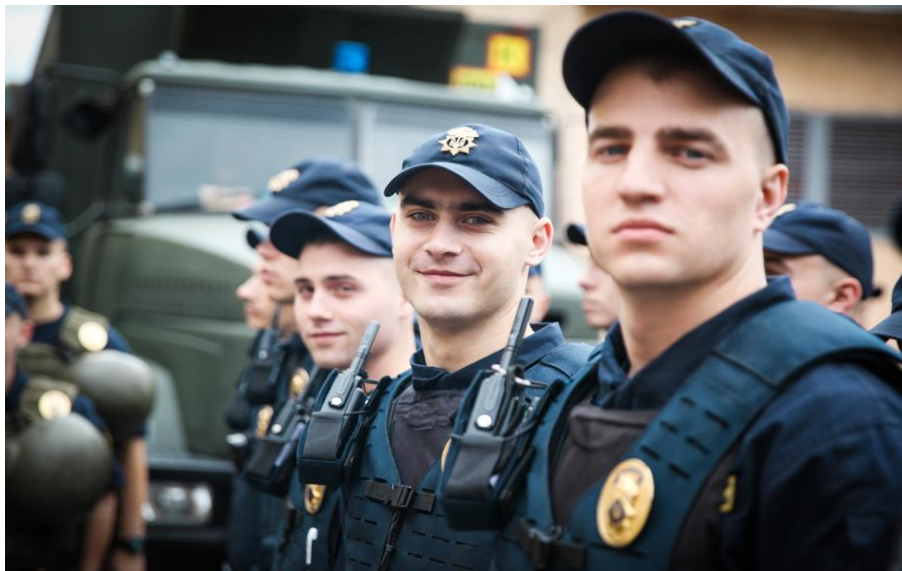

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
КОМАНДНО-ШТАБНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**Збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**Службово-бойова діяльність сил сектору
безпеки держави: сучасний стан, проблеми та
перспективи**

17 жовтня 2019 року

Харків-2019

Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави: сучасний стан, проблеми та перспективи: Збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Україна, м. Харків, 17 жовтня 2019 року). – Х.: Національна академія Національної гвардії України, 2019. – 100 с.

Оргкомітет науково-практичної конференції :

Голова оргкомітету – В. Ю. Панченко, начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник.

Відповідальний секретар оргкомітету – І. В. Ковальов, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник.

У збірнику представлено наукові доповіді та повідомлення, в яких визначено проблемні питання щодо службово-бойової діяльності сил сектору безпеки держави, організацію взаємодії між складовими сектору безпеки держави при спільному виконанні завдань, порядок підготовки кадрів для потреб сил сектору безпеки держави та проблемні питання всебічного забезпечення виконання завдань силами сектору безпеки держави.

Публікується за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави: сучасний стан, проблеми та перспективи», проведена в Національній академії Національної гвардії України 17 жовтня 2019 року у м. Харкові.

Матеріали проведення I Всеукраїнської науково-практичної конференції будуть корисними науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, керівникам і працівникам силових структур.

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

СЛУЖБОВО-БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 355.244.2

Андрєєва А. О., науковий співробітник науково-дослідного сектору правового забезпечення службово-бойової діяльності НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

ФОРМУЛА ШТАЙНМАЙЕРА ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ ОКРЕМИХ РАЙОНІВ ДОНЕЦЬКОЇ І ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Основне стратегічне завдання, що постало перед українською владою – це відновлення територіальної цілісності держави, деокупація та реінтеграція окупованих територій. Реалізації вищезазначених цілей покликана сприяти Національна гвардія України – військове формування, що призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань.

На даний момент одним із чинних рішень щодо деокупації є «Мінські угоди». Через 4,5 року після узгодження і підписання Комплексу заходів з виконання Мінських угод не виконаний жоден з цих пунктів, а також сторони не могли дійти згоди, в якому порядку їх виконувати.

Одна з найобговореніших пропозицій сьогодення – «Формула Штайнмайера», яка з'явилась в 2015 році в Парижі, під час зустрічі «нормандської четвірки», але не була закріплена в жодному документі. «Формула Штайнмайера» – це запропонований тодішнім міністром закордонних справ Франк-Вальтером Штайнмайером варіант реалізації мінських угод.

Вона передбачає :

- 1) Ухвалення Україною закону про вибори на окупованих територіях.
- 2) Відвід сторонами своїх військ із зони конфлікту.
- 3) Проведення виборів, визнання їхньої легітимності з боку Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі ОБСЄ).
- 4) Надання Україною «особливого статусу» окремих районів Донецької і Луганської області.
- 5) Реалізація пункту про повне виведення незаконних збройних формувань.
- 6) Повернення Україні контролю над державним кордоном.

З метою уникнення різночитання цієї формули, зовнішньополітичні радники глав держав 02.09.2019 р. узгодили текст, який фактично і є чітко записаною формулою, проте на той момент не всі сторони конфлікту на це погодилися.

Українська сторона стверджувала, що не має принципових заперечень по суті «Формули Штайнмайера» щодо місцевих виборів, однак реалізація цієї формули можлива тільки за умови виконання таких пунктів: повне припинення вогню; забезпечення ефективного моніторингу Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ на всій території України; виведення з території України збройних формувань іноземних військ і військової техніки; розведення сил і засобів уздовж усієї лінії зіткнення; забезпечення роботи Центральної виборчої комісії України, українських політичних партій, ЗМІ й іноземних спостерігачів; встановлення контролю над непідконтрольною Україні ділянкою російсько-українського кордону та виконання інших пунктів, передбачених українським і міжнародним законодавством і мінськими угодами.

Пізніше, 01.10.2019 р. тристороння контактна група все ж таки дійшла згоди і всі сторони підписали листа на адресу ОБСЄ з повідомленням, що підтримують формулу Штайнмайера і її виконання.

В свою чергу президент України вважає, що :«Тимчасовий закон про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей, відомий також в суспільстві як закон про особливий статус Донбасу, починає діяти на постійній основі за умови, коли там відбудуться місцеві вибори, проведені відповідно до Конституції України та законодавства України, а також після публікації звіту ОБСЄ, що вибори відбулися за стандартами ОБСЄ та міжнародним стандартам демократичних виборів». Тепер Верховна Рада повинна імплементувати формулу Штайнмайера в українське законодавство.

На території реінтегрованої ділянки буде відновлена робота всіх державних інститутів і правоохоронних органів України. Правопорядок і законність всього процесу розведення військ та створення демілітаризованої зони забезпечується за безпосередньої участі сил і засобів Національної Гвардії України.

Підготовка до виконання низки складних службово-бойових завдань, які необхідно буде виконувати на тимчасово окупованій території, повинна бути розпочата вже сьогодні, в умовах повсякденної діяльності підрозділів і військових частин. Коригування планів бойової і професійної підготовки особового складу підрозділів, з урахуванням нових завдань, та впровадження їх в повсякденну діяльність є завданням органів управління на теперішньому етапі функціонування НГУ.

УДК 355.431: 351.75

Бацамут В. М., заступник начальника науково-дослідного центру – начальник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, доктор військових наук, старший науковий співробітник, полковник

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ УГРУПОВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ

Сучасна суспільно-політична обстановка в країні є складною і характеризується багатоваріантністю загроз громадській безпеці, підвищеним рівнем ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій соціального характеру (НС Сх) у різних її регіонах, ліквідація яких потребуватиме відповідних за складом оперативних угруповань Національної гвардії України (НГУ).

Угруповання гвардії представляє собою тимчасове формування, створене із мобільних резервів з'єднань, військових частин та окремих підрозділів НГУ, сили якого зведені у певну систему і розгорнуті відповідним чином у будь-якому регіоні країни. Угруповання гвардії має власну систему управління на чолі із єдиним органом управління.

Угруповання гвардії у кризовому регіоні проводить профілактичні, ізоляційно-обмежувальні, охоронні, режимні та інші заходи, а також спеціальні операції.

Створення оперативного угруповання гвардії являє собою комплекс заходів, що проводяться Головнім управлінням НГУ разом із Міністерством внутрішніх справ та іншими органами виконавчої влади щодо визначення складу сил і засобів, порядку їх зосередження у районах оперативних дій і розгортання відповідно до замислу майбутніх дій.

Проведений аналіз порядку створення угруповання колишніх внутрішніх військ МВС України під час подій, що відбулися у м. Київ в період листопад 2013 р. – лютий 2014 р. («Революція гідності»), показав наявність недоліків у цьому процесі, що свідчить про відсутність у

органів військового управління чітких концептуальних поглядів на порядок і зміст заходів із створення угруповань в тих умовах оперативної обстановки, що склалася і прогнозується в країні.

Разом із тим, останні події в Україні, виявили зміну самого характеру виникнення і протікання НС Сх до яких слід віднести такі: по-перше, можливість одночасного виникнення НС Сх у кількох населених пунктах (мегаполісах) країни; по-друге, нестабільність оперативної обстановки в інших регіонах країни, яка характеризується певною динамікою як в ускладненні, так і у плані нормалізації обстановки; по-третє, динаміка у кількості і характері розподілення територією країни кризових регіонів, що змінює плече перекидання до них сил гвардії; по-четверте, участь у протестних акціях груп громадян з інших регіонів країни, які мають здатність до швидкого акумулювання у певному районі (населеному пункті); по-п'яте, значні часові масштаби протікання зазначених кризових ситуацій, що можуть вимірюватися тижнями і навіть місяцями; по-шосте, можливість виникнення нових кризових регіонів в країні під час реагування сил безпеки на НС Сх, що виникли раніше.

Наголошується, що наразі серед країн ближнього зарубіжжя глибоко розроблена проблема щодо створення загальновійськових угруповань військ (сил) російськими та білоруськими фахівцями. Проведений аналіз спеціальної літератури з даної тематики виділяє праці таких авторів: Ю.М. Тучкова; В.М. Томашева; В.І. Молтенського; В.І. Останкового; В.В. Шуляка; П.М. Тихановського, Ю.Є. Донського та інших. Серед вітчизняних авторів слід відмітити напрацювання: В.М. Телелима; О.М. Загорки; В.М. Можаровського; І.С. Романченка; Ю.Є. Репіли; Ю.В. Пунди; Р.І. Тимошенка та інших.

Разом із тим відмічається, що напрацювання цих вчених у повному обсязі не відповідають характеру правоохоронної діяльності і, тому, не можуть бути використані в цій сфері. Проведений аналіз показав, що глибинні напрацювання в теорії правоохоронної діяльності щодо створення угруповань саме правоохоронних сил для нейтралізації загроз громадській безпеці відсутні. Ті праці, що відомі у цій теорії в основному спрямовані на визначення достатнього чисельного складу створюваних правоохоронних формувань, залишаючи інші, не менш значущі, аспекти поза увагою.

У доповіді наголошується, що наведені аспекти і низка інших створюють проблемну ситуацію у службово-бойовій діяльності НГУ і, тим самим, обумовлюють необхідність розроблення науково-методичного апарату із визначення (обґрунтування) доцільного способу створення оперативних угруповань НГУ в тих умовах оперативної обстановки, що склалася і прогнозується в країні.

Автором пропонується підхід, що дозволяє визначити доцільний спосіб створення оперативних угруповань НГУ для нейтралізації загроз громадській безпеці. Згідно запропонованого підходу передбачається робота Головного управління НГУ (територіального управління НГУ) у 6 етапів. Послідовність і зміст етапів такий:

1. Визначити граничні строки (терміни) створення угруповання сил НГУ у кризовому регіоні;
2. Визначити бойовий, функціональний та достатній чисельний склад угруповання;
3. Обґрунтувати доцільний порядок зосередження сил угруповання у районі оперативних дій;
4. Обґрунтувати доцільний порядок розгортання сил угруповання у районі оперативних дій;

5. Визначити раціональний варіант перегрупування сил НГУ до районів оперативних дій;
6. Обґрунтувати доцільний порядок нарощування сил угруповання (за потреби).

Сукупні дані, вироблені за наведеними елементами, є змістом певного способу створення угруповання НГУ для нейтралізації загроз громадській безпеці в кризовому районі (регіоні) країни.

У доповіді розкривається зміст кожного із етапів, застосовувані наукові методи, принципи військової справи та власний доробок, які у сукупності дозволяють вирішувати часткові завдання етапів.

УДК 343.326

Бейкун А. Л., доцент кафедри забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент, майор юстиції

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТОВИХ ОЗНАК ІНФОРМАЦІЙНОГО ТЕРОРИЗМУ ЯК ВИДУ ПРОТИПРАВНОГО ДІЯННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Концептуальні підходи до визначення сутності сучасних форм тероризму, динаміки його структури з позицій можливостей тотального впливу засобів масової інформації, на даний час змістовно відображаються у поглядах ряду науковців, що розглядають актуальні проблеми нормативного визначення складових інформаційної безпеки держави.

Ретроспективний огляд історії по боротьбі з тероризмом дозволяє позиціонувати її (боротьбу) як справу всього людства незалежно від расової, релігійної, соціальної приналежності. До Другої світової війни міжнародне співтовариство досить пасивно ставилося до нормативно-правового врегулювання проблеми боротьби з тероризмом. Тільки у 1934 р., після вбивства міністра закордонних справ Франції Луї Барту та короля Югославії Олександра I Карагеоргієвича, питання про об'єднання зусиль держав у цьому напрямі було винесено на розгляд органів Ліги Націй. 16 листопада 1937 р. держави - члени Ліги Націй підписали у Женеві дві конвенції: "Про попередження і покарання тероризму" та "Про створення міжнародного кримінального суду".

Сучасний тероризм відрізняє те, що він спрямований на досягнення певної тактичної мети: дестабілізацію соціально-політичної обстановки в країні або регіоні, порушення встановленого порядку керування, підриг авторитету влади, ініціацію незадоволеності населення діями уряду, нездатного навести лад і захистити власних громадян від насильства тощо.

Безперечним є той факт, що велика частина терористичних актів розрахована на масовий відгук з боку засобів масової інформації. Як Федеральне Бюро Розслідувань США, так і правоохоронні органи ряду інших країн дійшли висновку, що більшість терористичних актів взагалі б не планувалися й не здійснювалися, якби не було таких глобальних засобів масової інформації, як сучасні.

При розгляді загальної спрямованості та характерних ознак сучасного тероризму науковці, зокрема, Мусієнко І.І., Леонов Б.Д., виділяють таку універсальну ознаку, як

психологічний вплив на осіб, що не є безпосередніми жертвами насильства, тобто створення атмосфери страху, паніки в суспільстві, для чого терористи активно використовують засоби масової інформації, зокрема інтернет-мережі.

У зв'язку з означеною загальною позицією у наукових колах розвивається концепція про медіа-тероризм як самостійне деструктивне явище чи алгоритм дій. При цьому медіа-тероризм, як правило, розглядається як:

а) злочин з самостійним складом («залякування, створення атмосфери страху за допомогою ЗМІ»);

б) використання медіа-засобів у зв'язку з терористичними актами для досягнення терористами інших цілей.

Інші науковці, зокрема Васенін В.А. та Грицун О.О., досліджуючи питання медіа-тероризму, оперують таким поняттям як «інформаційний тероризм», акцентуючи при цьому увагу на подвійній ролі інформаційно-комунікаційних технологій у здійсненні актів інформаційного тероризму. Означені науковці більш змістовно розкривають об'єктний склад інформаційного тероризму (як злочину з самостійним суб'єктно-об'єктним складом), позиціонуючи інформаційно-комунікаційні системи та технології і як об'єкт злочину, і як засіб чи знаряддя (зброю) в руках терористів. При цьому підкреслюється, що достатньо важко провести чітку межу між інформаційним тероризмом та використанням інформаційних технологій у воєнних чи кримінальних цілях. Означені науковці, крім того, виокремлюють інформаційний тероризм від інших протиправних діянь в інформаційній сфері за ціллю (цілеспрямованістю), що притаманні і терористичним актам в загальному їх розумінні. До цих цілей вони відносять: «залякування населення, створення атмосфери страху та паніки, створення атмосфери загрози повторення теракту, виклик великого суспільного резонансу, наслідки, небезпечні для життя та здоров'я людей, поширення інформації про теракт для широкої аудиторії».

Нормативно-правові акти з питань боротьби з тероризмом, насамперед, Закон України «Про національну безпеку України» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241) та похідний від нього програмний документ: Указ Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» не оперують такими поняттями як: «інформаційний тероризм» чи «медіа-тероризм», пропонуючи замість них таке визначення як: «кіберзлочин», але при цьому не надаючи його визначення та прямо не розкриваючи його змісту.

Разом з тим, за змістом абзацу 3 розділу 1 вказаної Стратегії ми можемо конклюдентно визначити, що вкладається у зміст кіберзлочину: «незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення, персональних даних, незаконних фінансових операцій, крадіжки та шахрайства у мережі Інтернет». Тобто, відповідно до змістовної характеристики кіберзлочину, останній може розглядатись виключно і тільки як знаряддя або засіб для вчинення інформаційного злочину (у рамках інформаційного чи медіа-тероризму).

У зв'язку з цим, як вбачається, визначення інформаційного тероризму як злочину з самостійним складом повинно мати такі загальні риси:

- дії спрямовані на дестабілізацію чи примусове припинення діяльності об'єктів інфраструктури (у широкому розумінні);

- створення наслідків, небезпечних для життя та здоров'я людей;
- поширення інформації, спрямованої на дестабілізацію обстановки, ускладнення чи припинення нормального функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування.

Вказані дії повинні бути здійснені виключно або за допомогою інтернет-ресурсів та інших медійних джерел.

УДК 355.4

Блашов Ю. О., старший викладач кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Тробиук Д. В., викладач кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕЗАКОННИХ ВОЄНИЗОВАНИХ АБО ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Виконання завдань з припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (далі - НВЗФ) здійснюватиметься, як правило різноманітним і різноманітним угрупованням силових структур, за відсутності чітко вираженої лінії фронту, на розрізнених, нерідко ізольованих напрямках, у відриві підрозділів від основних сил, при високому рівні самостійності, в умовах, коли противник застосовує партизанські способи боротьби, засідки, нічні дії, наносить раптові удари.

Поставлені завдання будуть вирішуватися розрізненими загонами і групами, що, як правило, формуються за цільовим призначенням, переважно нетрадиційними методами. Організація виконання завдань і управління підрозділами значно ускладнюються у зв'язку з одночасним виконанням завдань в декількох районах (ділянках). На даний час, майже всі угруповання Національної гвардії України, які виконують завдання в операції об'єднаних сил на Сході країни, мають проти-диверсійний резерв, основним завданням якого є оперативне реагування на зміни в обстановці, надання допомоги у разі нападу та здійснення диверсій на складах з озброєнням та боєприпасами угруповань Збройних Сил України.

При припиненні діяльності НВЗФ заслуговують питання організації взаємодії різних силових структур. При цьому головне завдання полягає не в досягненні формальної підпорядкованості різновідомчих сил і засобів, а в чіткому розумінні кожним із взаємодіючих командирів, офіцерів штабів ролі і місця свого угруповання, з'єднання (частини, підрозділу) в операції, а також особистої відповідальності за виконання поставленого завдання. Іншими словами, узгодження зусиль підрозділів різних силових структур при виконанні загального завдання набирає своєрідної і найбільш складної форми взаємодопомоги, що потребує особливого такту у взаємовідносинах, вміння знаходити спільну мову, визначати загальні (взаємні) інтереси. Це потребує детального опрацювання й узгодження:

- способів спільного вирішення завдань;
- складу сил та засобів, які братимуть участь у виконанні завдань;

- тривалості й послідовності виконання запланованих завдань;
- районів, рубежів, об'єктів (цілей) дій;
- умов, способів і часу спільного застосування засобів ураження, а також обмежень їх застосування в населених пунктах, відповідних об'єктах, тощо;
- питань організації управління і зв'язку, всебічного забезпечення, оповіщення, розпізнавання тощо.

Однією з найважливіших особливостей організації взаємодії є необхідність узгодження зі Збройними Силами України таких питань, як надання допомоги, обмін інформацією щодо дій НВЗФ, оповіщення, підтримання зв'язку, охорона складів, підтримання правового режиму воєнного стану, створення комендатур (встановлення комендантського часу, пропускового режиму, обмеження і регулювання руху автотранспорту, супроводження колон, доставка вантажів, припинення заворушень тощо).

Отже, з досвіду дій під час проведення операції об'єднаних сил на Сході країни, одним з важливих елементів дій у боротьбі з НВЗФ є тісна взаємодія різних силових структур, насамперед тих підрозділів які залучені до проти-диверсійного резерву.

УДК 355.318

Бутузов В. Ю., слухач магістратури 718 навчальної групи оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

Чухлатий А. В., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

МЕТОДИКА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ КОМАНДИРОМ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НА УЧАСТЬ У ПІДТРИМАННІ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ В РЕГІОНІ ЗА УМОВ ВИНИКНЕННЯ МАСОВИХ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТИВ

Надзвичайний стан в Україні або в окремих її місцевостях вводиться лише за наявності реальної загрози безпеці громадян або конституційному ладові, усунення якої іншими способами є неможливим.

Надзвичайний стан може бути введений в разі здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення.

Військовим командуванням, якому в межах, визначених законодавством, надається право разом з органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування здійснювати заходи правового режиму надзвичайного стану є - головний орган військового управління Національної гвардії України.

Забезпечення громадського порядку, охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян в умовах надзвичайного стану здійснюється силами і засобами органів Національної поліції, в тому числі Національної гвардії України, Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України відповідно до їх повноважень, встановлених законом.

Організація виконання службових (бойових) завдань в умовах виникнення масових терористичних актів залежать від ряду факторів, основними із яких є: характер (складність) оперативної обстановки і завдань, які можуть бути покладені на підрозділи Національної гвардії України, можливий масштаб їх залучення (дій), наявність часу, особового складу в органах управління і рівень їх підготовленості, кількість і якість озброєння, військової техніки та матеріально - технічних засобів. У всіх випадках повинно бути забезпечено безперервне управління частинами (підрозділами), своєчасне прийняття рішення, якісне планування, постановка завдань, організація взаємодії, всебічне забезпечення, а також підготовка частин (підрозділів) до виконання службових завдань.

Рішення командира визначає порядок застосування наявних сил і засобів при виконанні службових (бойових) завдань, містить відправні дані для розробки всіх заходів, пов'язаних з управлінням частинами (підрозділами). Обумовлені в рішенні замисел дій, службові (бойові) завдання військам, головні питання взаємодії й всебічного забезпечення, основи організації управління дають повне уявлення про те, що, де, коли і як необхідно зробити, щоб ціною мінімальних зусиль у встановлений термін виконати отримане завдання. Рішення командира - основа управління, відповідно до нього здійснюються всі заходи щодо підготовки виконання службових (бойових) завдань й управління частинами (підрозділами) в ході їх виконання.

УДК 355.541.2

Власенко І. В., доцент кафедри Тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук, доцент

ПОКРАЩЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ТА БОЄГОТОВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Поліцейські під час несення служби піддаються діям безлічі факторів, які впливають на їх боєздатність, життя та здоров'я. Ефективність виконання оперативних задач залежить від переліку та небезпеки цих чинників та ступеню ризику для життя і здоров'я поліцейських. Ці чинники здатні повністю припинити виконання службово-бойових задач.

Нажаль кожного року поліцейські отримують поранення та гинуть під час несення служби. Так, наприклад тільки у 2017 році було травмовано 1443 осіб особового складу Національної поліції та Національної гвардії. Були випадки групового травмування правоохоронців. Наприклад, 31 серпня 2015 року після вибуху гранати біля Верховної Ради постраждало 141 правоохоронець та 4 загинуло.

Для підвищення боєздатності та готовності до виконання оперативних задач, зниження рівня травматизму серед особового складу Національної поліції необхідно впровадити та забезпечити комплекс заходів. Серед яких підвищення рівня професійної підготовки. У системі професійної підготовки найбільш дієвими є первинна та службова підготовка.

Однією з основних завдань службової підготовки є: підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки.

Нормативна база МВС України у сфері службової та первинної підготовки приділяє достатню увагу підвищенню рівня знань, умінь та навичок правоохоронців. Але приділяється недостатня увага переліку та способам покращення професійних якостей поліцейських. В той же час саме професійні якості є базовими у процесі набуття знань, умінь та навичок. Тільки у двох джерелах можна знайти перелік цих якостей.

Проведений аналіз міжнародних джерел у цій сфері вказує на розвинений професійний підхід з цього приводу. В результаті проведеного аналізу джерел нами було встановлений основний перелік професійних якостей поліцейських. Проведене опитування серед особового складу Національної поліції України вказало на підвищену значимість та недостатню увагу на розвиток їх професійних якостей.

З урахуванням особливостей несення служби та необхідних професійних якостей поліцейських необхідно запровадити удосконалений метод професійної підготовки поліцейських. Набуття умінь та навичок на практичних заняттях у системі службової підготовки (функціональна, спеціальна фізична, вогнева та тактична підготовка) повинно розпочинатися з якісних тренувань з використанням спеціальних програм та методики.

Наприклад, заняття з тактичної підготовки організуються та проводяться в навчальних групах за місцем служби, на навчальних зборах з обов'язковим урахуванням покладених на підрозділи поліції завдань та особливостей їх службової діяльності, географічних умов, рівня підготовленості поліцейських, психологічних та морально-ділових якостей, а також досвіду, набутого під час проведення спеціальних операцій. До проведення практичних занять необхідно провести заняття з опрацювання професійних якостей поліцейських.

Нами опрацьовані та пропонуються програми для надання та тренування професійних якостей. Визначені та розроблені методики визначення та покращення рівня професійних якостей.

Наступний етап удосконалення професійних якостей, це поєднання тренування професійних якостей та відпрацювання умінь та навичок під час практичних занять. Наприклад, нами було проведений польовий вихід з опрацюванням тактичних, фізичних навичок та здібностей. На заняттях з тактичної, фізичної та вогневої підготовки передбачається продовжити використовувати методику удосконалення професійних якостей. Наводимо деякі вправи щодо покращення професійних якостей під час занять.

Група знаходиться у приміщенні і поділяється на три підгрупи, яким ставиться задача вийти у інше приміщення. Попереднє у цьому приміщенні на вході ставиться «розтяжка». Перша підгрупа не має ніякої попередньої інформації, другій дається інформація про наявність у приміщенні якоїсь небезпеки, а третій дається інформація про замінування приміщення. Результати вказують на підвищення уваги та обережності в залежності від наданої інформації. Проведені експерименти вказують на негативний результат: перша підгрупа – 100%, друга підгрупа – 25,9%, третя підгрупа – 14,8%.

Друга вправа поділяється на два етапи: один при наявності освітлення, а другий в повній темноті. По одному бійці входять у приміщення, у якому в різних його частинах знаходяться листи паперу з номерами від 1 до 7. Необхідно вказати рукою на розміщення номерків по зростанню. Враховується час виконання вправи. При першому виконанні вправи час склав 22,3 секунди та 55.1 секунди відповідно. Після тижневих тренувань час виконання вправи складав 18,3 секунди та 41 секунди відповідно. Час покращився на 18% та на 25,6% у нічний час.

Удосконалення способів, порядку, форм, методики та методів професійної підготовки здатні значно підвищити рівень професійної підготовки та готовність поліцейських до дій у штатних та позаштатних (екстремальних) ситуаціях. Подальше опрацювання методики удосконалення службової підготовки працівників Національної поліції України за рахунок покращення їх професійних якостей є подальшим напрямком наших наукових досліджень.

УДК 351.75

Волобуєв Р. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПЛАНОВІЙ ЗАЛІЗНИЧНІЙ ВАРТІ В ХОДІ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ.

Відповідно своїх функціональних обов'язків основні питання взаємодії командир визначає у своєму рішенні. Крім того вони уточнюються при розробці плануючих документів та під час організації бойової служби.

Взагалі питання взаємодії відображаються у планах роботи штабу, відділень і служб та інших плануючих документах.

При організації взаємодії, відповідно керівних документів та наказів і розпоряджень старших начальників, командир має погодити:

між підпорядкованими підрозділами та з сусідніми частинами НГУ порядок надання взаємної допомоги під час виконання повсякденних завдань та за надзвичайних обставин, перевірки варт, військових нарядів, які виконують службово-бойові завдання в районах дислокації взаємодіючих частин; спільні дії під час розшуку злочинців, які втекли, та інших подіях у районах дислокації частин;

з підрозділами Державної кримінально-виконавчої служби (адміністрацією слідчих ізоляторів, установ виконання покарань) – маршрути конвоювання та пункти обміну, графіки конвоювання засуджених автодорожніми вартами;

з адміністрацією залізниці та органами військових і спеціальних перевезень на залізницях: графіки руху спеціальних вагонів за плановими і наскрізними маршрутами, час стоянки на обмінних пунктах і виділення місць відстою спеціальних вагонів, використання вартами засобів зв'язку Укрзалізниці і надання допомоги під час розшуку злочинців, які втекли з-під варті; заходи забезпечення контролю за рухом ешелонів з особовим складом варт, спеціальних вагонів залізницею;

з місцевими органами поліції: спільні дії під час виконання повсякденних завдань конвоювання, а також при різких змінах обстановки, проведенні розшукових заходів, за надзвичайних обставин, маршрути планового конвоювання, відкриття (закриття) пунктів обміну, порядок повідомлення органу-одержувача про конвоювання, заходи щодо забезпечення конвоювання на виїзні сесії судів (місця утримання конвойованих осіб, порядок виділення транспортних засобів і приміщень для варт).

з місцевими органами служби безпеки: порядок спільних дій по розшуку злочинців, які втекли з-під варти; заходи щодо дотримання режимних вимог під час конвоювання за заявками органів служб безпеки;

зі штабами військових оперативних командувань Збройних Сил України, начальниками гарнізонів: заходи і спільні дії щодо порядку зв'язку і взаємного інформування про обстановку і надання допомоги в затриманні злочинців, які втекли з-під варти.

На сучасному етапі, коли Укрзалізниця зменшує кількість часу на стоянку потягів на залізничних станціях, значна увага приділяється питанню, що начальник варти заздалегідь буде знати кількість засуджених, що здаються та приймаються на пунктах обміну.

Взаємодія з підрозділами та органами поліції, Державної кримінально-виконавчої служби, Національної гвардії України, відділеннями та відділами військових та спеціальних перевезень на Укрзалізниці, адміністрацією Укрзалізниці, адміністрацією судових органів – складає важливу частину службово-бойової діяльності для забезпечення якісного та повного виконання завдань з конвоювання.

Використовуючи різні форми взаємодії підрозділів Національної гвардії, Національної поліції МВС України з іншими державними та правоохоронними органами для забезпечення виконання службово-бойових завдань - це безпосередньо засновані на законодавчій основі способи офіційного співробітництва, що забезпечують узгоджений характер методів і засобів діяльності та доцільне їх поєднання у боротьбі зі злочинністю.

Дуже важливим, водночас, характерним і необхідним для всіх форм взаємодії є встановлення особистих контактів між підрозділами НГУ, НП МВС України та іншими державними та правоохоронними органами, які беруть участь у виконанні завдань з конвоювання.

Таким чином, при своєчасно організованій взаємодії з частинами та органами на шляху слідування варти начальник варти забезпечує:

- повне та своєчасне виконання завдань з конвоювання засуджених, підсудних до пунктів призначення;
- не допускає зривів проведення судових процесів, термінів утримання засуджених та підсудних в ізоляторах тимчасового тримання;
- затримки руху поїздів по лінії Укрзалізниці на залізничних станціях при проведенні обміну спеціального контингенту.

УДК 355.426.4:351.75:35.071.1

Годлевський С. О., начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УТОЧНЕННЯ СТАТУСУ ТА ЗБАЛАНСУВАННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Наразі в державі проводиться оборонний огляд, основним питанням якого є визначення необхідних спроможностей сил оборони, в тому числі для ведення дій з ліквідації збройного конфлікту неміжнародного характеру (ЗКНХ), інспірованого ззовні. Аналіз законодавства України показав, що головним виконавцем з припинення такого конфлікту є Національна гвардія (НГ) України, інші складові сектору безпеки й оборони приймають безпосередню участь або мають другорядну роль, оскільки спроможностей лише гвардії для виконання всього обсягу завдань з припинення ЗКНХ недостатньо. Проте, чітких даних щодо потрібного переліку спроможностей НГ України для дій у ЗКНХ на сьогодні немає. Частково ці питання були досліджені в роботах Лавніченка О.В., Бабкова Ю.П., Белая С.В., Луговського І.В., Адамчука М.В. Але системного узагальнення отриманих результатів на жаль зроблено не було. Тому, на основі проведених досліджень, автором були запропоновані наступні рекомендації, які розвивають думку зазначених вчених і мають узагальнюючий характер:

– при виникненні ЗКНХ доцільним буде введення правового режиму надзвичайного стану (ПРНС). Це дозволить військовому командуванню застосовувати необхідний перелік режимних обмежень для ефективного врегулювання конфлікту;

– при високій інтенсивності ЗКНХ при наявності збройної агресії, при запровадженні правового режиму воєнного стану, керівництво від НГ України переходить до Збройних Сил (ЗС) України з введенням відповідних планів. Для цього потрібно мати оперативну сумісність органів управління двох зазначених структур;

– для припинення ЗКНХ і встановлення контролю над звільненою від незаконних збройних формувань територією потрібно діяти бригадними групами (бригадами оперативного призначення (ОП)), від яких призначати батальйонні групи для дій в адміністративних районах. Бригада ОП повинна бути спроможною всебічно забезпечувати дії батальйонних груп. Необхідно збалансувати кількість частин ОП НГУ та розвивати їх в напрямку застосування для звільнення території ЗКНХ від НЗФ, а також створити резервні спроможності у військових частинах з охорони громадського порядку (ОГП) НГУ для можливості їх застосування у разі потреби в якості частин ОП (наприклад, створювати батальйони ОП з відповідним озброєнням і технікою);

– кожне оперативно-територіальне об'єднання (ОТО) гвардії повинне бути спроможним створити необхідне угруповання сил, і бути автономним в питаннях матеріально-технічного, медичного, інженерного забезпечення, РХБЗ, СІМІС, мати підрозділи кадру, які будуть спроможні сформувати потрібну кількість військово-цивільних адміністрації на звільнених територіях;

– у разі, якщо військових частин і підрозділів НГ України для припинення певного ЗКНХ недостатньо і є факти прихованого засилання іншою державою (державами) в зону ЗКНХ регулярних або нерегулярних сил, компенсувати нестачу спроможностей тимчасовим перепідпорядкуванням та передачею до гвардії військових частин ЗС України та формувань інших силових структур (Збройні Сили застосовується для виконання суто небойових завдань, наприклад, для ведення інформаційних, психологічних операцій, тому що ст. 17 Конституції України забороняє застосовувати Збройні Сили проти громадян України). Тому, з метою регламентування швидкого поповнення гвардії носіями необхідних спроможностей необхідно створити нормативний документ, який би регламентував передачу в оперативне підпорядкування НГУ військових частин ЗСУ в умовах ПРНС при ЗКНХ за аналогією передачі частин НГУ до ЗСУ при введенні ПРВС;

– сукупність спроможностей військових частин ОТО повинна відповідати обсягу завдань в районі відповідальності ОТО з припинення ЗКНХ та оперативного розгортання для відбиття збройної агресії ззовні та здійснення всіх необхідних заходів з територіальної оборони при введенні ПРВС (тобто мати перелік усіх необхідних спроможностей відповідно до покладених на НГУ обсягів завдань як в сфері безпеки, так і оборони);

– оскільки з п'яти складових МВС України лише НГУ не є центральним органом виконавчої влади, це позбавляє гвардію змоги забезпечувати якісне виконання покладених на неї законом функцій, а саме: здійснювати власне коротко- і середньострокове планування, вона не може бути суб'єктом оперативно-розшукової діяльності, суб'єктом боротьби з тероризмом, суб'єктом Кримінально-процесуального кодексу, Кодексу України про адміністративні правопорушення тощо. Таким чином, НГ України, яка виконує ряд правоохоронних функцій має бути віднесена до правоохоронних органів і є потреба законодавчо змінити статус НГУ з «військового формування з правоохоронними функціями» на «державний правоохоронний орган спеціального призначення з військовим статусом», призначений для охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, забезпечення громадської безпеки та відновлення правопорядку у кризових ситуаціях, що вимагають одночасного залучення великої кількості сил та засобів, та, у взаємодії з іншими правоохоронними органами - для забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Національна гвардія України реалізує державну політику України в сфері охорони критичної інфраструктури визначених Кабінетом Міністрів, обігу ядерних матеріалів, ядерних установок, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності.

Таким чином, реалізація розроблених рекомендацій дозволить збалансувати спроможності гвардії для виконання покладеного на неї законом обсягу завдань. Напрямок подальших досліджень буде визначення переліку й обсягу потрібних спроможностей гвардії для припинення ЗКНХ.

УДК 355.426.4

Головань О. М., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

Прохоренков Д. В., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Розвиток Української держави і громадянського суспільства у ХХІ ст., та його орієнтування в Європейському напрямку, передбачають безпосереднє втілення в життя найактуальніших здобутків науково-технічного прогресу. Наряду з цим, Україна стала членом асоціації сил жандармерії та поліції країн Європи та Середземного моря ФІЕР (від перших літер країн-засновниць: Франція, Італія, Іспанія, Португалія), а отже і Національна гвардія України продовжує реформування та інтегрує найкращий досвід Європейських країн де важливою складовою правоохоронних органів є використання новітніх технологій. Серед передових технологічних проривів – безпілотні технології. Отже за підсумками 2015 року Україна стрімко наздогнала лідерів галузі (США та Ізраїль) та ввійшла до ТОП-3 країн світу з розробки дронів (англ. drone, flying robot) – безпілотних літальних апаратів (БПЛА), дистанційно керованих (пілотованих) операторами або так званими зовнішніми пілотами.

На даний час використання БПЛА у підрозділах гвардії є тільки у перспективі, хоча у всьому світі правоохоронні органи використовують їх для виконання завдань з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Стримуючим фактором залишається невирішеність питань з врегулювання використання цієї техніки у загальному повітряному просторі держави, хоча робота в цьому напрямку ведеться, потрібно лише її розвивати.

УДК 355.51

Голубок М. Г., доцент кафедри тактики-спеціальної підготовки командно-штабного факультету, кандидат військових наук, доцент, полковник

Щербак В. Я., командир 216 навчальної групи, старший сержант

РОЗРОБЛЕННЯ СПОСОБУ ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ ОХОРОНИ В МЕЖАХ САНІТАРНО-ЗАХИСНОЇ ЗОНИ ЯДЕРНОЇ УСТАНОВКИ

Надзвичайні події у Донбасі, які стрімко вийшли за межі соціально-політичної сфери та перетворилися на воєнний конфлікт всередині країни, на жаль, зробили Україну вразливою до таких викликів-загроз, як диверсії і теракти на потенційно небезпечних об'єктах. З іншого боку, на фоні катастроф на Чорнобильській атомній електростанції у 1986 р. і на атомній станції Фукусіма-1 в Японії у 2011 р., існуюча тенденція зростання техногенного навантаження на вітчизняні ядерні установки, при підвищенні зношеності основних фондів, за відсутності

системної їх модернізації, дають підстави вважати ймовірність катастроф на зазначених підприємствах достатньо високою. Аналіз воєнних конфліктів останніх десятиріч показав, що основним ризиком для безпеки ядерних установок є знищення або руйнування їх життєво важливих центрів силами зовнішнього правопорушника (диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) противника та незаконних воєнізованих та збройних формувань (НВЗФ)). Тому готовність сил охорони, якими є підрозділи Національної гвардії України, до дій по протидії актам зовнішнього вторгнення (АЗВ) на атомних електричних станціях (АЕС) до прибуття сил допомоги ззовні набуває особливої актуальності в сфері внутрішньої безпеки держави.

Головною метою дій сил охорони є своєчасне виявлення, переривання дій та нейтралізація АЗВ. Отже для своєчасного реагування на дії зовнішнього правопорушника (ЗПП) необхідно здійснювати виявлення не на огорожі периметру забороненої зони, а на зовнішній межі санітарно-захисної зони АЕС.

Наш час диктує нові завдання по виявленню ЗПП, які переслідують ціль по захопленню АЕС, вони обумовлені змінами, що відбуваються в країні, в моделях ЗПП. На сьогоднішній день спектр техніки ТЗО, пропонується для вирішення завдань подвійного призначення (цивільного і військового), розширюється. У зв'язку з цим зростає необхідність розглянути технічні можливості нових виробів ТЗО, і зокрема, стаціонарних магнітометричних засобів виявлення (МЗВ), призначених для сигналізаційного блокування "відкритих" протяжних кордонів об'єктів. Їх відрізняє пасивний спосіб дії, маскування (радіо і візуальне), висока перешкодостійкість внаслідок спрямованості "дії" на феромагнітні предмети, що дозволяє, наприклад, найбільш достовірним способом дискримінувати людей та тварин – основного джерела перешкод в інших засобах.

Основними ТТХ МЗВ є ймовірність виявлення ЗПП і середнє напрацювання на помилкову тривогу, які визначають його сигналізаційну надійність. У відповідності з міжнародними стандартами, МЗВ повинно забезпечувати і годин; в Україні єдиного стандарту не вироблено, у виробників прийнято завищувати основні ТТХ, особливо з кон'юнктурних міркувань.

Функціонування МЗВ забезпечується практично в будь-якому ґрунті без інженерної підготовки місцевості, при будь-яких природно-кліматичних умовах (глибокий сніг, рослинність, потоки води), їм властиве відносно мале енергоспоживання (~ 0,5 Вт/км) і вартість, висока експлуатаційна надійність, ремонтпридатність і велика довжина (до 700 м) зони виявлення. Вони не вимагають технічного обслуговування протягом терміну служби (не менше 8 років).

З іншого боку, пасивні МЗВ мають обмеження на область застосування:

1) підготовлені "магніточисті" (тобто при видаленні зі свого одягу та амуніції всі феромагнетики) ЗПП не виявляються;

2) низька електромагнітна сумісність (ЕМС) в безпосередній близькості з промисловими джерелами сильних струмових електромагнітних полів.

Проблема кваліфікованого ЗПП тією чи іншою мірою властива всім без виключення засобам виявлення (наприклад, для радіопроміневих – це порушник, який повзе по траві) і вирішується на шляхах комплексування різних принципів виявлення, організації кількох рубежів охорони.

Отже, незважаючи на наявні недоліки, потреба в сучасних МЗВ для сигналізаційного блокування окремих протяжних рубежів на підступах до АЕС зростає, що зумовлено кількома обставинами:

облаштування нових рубежів первинного виявлення має здійснюватися за допомогою переважно маскувальних ЗВ, воно повинно супроводжуватися мінімальними інженерно-ландшафтними роботами;

Засоби виявлення повинні бути, по можливості, не обслуговуваними, працювати при будь-якій погоді;

вимога мінімального споживання електроенергії зумовлене можливим використанням ЗВ в автономному режимі (з радіоканалом) і труднощами з роздачею живлення на довгі рубежі;

модель сучасного ЗПП все більше криміналізується і набуває "озброєний", інший вид;

застосування загороджувальних засобів виявлення на віддалені від АЕС найчастіше недоцільно по багатьом причинам – економічних (дорого), екологічним (природні міграції тварин).

УДК 355.244.2

Гончар Р. О., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ

Збройний конфлікт в Україні та геополітичні процеси які відбуваються в світі безпосередньо впливають на рівень терористичної загрози. В Україні цей рівень оцінений як "високий". Про це йдеться в оприлюдненій доповіді Інституту економіки і миру щодо глобального індексу тероризму (GTI) за 2018 рік, за даними кореспондентів Укрінформу. За рейтингом, складеним експертами цього аналітичного центру щодо індексу тероризму за 2018 рік (з урахуванням даних за 2017-й), Україна посідає 21-ше місце серед 163 країн світу із показником 6,048, що класифікується як "висока" терористична небезпека. Водночас порівняно із попереднім роком держава покращила свої позиції (знизилася у рейтингу небезпеки на чотири сходинки). Серед першої десятки країн із найвищою терористичною загрозою визначені Ірак, Афганістан, Нігерія, Сирія, Пакистан, Сомалі, Індія, Ємен, Єгипет та Філіппіни.

За експертними висновками, 99% терактів із летальними наслідками було скоєно у країнах, що втягнені у збройні конфлікти або де застосовується політичний терор.

В контексті реформування та розвитку складових сектору безпеки і оборони, Національної гвардії України зокрема, слід визначити та врахувати основні принципи на яких будується діяльність по протидії тероризму. Розглянемо та частково обґрунтуємо перелік зазначених принципів.

До них слід віднести:

- забезпечення та захист основних прав і свобод людини і громадянина. Принцип забезпечення і захисту основних прав і свобод людини і громадянина впливає з положень міжнародно-правових актів і Конституції України.

- законність. Законність означає дії суб'єктів протидії тероризму виключно у правовому полі держави. Сукупність вимог, за відступ від яких настає юридична відповідальність.

- невідворотність покарання за здійснення терористичної діяльності. Принцип невідворотності покарання за здійснення терористичної діяльності передбачає, що жоден злочин терористичного характеру не повинен залишитися поза сферою діяльності держави. Він також передбачає швидке та оперативне застосування відповідних заходів за вчинення правопорушення.

- принцип системності і комплексного використання політичних, інформаційно-пропагандистських, соціально-економічних, правових, спеціальних та інших заходів протидії тероризму передбачає координацію дій органів державної влади в процесі реалізації зазначених заходів.

- принцип неприпустимість політичних поступок терористам означає неможливість здійснення дій, що впливають на прийняття рішення органами державної влади при здійсненні терористичного акту. Це, однак, не означає неможливості тактичних поступок терористам, наприклад, в ході спеціальної операції по звільненню заручників, спрямованих на порятунок життя останніх.

- реалізація принципу пропорційності заходів протидії тероризму ступеню терористичної небезпеки передбачає: а) оцінку характеру і ступеня терористичної небезпеки; б) вибір на основі цієї оцінки найбільш ефективних і відповідних обстановці засобів протидії.

Таким чином питання протидії тероризму на території України потребує подальшого вивчення та ґрунтового наукового дослідження.

УДК 519.874.2

Городнов В. П., професор кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, доктор військових наук, професор

Суконько С. М., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, майор

МОДЕЛЬ ПРОТИДІЇ БЕЗПІЛОТНИМ ЛІТАЛЬНИМ АПАРАТАМ СИЛАМИ ТА ЗАСОБАМИ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ З ОХОРОНИ АТОМНОЇ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ

Події, які відбулися за 2016-2019 роки в Україні, Сирії та Саудівській Аравії, свідчать, що останнім часом збільшилася кількість випадків ураження злочинцями важливих державних чи військових об'єктів з використанням безпілотних літальних апаратів (БПЛА), під якими розуміються літальні апарати, які не мають екіпажу, оснащені двигуном, піднімаються в повітря за рахунок аеродинамічних сил і діють у автономному режимі за програмою або керовані дистанційно оператором, здатні нести вантаж вибухової дії (ударні БПЛА) або апаратуру розвідки (розвідувальні БПЛА). У відомих наукових працях безпілотні літальні апарати, в

залежності від їх маси та розмірів, поділяють на малогабаритні, маса яких може бути від декількох грамів до 50 кг, та на великогабаритні з масою більше 50 кг.

Завдання щодо прикриття атомних електростанцій (АЕС) у повітряному просторі покладено на сили та засоби зенітних ракетних військ Збройних сил України (ЗСУ), які здебільшого розраховані на знищення великогабаритних безпілотних літальних апаратів та на великих відстанях. Однак при використанні злочинцями (терористичними групами) малогабаритних БПЛА на невеликих відстанях від атомної електростанції з метою розвідки території АЕС за допомогою розвідувального БПЛА або пошкодження життєво-важливих центрів станції – ударним БПЛА, засоби зенітних ракетних військ ЗСУ можуть бути не ефективними. Тому, військовим частинам з охорони атомних електростанцій, які виділяються від Національної гвардії України (НГУ), необхідно мати свою систему протидії безпілотним літальним апаратам.

При побудові такої системи перед введенням її в дію необхідно проводити оцінку можливостей виконання системою завдань щодо протидії безпілотним літальним апаратам з урахуванням багатьох чинників та параметрів, що породжує проблему такого оцінювання.

З метою вирішення визначеної проблеми авторами розроблена модель протидії безпілотним літальним апаратам силами та засобами військових частин з охорони атомних електростанцій. За допомогою визначеної моделі можливо знайти ймовірності виявлення БПЛА та обслуговування цілей (БПЛА) в зоні поразки засобу протиповітряної оборони і в свою чергу знайти ймовірності протидії безпілотним літальним апаратам та радіоелектронного прикриття об'єкта силами та засобами військової частини з охорони ядерної установки. Розроблена модель може допомогти командуванню визначених частин приймати обґрунтовані рішення щодо побудови системи протидії безпілотним літальним апаратам.

УДК 355.318

Дорофєєв А. С., слухач 718 навчальної групи оперативного-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМАНДИРОМ БРИГАДИ ПО ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НГУ ДІЙ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС УЧАСТІ У СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ

Всі ми повинні розуміти, що наслідком проведення антитерористичної операції на Сході країни та сукупності проведених і майбутніх політичних і військово-політичних кроків по деокупації АР Крим стане відновлення державного контролю над українськими територіями і відновлення контролю Державного кордону України. Це буде беззаперечно. Але для відновлення конституційного правопорядку на цих територіях потребуватимуться ще значні зусилля. Для цього будуть проведені стабілізаційні дії і від того, чи розуміємо ми роль і місце наших військових частин в цих діях, обсяг і порядок організації окремих стабілізаційних заходів, залежить відновлення мирного життя.

Тому актуальність початку опрацювання цієї теми важко переоцінити.

В ході її викладення ми розглянемо:

1. Особливості воєнних конфліктів сучасності.
2. Теоретичні основи стабілізаційних дій.
3. Застосування військових частин у стабілізаційних діях.

1. Особливості воєнних конфліктів сучасності. Війна постійно змінює свій облік. Важко завчасно передбачити характер воєнного конфлікту, специфіку його розвитку і протікання. Наявність на полі бою сучасного конфлікту великої кількості потенційних учасників створює умови для його трансформації з одного виду в інший. Вже сьогодні малоімовірно, що воєнний конфлікт буде мати чіткі характеристики тільки регулярного або іррегулярного типу.

Досвід останніх років переконливо свідчить, що регулярним військовим формуванням можливість зіткнутися на полі бою з іррегулярними військовими формуваннями значно вище, ніж з регулярними військами противника. Сучасний воєнний конфлікт таким чином невідворотно носить змішаний, комбінований, гібридний характер.

2. Теоретичні основи стабілізаційних дій. Стабілізаційні дії військ (сил) – одночасні й послідовні дії, заходи та акції, які проводяться військами (силами) для стабілізації обстановки, недопущення відновлення збройних сутичок, диверсій і терористичних актів, бойових дій у визначених операційних районах.

Стабілізаційні дії можуть проводитися у ході операції ОУВ, операцій ОТУ, між операціями та у постконфліктний період.

Підрозділи НГУ у ході стабілізаційних дій можуть брати участь у виконанні таких завдань:

- у ході операції ОТУ;
- у ході оборонної (контрнаступальної) операції, між операціями та у постконфліктний період.

Залежно від умов обстановки та завдань, що виконуються складовими частинами стабілізаційних дій військ можуть бути:

- дії чергових сил ППО;
- демонстративні дії;

дії військових частин щодо посилення охорони та прикриття ділянок державного кордону, важливих комунікацій, проведення режимно-обмежувальних заходів;

охоронні та оборонні дії угруповань військ (сил) щодо недопущення нападів на військові містечка (відновлені), базові табори, диверсій на об'єктах інфраструктури, охорони та супроводження вантажів, особливо важливих осіб;

дії військових частин, в першу чергу Сил Спеціальних операцій (підрозділів спеціального призначення), НГУ та підрозділів МВС щодо припинення діяльності залишків ДРС противника і НЗФ, терористичних, екстремістських та сепаратистських груп;

дії військ (сил) щодо надання допомоги населенню у ліквідації наслідків диверсій, терористичних акцій, надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, бойових дій;

дії військ (сил) щодо створення обстановки, за якої органи виконавчої влади та місцевого самоврядування зможуть прийняти на себе обов'язки щодо підтримання миру, законності та правопорядку, що поклалися на військово командування, з метою забезпечення поступового зменшення ролі та значимості військової присутності.

3. Застосування військових частин НГУ у стабілізаційних діях. Бойові статuti Збройних Сил України визначають що, Стабілізаційні дії підрозділів НГУ є сукупністю узгоджених і взаємозв'язаних за метою, завданнями, місцем і часом дій та заходів, які проводяться підрозділами НГУ, ЗСУ, ІВФ та ПрО за єдиними замислом і планом для стабілізації обстановки, недопущення відновлення збройних сутичок, диверсій і терористичних актів тощо у визначеному секторі відповідальності.

УДК 340.124

Дручек О. В., доцент кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОПОРЯДОК У ПАРАДИГМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Соціально-економічні та військово-політичні процеси, які наразі відбуваються в Україні, вимагають розроблення і реалізації принципово нових підходів до концепції національної безпеки. Насамперед, необхідним є дослідження правопорядку як одного з основних чинників забезпечення національної безпеки, її внутрішнього прояву. Здійснення теоретико-методологічного дослідження правового регулювання правопорядку у сфері національної безпеки є нагальною проблемою з позиції попередження загроз, які мають місце в українському суспільстві та підривають українську державність. Загальнотеоретична проблематика національної безпеки та правопорядку висвітлена у чималій кількості наукових статей, дисертаційних досліджень, монографій спеціалістів у багатьох галузях права (М.Г. Александров, О.П. Дзьобань, А.Г. Залужний, А.Ф. Крижановський, О.Г. Комісаров, В.А. Ліпкан, Ю.В. Нікітін, Н.Р. Нижник, О.О. Пучков та ін.), проте більшість робіт присвячені вивченню сучасного правопорядку і національної безпеки загалом, без урахування симбіотичного зв'язку зазначених понять і його проявів у сучасній державно-правовій дійсності України. Таким чином, мета статті полягає у дослідженні параметрів правопорядку у парадигмі національної безпеки.

Для виконання зазначеної мети, передовсім, необхідно звернутися до змісту понять «національна безпека» та «правапорядок». Як вдалося дослідити, у найзагальнішому вигляді поняття безпеки тлумачать як рівень захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства та держави від реальних або потенційних загроз, що їх створюють антропогенні чи природні чинники. Відповідно, розрізняють воєнну, екологічну, економічну, інформаційну, пожежну, політичну, продовольчу, радіаційну, соціальну, технічну, транспортну, фінансову, ядерну тощо безпеку. Одним із видів (рівнів) загальної безпеки є національна безпека. Етимологічний аналіз дефініції «національна безпека» свідчить про зв'язок безпеки з нацією, тобто з визначеною територіально-державною спільністю, заснованою на стійких соціально-політичних, економічних, культурних та інших в'язках. Таким чином, мають рацію ті дослідники, які відмічають, що національна безпека характеризує стан нації як цілісної системи включно зі суспільними відносинами і суспільною свідомістю, інститутами суспільства та їх діяльністю, що сприяють або перешкоджають реалізації національних інтересів у конкретній

історично сформованій обстановці. Традиційно виділяють кілька підходів до розуміння сутності поняття національної безпеки. Зокрема, у межах одного з них національна безпека розглядається як захищеність громадянина, суспільства і держави; згідно з другим, національна безпека виступає як засіб, система гарантій забезпечення безпеки; третій підхід передбачає досягнення країною певного рівня конкурентоспроможності. У цілому, поняття національної безпеки викладається у різних термінологічних інтерпретаціях, однак його сутність відповідає поняттю, визначеному Законом України «Про національну безпеку» від 21 червня 2018 р., а саме як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Таким чином, національну безпеку слід розуміти як сукупність чинників, які забезпечують сприятливі умови для розвитку України, життєдайності держави, розвитку і збереження її фундаментальних цінностей та традицій, здатності подолання внутрішніх і зовнішніх загроз.

Правопорядок розуміють здебільшого як одну із складових громадського порядку, що складається у результаті реалізації різних видів соціальних норм, зокрема, норм права. У зв'язку із зазначеним, правопорядок як певний стан врегульованих правом суспільних відносин характеризується реальним рівнем законності, забезпеченістю та реалізацією суб'єктивних прав, дотриманням юридичних обов'язків усіма громадянами, органами і посадовими особами. На думку О.О. Пучкова, з якою ми погоджуємося, правопорядок у сфері національної безпеки – це реальний статико-динамічний стан соціально-правового життя, який характеризується захищеністю об'єктів національної безпеки та національних інтересів і цінностей усього народу від потенційних реальних загроз і викликів. Стан правопорядку у сфері національної безпеки та його розвиток безпосередньо залежить від суспільства, проте основним суб'єктом його забезпечення є держава. Роль суспільства у реалізації концепції правопорядку полягає у акумулюванні та збереженні цінностей, правових звичаїв, корпоративних правил поведінки тощо. Роль держави полягає у визначенні пріоритетів розвитку, національних інтересів, які забезпечуються та охороняються в результаті дії спеціального механізму. Державно-правовий механізм забезпечення правопорядку у сфері національної безпеки є системою державних та недержавних інституцій та правових засобів, що здійснюють результативний вплив на соціальні відносини і процеси, які зазнають загроз, з метою захисту і забезпечення життєво важливих інтересів суспільства і держави.

Сучасна парадигма правопорядку як складової національної безпеки має формуватися із врахуванням актуальних ризиків і чинників впливу. На думку Ю.В. Нікітіна, з якою ми погоджуємося, наразі такими для України є: загроза суверенності і територіальній цілісності України; геополітичний та економічний фактори; екологічний фактор; міграційний фактор; тероризм, сепаратизм, транснаціональна організована злочинність.

Таким чином, правопорядок у сфері національної безпеки є однією з найважливіших умов функціонування держави та суспільства у цілому, тому його забезпечення є важливим завданням для правоохоронних органів країни як на національному рівні, так і межах міжнародної спільноти. Переосмислення природи правопорядку у сфері національної безпеки у світлі складних політичних і соціально-економічних процесів, що наразі спостерігаються в Україні, є актуальним завданням вітчизняної юридичної науки.

УДК 351.741

Євсєєв В. О., заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету, Національна академія Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник

ДО ПИТАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО ЗАХИСТУ ЯДЕРНИХ УСТАНОВОК І МАТЕРІАЛІВ ТА ПОДАЛЬШОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У СЛУЖБОВО-БОЙОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В умовах збройного конфлікту, який досі триває на сході України, відбувається актуалізація загроз, пов'язаних з атомними електростанціями (далі-АЕС). Так, у травні 2014 року була скоєна спроба нападу на АЕС, розташовану в місті Енергодар. Уряд держави направив у Міжнародне агентство з атомної енергії ІАЕА, в якому попередив про небезпеку атомній інфраструктурі. Таким чином, від АЕС України в умовах ситуації, яка склалася в окремих районах Донецької та Луганської областей, виходить перманентна загроза.

Відомо, що стратегічною метою для України є членство в Європейському Союзі. Особливості сучасного етапу європейської інтеграції України полягають у створенні необхідних передумов для набуття такого членства. Однією з таких передумов є розширення різностороннього практичного співробітництва, в тому числі й у сфері колективної безпеки. Ядерна безпека є однією з основних складових колективної безпеки, оскільки ядерні ризики мають транскордонний характер.

Одним з напрямів діяльності органів державного управління в сфері забезпечення ядерної безпеки держави є виконання заходів з фізичного захисту ядерних установок і матеріалів, який є одним з елементів забезпечення національної безпеки України.

Національна гвардія України (далі-НГУ), як один з суб'єктів державної системи фізичного захисту, в межах своїх повноважень бере участь у реалізації державної політики щодо фізичного захисту об'єктів системи, у розробленні та виконанні державних програм щодо забезпечення фізичного захисту даних об'єктів, у проведенні державної перевірки систем фізичного захисту об'єктів охорони, вивчає міжнародний досвід з фізичного захисту і здійснює заходи з впровадження кращої практики під час виконання завдань з охорони об'єктів системи та ін.

Наразі НГУ перебуває у стані активного реформування. Безумовно, для досягнення цілей реформ, що впроваджуються, необхідно вивчати досвід провідних країн світу, в тому числі в сфері забезпечення безпеки ядерних установок та матеріалів.

Отже, з урахуванням актуалізації загроз АЕС України, поглиблення інтеграційних процесів в сфері забезпечення безпеки та реформування НГУ дослідження з вивчення досвіду провідних країн світу щодо захисту ядерних установок і матеріалів, проведення аналізу зазначеного досвіду та його адаптації до сучасних реалій існування держави набуває особливої актуальності.

УДК 355.45:519.87

Колянда В. В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України

МОДЕЛЬ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ ІЗ ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБРОЙНОГО ФОРМУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ЧИННИКІВ РАПТОВОСТІ

Із початком антитерористичної операції на Сході України, протягом квітня-червня 2014 року, ефективність знешкодження незаконних збройних формувань (НЗФ) була недостатньою, про що свідчить низька результативність та велика кількість втрат особового складу і техніки військових формувань та правоохоронних органів.

Відомо, що підвищити ефективність бойового застосування формувань Національної гвардії України (НГУ) у спеціальній операції (СпО) із знешкодження НЗФ стає можливим завдяки застосуванню принципу раптовості, при цьому це не потребує залучення значних додаткових ресурсів.

Під раптовістю дій формувань НГУ слід розуміти здатність застосування неочікуваних для противника форм і способів дій у несподіваному місці й у невідомий йому час із метою захоплення ініціативи й переваги. Раптовість дозволяє захопити противника зненацька, спричинити в його бойових порядках паніку, паралізувати волю до опору, різко знизити боєздатність, дезорганізувати управління, створити сприятливі умови для здобуття успіху за найменших втрат своїх сил і засобів.

З метою врахування впливу чинників раптовості на ефективність виконання завдань СпО із знешкодження НЗФ можуть бути застосовані спеціальні математичні методи розрахунку кількісних значень шуканих показників, необхідних командуванню і штабу під час вироблення рішення й управління військами.

Поряд із тим відповідний науково-методичного апарат обґрунтування чинників досягнення раптовості дій військовими формуваннями у СпО із знешкодження НЗФ не розроблений.

Наведені протиріччя між потребою підвищення ефективності виконання завдань СпО та недостатньо розробленою теорією застосування принципу раптовості визначають необхідність розроблення моделі, що дозволяє спрогнозувати ефективність виконання бойового завдання формуванням Національної гвардії України, в залежності від очікуваних чинників раптовості його дій.

Модель дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ призначена для розрахунку значень показників можливостей з приведення у готовність до виконання завдань СпО, маршових (маневрених) можливостей, можливостей з розвідки, з блокування, з досягнення раптовості а також ефективності виконання бойового завдання формуванням НГУ, в залежності від таких чинників раптовості дій як: введення противника в оману (демонстративні дії, дезінформація, імітація); збереження у таємниці замислу і прихованість підготовки дій; ведення ефективної розвідки і контррозвідки; стрімкість, рішучість і активність дій; маневреність і мобільність; застосування нових зразків озброєння та техніки; вибір несподіваного для противника часу початку дій, сили та інтенсивності, місця і напрямку головного удару; уміле

використання умов місцевості, метеорологічних умов, пори року і часу доби, а також формування висновків щодо їх відповідності обраним критеріям.

Розроблена модель відображає динаміку дій формування НГУ під час проведення СпО із знешкодження НЗФ, з урахуванням чинників раптовості. Кількісно-якісний склад показників можливостей та ефективності виконання завдань спрямований на отримання достатньо стійких результатів оцінок очікуваних дій формування НГУ у СпО із знешкодження НЗФ з урахуванням чинників раптовості, а при реалізації автоматизованих способів розрахунку їх значень задовольняє вимогам оперативності та повноти розроблення замислу та плану СпО.

УДК 351.75

Кулешов О. П., старший викладач кафедри тактико - спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ЕКСТРАДИЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Конвоювання засуджених, підсудних, слідчо-заарештованих вартами з екстрадиції Національної гвардії України є однією з найважливіших функцій Національної гвардії України. Під час виконання завдань бойової служби особливі варти з екстрадиції здійснюють обмін спеціального контингенту з підрозділами Національної поліції, органами Державної кримінально-виконавчої служби, правоохоронними органами та підрозділами іноземних держав відповідно міжнародного договору України, у зв'язку з яким здійснюється приймання-передавання.

Організація чіткої взаємодії з усіма зацікавленими органами і підрозділами є однією з головних передумов успішного виконання поставлених завдань з екстрадиції.

Загострення суспільно-політичної обстановки в державі не знімає міжнародних зобов'язань України, в тому числі, про виконання Конвенції про передачу засуджених осіб відповідно двосторонніх міжнародних договорів. Зазначимо, що з деякими сусідніми державами такі договори тільки готуються (Росія, Білорусь та деякі інші держави). Але здійснення приймання-передавання засуджених здійснюється відповідно санкцій Генеральної прокуратури та доручень Міністерства юстиції особовим складом Національної гвардії України. Своєчасне, якісне виконання завдань з екстрадиції в умовах, коли деякі міжнародні пункти пропуску знаходяться на території, що тимчасово окупована, покладає на частини НГУ додаткові вимоги, ставлять нові виклики, які успішно вирішуються завдяки самовідданості, наполегливості та рішучості воїнів-правоохоронців.

Приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою, здійснюється в строки, визначені у відповідному дорученні (зверненні) Генеральної прокуратури України або Міністерства юстиції України, з дотриманням відповідних положень Кримінального процесуального кодексу України та міжнародного договору України, у зв'язку з яким здійснюється приймання-передавання. Обмін осіб, які перебувають під вартою, з держав (у держави), які мають спільний кордон з Україною, здійснюється в міжнародних пунктах пропуску через державний кордон України, а з держав (у держави), які не мають спільного

кордону з Україною, - у пунктах пропуску для повітряного сполучення в міжнародних аеропортах України або таких держав.

Можна сформулювати основні напрямки для вдосконалення виконання цих важливих завдань:

- організація всебічної взаємодії повинна здійснюватись не тільки Національним бюро Інтерполу в Україні, але і командирами військових частин, що здійснюють екстрадицію, ГУ НГУ, МВС України.

- кожний з цих рівнів управління здійснює взаємодію з відповідними структурами, що приймають участь в екстрадиції, а саме: Генеральна прокуратура України, Міністерство юстиції України, Державна прикордонна служба, Державна кримінально-виконавча служба, Національна поліція України, Міністерство транспорту та зв'язку, інші зацікавлені органи.

Таким чином, чітка та якісна організація служби варт з екстрадиції, її практичне здійснення у суворій відповідності до вимог чинного законодавства, врахування всіх особливостей при несенні служби є запорукою успішного виконання поставлених державою важливих завдань. Це, передусім, зумовлює подальше зміцнення правового авторитету нашої держави, як гідного партнера співпраці не тільки в європейській а і в загальній міжнародній спільноті.

УДК 358.421:355.426.4

Луньов О. Ю., заступник начальника гуманітарного факультету з навчальної роботи – начальник навчальної частини факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Споришев К. О., заступник начальника кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ МУЛЬТИКОПТЕРНОГО ТИПУ НГУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Загальні рекомендації щодо організації дій із розвідки із застосуванням БПЛА в НГУ надані в «Інструкції із застосування тактичних безпілотних авіаційних комплексів у підрозділах (частинах) Національної гвардії України» наказ КНГУ № 389 від 15.07. 2015р. Загальна методика застосування тактичних безпілотних авіаційних комплексів (БАК) в підрозділах (частинах) Національної гвардії України призначена для підрозділів та частин, які мають на озброєнні штатні БАК та здійснюють службово-бойову діяльність щодо застосування безпілотних авіаційних комплексів із метою виконання завдань за призначенням для забезпечення вищих штабів Національної гвардії України відповідною (розвідувальною) інформацією. У цій інструкції недостатньо уваги приділено застосуванню БПЛА мультикоптерного типу в містах великої щільності забудови, де, як правило, виникають МЗ. Як подальше вдосконалення застосування БПЛА силами НГУ пропонується розподіл БПЛА різних типів по завданням, які виконуються та відповідним структурним підрозділам. Такий розподіл дозволить уніфікувати БПЛА, що сприятиме встановленню оптимальної системи озброєння для

вирішення поставлених бойових завдань із заданою ефективністю при мінімально необхідній номенклатурі зброї й бойової техніки.

На цей час існує близько 20 типів БПЛА, які застосовуються як у ЗС України, так і в Національній гвардії України. Усі вони мають різні ТТХ, конструкції та призначення. Сучасні БПЛА, які застосовуються в Україні, не мають єдиних стандартів, відсутня законодавча база, не прийняті на озброєння уніфіковані зразки БПЛА.

Застосування в зразку, який розробляється, уніфікованих складових частин, комплектуючих елементів і матеріалів дозволяє скоротити час проектування, підвищити надійність новостворюваного зразка й призводить до значного економічного ефекту. Прикладом тому служить сімейство стрілецької автоматичної зброї системи Калашникова, зразки якого (автомати, ручні й станкові кулемети) мають більшість взаємозамінних вузлів і деталей (рівень уніфікації досягає 90%).

Уніфікація як один із методів стандартизації (підсистема), спрямована на приведення зразків (комплексів) ВТ і їхніх складових частин до раціонального мінімуму їх різновидів, здійснюється за такими напрямками:

- створення зразків для використання в декількох видах ЗС, родах військ;
- розробка параметричних рядів, тобто впорядкованої сукупності числових значень параметрів;
- застосування в розроблених нових і модернізованих зразках складових частин, освоєних у виробництві, і показ високої надійності в умовах військової експлуатації;
- розробка уніфікованих виробів, тобто однакових складових частин двох і більше виробів;
- розробка базових зразків, тобто зразків, що лежать в основі конструктивного ряду (типорозмірний ряд виробів однакової конструкції);
- створення універсальних зразків багатоцільового призначення;
- розвиток агрегування й блочно-модульного конструювання;
- забезпечення умов сумісності виробу з виробами, експлуатація та застосування яких будуть здійснюватися спільно з розробляються;
- використання типових технологічних процесів, стандартного устаткування, засобів і методів випробувань і вимірювань, а також наявних засобів технічного обслуговування й ремонту.

УДК 351.746.1

Меленті Є. О., завідувач кафедри, Інститут підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат технічних наук, майор

РОЛЬ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В РОЗБУДОВІ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Аналіз світового досвіду та вітчизняної практики свідчить про те, що стрімкий розвиток інформаційних технологій, сучасні надбання науково-технічного прогресу в поєднанні з

методами «гібридної війни» активно будуть застосовуватись противником при плануванні, підготовці та здійсненні диверсійно-підривних дій на об'єктах критичної інфраструктури. Звідси випливає, що форми й тактичні прийоми застосування як диверсійно-розвідувальних груп, так і окремих диверсантів постійно вдосконалюватимуться та адаптуватимуться до дій в умовах посиленого антитерористичного та контррозвідувального режимів.

З огляду на це, сили сектору безпеки та оборони України мають бути готові до сучасних викликів та загроз національній безпеці. Провідна роль в цій діяльності належить Службі безпеки України. Зокрема, як визначено статтею 19 Закону України «Про національну безпеку», Служба безпеки України забезпечує державну безпеку, здійснюючи: протидію розвідувально-підривній діяльності проти України; боротьбу з тероризмом; контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, економічної та інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури; охорону державної таємниці. Таким чином, протидія розвідувально-підривній діяльності на об'єктах критичної інфраструктури є однією з важливих задач, які покладаються на Службу безпеки України. Протягом останніх років Служба безпеки України показала себе як ефективний державний інструмент з протидії терористичним загрозам, розвідувально-підривній діяльності іноземних спецслужб в умовах складної оперативної обстановки, в районі проведення бойових дій. Проте потребують вирішення питання щодо подальшого правового врегулювання системи захисту надважливих для держави об'єктів.

В контексті розбудови загальнодержавної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури доцільно залучити представників Служби безпеки України в якості експертів до проведення комплексної оцінки загроз об'єктів критичної інфраструктури (насамперед, терористичні та диверсійні загрози) та координації діяльності всіх суб'єктів захисту критичної інфраструктури нашої держави. В доповіді приведено результати аналізу можливих загроз, надзвичайних ситуацій в умовах ускладнення оперативної обстановки. При дослідженні й оцінці таких об'єктів на предмет уразливості систем безпеки запропоновано використовувати модель загроз для типового об'єкту критичної інфраструктури. Використання такого підходу дозволить систематизувати можливі інциденти, з'ясувати причини їх виникнення та виробити ефективні заходи з забезпечення стійкості функціонування об'єктів критичної інфраструктури.

УДК 355.4

Минько О. В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

На сучасному етапі розбудови та використання за призначенням формувань Національної гвардії України, проведення заходів цивільно-військового співробітництва (далі – ЦВС), що плануються у органах управління Національної гвардії України з огляду їх

застосування як в зоні проведення Операції Об'єднаних Сил, так на решті території України - є актуальним питанням, адже ефективно налагоджене ЦВС може бути одним з чинників, який безпосередньо впливатиме на успішність дій формувань НГУ.

Існуючими керівними документами та навчальними посібниками визначено, що зазвичай, діяльність та виконання завдань ЦВС у зоні конфлікту розглядається на трьох етапах операції: під час підготовки, безпосередньо під час операції та після її завершення (постконфліктний період) і є важливим інструментом у досягненні кінцевої мети операції за рахунок вирішення гуманітарних питань, локалізації спірних питань та протиріч між військовими та цивільними у зоні конфлікту.

На першому підготовчому етапі перед початком операції завдання ЦВС зазвичай полягають у зборі інформації про ситуацію в районі дій підрозділів НГУ з метою покращення підготовки до виконання першочергових завдань. Ця інформація використовується в процесі планування, в організації підготовки групи ЦВС до майбутньої операції.

На другому етапі в ході проведення операції підрозділи ЦВС можуть виконувати завдання (згідно плану операції) як загальні, визначені командиром, так і суто специфічні, нехарактерні для інших підрозділів.

Третій, післяопераційний етап (постконфліктний період) передбачає оцінку проведених заходів та подальше планування роботи групи ЦВС в даному регіоні, з врахуванням отриманих результатів (остаточна реалізація започаткованих проектів, нарощування гуманітарної допомоги).

Розв'язання проблеми пошуку способів ефективного застосування підрозділів цивільно-військового співробітництва у операціях формувань НГУ під час врегулювання збройних конфліктів, особливо на другому етапі проведення операцій, є перспективним напрямком для подальших наукових досліджень.

УДК 623.3

Нероба В. Р., старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького, майор

ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ВТЗР БПЛА

Основою для отримання оператором (пілотом-оператором) зображення міни (контуру міни) на екрані дисплея є оптичний сигнал, який у вигляді сонячного випромінювання, що відбивається від міни (ділянки місцевості, де розташована міна), або у вигляді власного теплового випромінювання в наслідок нагрівання міни (маскувального шару над нею), проходить через атмосферу та сприймається ВТЗР БПЛА з подальшим передаванням по цифровому каналу перетвореного оптичного в електричний сигнал на наземний приймач оператора (пілота-оператора) з виведенням картинки на екран дисплея. Таким чином відбувається багаторазова модуляція вихідного сигналу на шляху від міни до екрана дисплея оператора (пілота-оператора). У зв'язку з цим важливим принципом є принцип «модуляції» сигналу.

При формуванні вимог потребує врахування принцип «цілеспрямованої поведінки», суть якого полягає в тому, що для забезпечення цілеспрямованого функціонування ВТЗР БПЛА щодо розвідки мінної обстановки вимагається наявність обов'язкового негативного зворотного зв'язку для розуміння ступеня виконання поставленого завдання на розвідку.

Важливим принципом має стати принцип «адаптації». Адаптація визначає співвідношення між множиною змін зовнішнього та внутрішнього середовищ і метою, на досягнення якої має спрямовуватися функціонування ВТЗР БПЛА. Таким чином, зміна співвідношень між змінами та метою вимагає застосування нових тактичних прийомів (мистецтва) з боку пілота й оператора щодо управління БПЛА та застосування ВТЗР БПЛА.

Значущість принципу «зовнішньої турбулентності» обумовлюється необхідністю реакції на зміни, що відбуваються з часом у зовнішньому стосовно ВТЗР БПЛА середовищі (метеоумови, пориви вітру, температура повітря, турбулентність атмосфери тощо). Врахування принципу «внутрішнього опору» пов'язане з необхідністю реакції на зміни у внутрішньому середовищі (професійність пілота й оператора, їхній фізіологічний стан, навченість тощо).

Особливість принципу «рухливості ситуації» обумовлюється потребою оперативного розуміння з боку пілота й оператора ситуації, пов'язаної з тим, що при зміні однієї умови, наприклад швидкість і напрям вітру, всі інші складові у відповідному ступені також будуть відчувати дію такої зміни (стійкість управління польотом БПЛА, управління застосуванням ВТЗР БПЛА, попадання мін в фокальну площину ВТЗР БПЛА тощо).

До сукупності принципів формування вимог до ВТЗР БПЛА треба додати принцип «здатності до прогнозування», суть якого стосовно ВТЗР БПЛА буде полягати в наявності можливостей щодо попереднього вивчення місцевості, можливої мінної обстановки, в аналізі наявної бібліотеки спектральних сигнатур мін і в результаті цього – прогнозування ефективних спектральних зон електромагнітного спектра для застосування ВТЗР БПЛА під час розвідки мінної обстановки з метою досягнення потрібного значення імовірності виконання завдання на розвідку. Зазначений принцип безпосередньо пов'язаний із принципом «цілеспрямованої поведінки» щодо функціонування ВТЗР БПЛА.

До складу принципів формування вимог до ВТЗР БПЛА треба також додати принцип «єдності частин у цілому», що вимагає забезпечення ефективного взаємозв'язку між складовими у системі БПЛА-пілот-ВТЗР-оператор чи БПЛА-ВТЗР-пілот-оператор.

Виходячи з вище викладеного, а також з метою удосконалення методичного підходу до формування сукупності вимог до ВТЗР БПЛА має бути врахована сукупність специфічних принципів, до складу якої пропонується віднести: принцип «модуляції», принцип «адаптації», принцип «цілеспрямованої поведінки», принцип «зовнішньої турбулентності», принцип «внутрішнього опору», принцип «рухливості ситуації», принцип «здатності до прогнозування» та принцип «єдності частин у цілому».

УДК 355.455

Овчаренко В. В., начальник командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

МЕТОД МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН І З'ЄДНАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ВЕДЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ТА БОЙОВИХ ДІЙ

Призначення, основні завдання, функції, правовий статус, загальну структуру, чисельність та склад типових лінійних підрозділів, частин і з'єднань (далі – військових частин) Національної Гвардії України (НГУ) визначено Законами та наказами для умов мирного часу, при виникненні надзвичайних ситуацій, при здійсненні заходів правового режиму воєнного стану та при веденні територіальної оборони.

Для виконання службово-бойових та бойових завдань (СБ та БЗ) військовими частинами НГУ передбачені різні форми, способи і види службово-бойових дій. В особливий період військові частини НГУ можуть брати участь в бойових діях. Для виконання завдань у мирний час військові частини НГУ щодня виділяють відповідні варти (судові, планові, з охорони важливих державних об'єктів та інші), наряди (патруль, наряд на КПП та інші), а також групи (патрулювання, переслідування та інші). Для стислості назвемо ці тимчасові військові формування нарядами. Можливості по виділенню нарядів можуть залежати від поставлених завдань, від умов оперативної обстановки, від рівня повноти видів забезпечення і визначаються рівнем кваліфікації та кількістю особового складу у військовій частині НГУ. Крім виконання завдань службово-бойової діяльності (СБД) особовий склад займається бойовою підготовкою, несе службу у добових нарядах, повинен мати час на відпочинок і на інші потреби.

Тому можливості військових частин НГУ по виділенню нарядів і виконанню завдань СБД можуть бути достатніми і недостатніми, що викликає необхідність вимірювання службово-бойових можливостей (СБМ) військових частин з метою формування обґрунтованих рішень щодо виконання завдань у мирний час та в умовах особливого періоду. Однак суттєва різноманітність параметрів обстановки, кількості і видів нарядів, необхідних для виконання завдань СБД в мирний час і в особливий період, різноманітність чисельного і якісного складу військових частин, роблять завдання вимірювання СБМ важко здійсненним і породжують проблему вибору показників і критеріїв кількісного оцінювання можливостей та ефективності виконання планових і раптово виникаючих службово-бойових завдань підрозділами, частинами і з'єднаннями Національної гвардії України.

Кількість особового складу, яка виділяється для виконання завдань у межах кожної функції, визначається директивними документами й експертно. Попередні оцінки ефективності та надійності очікуваного результату виконання завдань, як правило, не проводяться у зв'язку з тим, що бракує необхідних моделей і методик їх розрахунків. У результаті можуть виникати рішення як з недостатньою кількістю особового складу на виконання завдань, так і з надмірною. У мирний час така недостатність призводить до наднормованого навантаження на особовий склад і до зменшення ефективності, а надлишок – до зниження можливостей військових частин для виконання інших завдань. В особливий період відсутність кількісних оцінок прийнятих рішень може мати важчі наслідки.

З цією метою розроблений **метод** математичного моделювання і оцінки ефективності та можливостей підрозділів, частин і з'єднань Національної гвардії України з ведення службово-бойових та бойових дій. Метод дозволяє взаємно узгоджено використовувати відомі і розроблені часткові моделі, показники і критерії оцінки кількості особового складу у військових частинах НГУ необхідного для виконання планових і раптово виникаючих завдань СБД, для оцінки та прогнозу умов оперативної обстановки, необхідних обсягів служби для виконання

завдань, можливостей військових частин НГУ щодо виконання планових і раптово виникаючих завдань СБД з охопленням всього спектра функцій і завдань НГУ, встановлених Законом. Розроблений метод математичного моделювання дозволяє своєчасно виконувати необхідні оцінки і направлено вибирати раціональні варіанти виконання планових і раптово виникаючих завдань СБД.

УДК 355.426.4 : 351.742

Олещенко А. А., перший заступник начальника штабу Головного управління Національної гвардії України, генерал-майор

Горєлишев С. А., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

Башкатов Є. Г., начальник кафедри тактики Національна академія Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВОГО КОМАНДУВАННЯ В УМОВАХ ВВЕДЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Процес прийняття управлінських рішень в умовах надзвичайного стану стає жорстко обмеженим за часом, потребує безперервного одержання органами управління й оброблення значної за обсягом інформації, а коли така інформація перестає надходити, зупиняється і процес прийняття рішень, і відповідно узгоджені дії сил, що залучаються для вирішення поставлених завдань. Тому визначення раціонального складу та функціональної структури системи управління військового командування в умовах надзвичайного стану і рекомендацій щодо її застосування для підвищення ефективності дій сил остаються на сей час актуальними.

Визначення складу та структури системи управління інтуїтивними або графоаналітичними методами для задоволення потреби врахування багатьох різноманітних факторів, які характеризують умови обстановки, масштаби подій, кількість учасників в них та складу залучених сил охорони правопорядку тощо стає не тільки малопродуктивним, але й веде до того, що створена таким чином структура стає нераціональною та має низьку ефективність, не відповідає вимогам, що до неї ставляться. В такому випадку виникає протиріччя, коли існуюча потреба в детальному обґрунтуванні складу та структури системи управління військового командування не забезпечується дієвим науково-методичним апаратом, потрібним для цього.

Для вирішення даної задачі розроблена методика обґрунтування раціонального складу та функціональної структури системи управління військового командування для виконання завдань в районі надзвичайного стану, що забезпечує врахування умов надзвичайного стану та значущих факторів, які впливають на досягнення мети дій сил охорони правопорядку.

В основу методики покладений відомий метод пошуку раціональних зв'язків між елементами системи управління, який на підставі визначення функцій військового командування, складу та завдань інформаційно-управляючої системи угруповання, що

створюється, очікуваного навантаження системи управління при забезпеченні дій сил охорони правопорядку в умовах надзвичайного стану дозволяє одержати математичний опис функціональної структури цієї системи.

До основних характеристик і параметрів системи управління військового командування, які потребують пошуку та оптимізації за допомогою розробленої методики віднесено:

- склад системи, тобто перелік органів та пунктів управління із зазначенням їх завдань, функцій і взаємозв'язків між ними, оснащення відповідними програмно-технічними комплексами та іншими засобами, що забезпечують реалізацію функцій управління підлеглими силами;

- структуру системи управління як взаємне розташування її елементів і сукупність стійких зв'язків між ними, що забезпечують реалізацію функцій добування, збирання, передавання, оброблення, зберігання, пошуку, відображення й безпосереднього використання інформації для вирішення управлінських завдань у будь-яких умовах обстановки;

- перелік інформаційних складових, кожна з яких являє собою сукупність корисних (потрібних) органу управління відомостей, згрупованих за значеннєвим змістом, і таких, що характеризують одну з істотних сторін об'єкта управління, умов обстановки або процесу дій гвардії (дані про противника, умови обстановки, про свої і взаємодіючі війська та ін.) з деталізацією, необхідною для кожного конкретного випадку;

- склад, зміст і перелік функцій органів управління, які забезпечують вирішення управлінських завдань, параметри розподілу і передачі інформації між ними, її оброблення, подання й відображення на робочих місцях посадових осіб на різних етапах підготовки і застосування сил гвардії;

- склад і характеристики локальних і розподілених баз даних, перелік документів і форм, у яких міститься інформація, потрібна органам управління для реалізації своїх функцій;

- показники інформаційних властивостей і можливостей системи;

- критерії, що визначають вимоги до технології оброблення й захисту інформації, до реалізації технічного, інформаційно-розрахункового та інформаційно-командного забезпечення процесів управління, до інформаційного, математичного, лінгвістичного та програмного забезпечення системи управління.

У якості показників системи управління розглядаються оперативна готовність системи, оперативність, обґрунтованість рішень, адаптивність до умов обстановки, безперервність, стійкість та прихованість управління.

За змістом розроблена методика передбачає:

- визначення функцій та завдань сил гвардії в умовах надзвичайного стану, складу, змісту і переліку функцій органів управління, які забезпечують вирішення управлінських завдань, на цей підставі визначення функцій та завдань військового командування;

- уточнення змісту управлінської інформації, її джерел та споживачів;

- пошук раціональних зв'язків між елементами системи управління та визначення її функціональної структури;

- моделювання функціонування системи управління;

- оцінювання системи управління за обраними показниками та критеріями для визначення кращої в умовах, що склалися.

Розроблена математична модель структури системи управління військового

командування для виконання завдань в районі надзвичайного стану дозволяє автоматизувати процеси формування системи управління військового командування та забезпечити вимоги щодо її можливостей та ефективності, що сприятиме якісному виконанню поставлених завдань у районі надзвичайного стану.

УДК 353.9

Онопрієнко О. С., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ УГРУПУВАННЯ НГУ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО АБО ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

З огляду на специфіку діяльності Національна гвардія України (НГУ) одна з перших направляється в місця, де виникла надзвичайна ситуація (НС) техногенного й природного характеру. НГУ є найбільш пристосованою до виконання завдань у важких умовах, викликаних різкою зміною ситуації, впливом фактору небезпеки та сильної психологічної й фізичної напруженості. Правова база, яка регулює діяльність НГУ в НС техногенного й природного характеру, поки що має незакінчений, фрагментарний характер.

Так наприклад у наказі міністерства внутрішніх справ № 859 від 22.08.2016 року «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події» вказані лише завдання на які спрямовується діяльність НГУ і не вказані сили та засоби які необхідно залучати для подолання надзвичайних ситуацій. В директиві Д-18 Командувача ВВ від 27.06.2013 року «Про застосування ВВ МВС України під час здійснення заходів правового режиму надзвичайного стану, участь в ліквідації надзвичайних ситуацій та проведення спеціальних операцій» на військові частини покладаються завдання в наданні допомоги Державній пеніціарній службі України, та Державній прикордонній службі України. В директиві Д-18 указано що з районів можливого затоплення евакууюються лише виправні установи.

До того ж фахівці підкреслюють недостатній рівень у підготовці військовослужбовців НГУ до дій в умовах НС техногенного й природного характеру, є недостатньо обґрунтованими завдання керівного складу з організації управління діями сил НГУ.

Підрозділи військової частини можуть залучатися для боротьби з наслідками техногенної катастрофи, стихійного лиха (повінь) та надання допомоги потерпілому цивільному населенню на охоронюваних об'єктах і режимних територіях за рішенням командира військової частини (підрозділу) з негайною доповіддю командувачу НГУ.

Підрозділи військової частини, залучені для ліквідації техногенної катастрофи, стихійного лиха, можуть виконувати такі завдання:

- надавати допомогу органам внутрішніх справ в оточенні району стихійного лиха;

– брати участь у рятуванні людей, державного і громадського майна та охороні врятованого майна;

– посилювати зовнішню охорону державних будівель, державних банків та інших важливих об'єктів у районі дій;

– спільно з органами внутрішніх справ здійснювати патрульно-постову службу в населених пунктах, розташованих на режимних територіях.

Таким чином нормативними документами визначаються завдання угрупованню НГУ без визначення конкретних дій в тих чи інших ситуаціях. Масштабність та швидкоплинність аварій на ГТС може привести до великих матеріальних втрат та втрат серед населення. Виникає необхідність завчасного планування дій угруповання НГУ, оцінюванню можливостей по застосуванню підрозділів НГУ у ліквідації наслідків аварій на ГТС.

УДК 355.318

Перепічка В. М., слухач 718 навчальної групи оперативного-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

О ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ТА АКТИВНОЇ ОБОРОНИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ (МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ)

На даний час буде актуально вдосконалювати тактику застосування підрозділів Національної гвардії України під час масових заходів та масових заворушень. Вдосконалення тактики буде залежати від засобів індивідуального захисту, активної оборони та транспортних і спеціально-технічних засобів забезпечення правопорядку, які повинні надходити у підрозділи паралельно з нормативно правовою базою їх застосування (з відео інструкцією по застосуванні даних видів у тих чи інших обставинах на правовій основі).

Досвід 2013-2014 років показав що нам є над чим працювати, тому пропоную розглянути такі пропозиції:

1. Використання пневматичних маркерів для позначення активних правопорушників та інших осіб за потреби (маркери на основі пейнтбольних автоматів з фарбою);

На основі використання даного засобу, можлива краща ідентифікація і виявлення правопорушників для групи вилучення, а також психологічний тиск на правопорушника при влученні в нього фарбою.

Спосіб застосування:

- вмонтовані у щити;
- у вигляді рушниць; (застосовують військовослужбовці моноліту 2);
- використання маркерних снайперів; (із замаскованих позицій).

Даний вид спеціального засобу використовується у США та Японії.

2. Використання води з не високим тиском та вогнегасників при підході до бойових порядків підрозділів (вмонтовані в щити; у вигляді рукавів).

На основі даного спеціального засобу можливе часткове зупинення активних дій натовпу та дало б змогу бойовим порядкам тримати натовп на визначені дистанції.

Даний вид засобу не використовується в іноземних країнах.

3. Використання електричних шокерів вмонтованих в палку резинового.

Використання даного спеціального засобу дає змогу бойовим порядкам тримати на відстані натовп а також захистити кожного військовослужбовця при спробі відібрати щит або висмикнути військовослужбовця з бойового порядку.

Даний вид спеціального засобу використовує з 2013 року поліція Російської Федерації.

4. Вмонтовані відеокамери у шоломи що дасть змогу керівникам спеціальної операції бачити що відбувається безпосередньо у бойових порядках для прийняття рішення, а також це може стати основним засобом фіксації правопорушників.

Даний вид спеціального засобу використовують США, Франція та інші. (у вигляді екшин камер.

Метою доповіді є впровадження нових зразків індивідуального захисту, активної оборони та спеціально-технічних засобів забезпечення правопорядку та вироблення нової та вдосконалення існуючої тактики дій під час масових заворушень.

Об'єктом дослідження є тактика дій підрозділів під час масових заворушень з новими зразками спеціальних засобів.

Предметом дослідження є впровадження нових зразків спеціальних засобів захисту та активної оборони у підрозділи Національної гвардії України які приймають участь у ліквідації масових заворушень.

УДК 354: 340.133:340.134

Петік А. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ПРОВЕДЕНІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ З ЛІКВІДАЦІЇ АКЦІЇ МАСОВОЇ НЕПОКОРИ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Відповідно до проекту закону № 6556 щодо внесення змін в Закон України «Про Національну гвардію України», запропонованих групою Народних депутатів, в порівнянні з діючим Законом України з основних функцій, що покладені на підрозділи Національної гвардії України (НГУ) вилучена функція: участь у припиненні групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених, а також ліквідації наслідків таких дій в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань (кризова ситуація).

Вивчення кризових ситуацій, які викликані соціальними причинами, зокрема, як масові заворушення в установах виконання покарань (УВП), показує, що вони як правило виникають несподівано, а розвиваються стрімко, практично не піддаючись якомусь контролю і регулюванню (особливо на початкових стадіях). Існує ряд прикладів групових протиправних дій з боку засуджених з різними наслідками.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що для ліквідації таких кризових ситуацій можливо виникне необхідність у залученні значної кількості різновідомчих сил та засобів.

Згідно з наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 16.08.2004 року №153 «Про затвердження Положення про групу швидкого реагування установи

кримінально-виконавчої системи» визначено порядок створення позаштатних груп швидкого реагування в кримінально-виконавчих установах, порядок дій в умовах надзвичайної ситуації, бойові порядки групи. Але, такі дії ефективні на початкових стадіях заворушень. Залучення великої кількості правоохоронних органів, коли масштаби ситуації вимагають зовнішнього втручання з боку інших формувань у зазначеному документі не передбачається.

Кожна цивілізована держава на законодавчому рівні визначає підрозділ, який відповідає за ліквідацію кризових ситуацій в установах виконання покарань. Зокрема, внутрішні війська Придністровської Молдавської Республіки, внутрішні війська Республіки Білорусь, внутрішні війська Киргизької республіки тощо. Саме такі формування, за своєю чисельністю та функціональним складом, максимально схожі на НГУ та єдині, хто спроможний виконувати зазначені завдання.

Таким чином, після проведення аналізу щодо виконання зазначених завдань в інших країнах, саме НГУ, як військове формування з правоохоронними функціями, здатна швидко та ефективно реагувати на кризові ситуації в середині держави та виконувати завдання з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань.

УДК 355.535.2

Поліщук О. В., слухач магістратури факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, лейтенант поліції

ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ВИЯВЛЕННЯ ПРАВОПОРУШНИКА В БУДІВЛІ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЙ

В сучасних умовах, що склалися в наш час, вагоме значення має виявлення та визначення місцезнаходження злочинця ще до початку проведення операцій. Адже, затримання без попередньої підготовки та головне, не володіючи достатньою інформацією – це ситуація, яка характеризується підвищеним ризиком для працівників поліції. Саме тому необхідність в таких діях викликана тим, що часто поліцейські потрапляють в ситуації, де варто негайно реагувати на повідомлення щодо скоєння злочину, де зволікання і відсутність інформації щодо правопорушника, може потягти за собою негативні і навіть летальні наслідки такі як поява людських жертв і ймовірність сховатись злочинцю.

Забезпечуючи контроль і спостереження за злочинцем під час операції варто розуміти, що часу на планування критично не вистачає, а в найвідповідальніший момент проведення спеціальної операції, коли відбувається проникнення групи захоплення в місце укриття злочинців виникає максимальний рівень загрози життю та здоров'ю поліцейських. Це обумовлено тим, що правопорушники знаходяться в кращому становищі, так як вільно орієнтуються всередині будівлі, знаходяться в стаціонарному стані, тобто в засідці, і мають таким чином шанс першого вистрілу, а також злочинці найчастіше визначають місця найбільш ймовірного проникнення групи захоплення і готуються до неї.

Перед тим як оглядати місця можливого місцезнаходження правопорушника в будівлі, слід спочатку поліцейському поділити дану будівлю на ділянки чи квадрати, рівні полю зору.

Це дасть можливість розділити рівномірно сектор огляду та в разі виявлення злочинця дає змогу встановити точне його місцезнаходження перед затриманням.

На основі цього виникає необхідність у використанні найбільш ефективного способу визначення правопорушників перед початком операцій, щоб дані команди були короткі за об'ємом, швидко і чітко їх можна було б передавати в голос та найголовніше – були зрозумілими для кожного поліцейського особливо під час екстремальної ситуації. Не менш важливим є фактор зміни в обстановці, швидкоплинність подій з боку правопорушника, що змушують працівників поліції реагувати та пристосовуватись щодо даних змін після попередньої інформації, при цьому команди поліцейських повинні бути швидкими та правильними та зрозумілими для інших. Відповідно варто розробити декілька методик з приводу визначення місцезнаходження правопорушника в будівлі, що будуть відповідати таким критеріям як: точність, швидкість, правильність, розуміння, стислість, звучання в голос і по радії, ефективність, чіткість, простота команд.

Тому варто експериментальним шляхом встановити найбільш ефективний спосіб визначення правопорушника в будівлі шляхом поділу будівлі на сектори за допомогою, наприклад: букв, кольорів, цифр, слів, градусів, після чого визначаємо найефективніший спосіб, що буде підходити під всі визначені критерії і на основі цього варто його буде запровадити для використання, щоб таким чином полегшити роботу поліцейських, підвищити ефективність виконання ними завдань і відповідно надати перевагу в разі вогневого контакту з боку злочинця.

УДК.355.426.4: 351.742

Пташка С. Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України

ТАКТИКА ГРУП ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Однією із основних функцій Національної гвардії України є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Під час виконання завдань підрозділами встановити для кожного свою зону відповідальності з охорони громадського порядку і підвищити самостійність, мобільність та автономність дій. Підготовку підрозділів до припинення масових заворушень здійснювати поетапно: спочатку у складі дрібних підгруп, потім відділень, взводів, і в складі роти. Готувати взвод і роту як самостійну автономну тактичну одиницю.

Тактику дій адаптувати до етапів протікання масових заворушень та рівня складності. Відходити від контактного способу витіснення натовпу. Використовувати переважно безконтактний спосіб та дії рейдових (маневрених) груп проти розрізненого і розподіленого по різних ділянках місцевості (вулицях) натовпу.

У разі залучення військовослужбовців Національної гвардії до виконання завдань з охорони громадського порядку застосування спеціальних засобів здійснюється відповідно до статті 45 Закону України “Про Національну поліцію”.

Спеціальні засоби застосовувати згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 25 грудня 2017 року № 1024 “Про затвердження переліку та Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії України під час виконання службово-бойових завдань”, комплексно, з витримкою необхідної безпечної дистанції (40-50 м) і забезпечення відповідного впливу на правопорушників. Шиккування бойових порядків здійснювати з урахуванням необхідної глибини для висування резервів й здійснення перегрупування.

УДК 355.5

Радіонов Г. О., начальник кафедри ракетно-артилерійського озброєння факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник
Забула О. Є., доцент кафедри ракетно-артилерійського озброєння факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ ВІЙСЬКОВИХ РІШЕНЬ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО ТА ЗАГАЛЬНИМИ ПОЛОЖЕННЯМИ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ ЗСУ

Процес прийняття рішень є методологією планування для розуміння ситуації та місії, розробки варіантів дій та складання операційного плану. Процес прийняття військових рішень (MDMP) допомагає керівникам застосовувати чіткість, обґрунтованість, логіку та професійні знання, щоб зрозуміти ситуацію, розробити варіанти вирішення проблем та виконувати завдання. Цей процес допомагає командирам та штабам критично і творчо проводити планування.

Процес прийняття рішень сприяє спільному плануванню. Вищий штаб вимагає введення та постійно ділиться інформацією щодо майбутніх операцій шляхом планування брифінгів, віддання наказів та іншими способами. Командир та штаб ділиться інформацією з підлеглими та сусідніми підрозділами, підтримуючими та приданими підрозділами під час об'єднаних дій. Командири заохочують активну співпрацю між усіма організаціями шляхом обговорення операції з метою спільного розуміння ситуації, участі в процесі розробки дій, прийняття рішень та вирішенні конфліктів відданням наказу чи розробкою плану.

Під час планування, основна увага зосереджується на розумінні поточної ситуації та визначення порядку оцінювання досягнення мети за допомогою показників ефективності та показників виконання завдання. Розроблення плану оцінювання підрозділу відбувається під час процесу прийняття рішень, а не після розроблення плану чи наказу.

Процес прийняття рішень включає в себе проведення підготовки до виконання завдання. Оскільки час є значущим фактором у всіх операціях, командири та штаби проводять аналіз часу на початку процесу планування. Цей аналіз допомагає їм визначити, коли розпочати певні дії, щоб забезпечити готовність сил перед виконанням завдання. Іноді необхідно, щоб командир наказав підлеглим розпочати підготування, провести зміни в організації завдання, розпочати

збір інформації та виконувати інші підготовчі заходи до завершення плану. Коли командир та особовий склад проводять військовий процес прийняття рішень, вони безпосередньо виконують завдання з підготовки в рамках ряду попередніх наказів.

Залежно від складності ситуації, командири можуть розпочати визначення складу сил та засобів перед або паралельно з процесом прийняття рішень. Якщо проблему важко ідентифікувати чи кінцевий стан операції незрозумілий, командири можуть розпочати визначення складу сил та засобів перед тим, як брати участь в детальному плануванні.

УДК355.318

Романюк В. І., слухач 718 навчальної групи оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЧАСТИН (З'ЄДНАНЬ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МАСОВИХ ЗАХОДІВ ТА В УМОВАХ СКЛАДНОЇ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ

Сили безпеки – правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України.

У Законі “Про Національну гвардію України” прямо вказано, що Національна гвардія України є основним суб’єктом з припинення масових заворушень. Під час здійснення заходів щодо припинення масових заворушень Національна гвардія України (далі – НГ України) координує діяльність сил правоохоронних органів, залучених до припинення протиправних дій.

У зв’язку з тим, що умови проходження масових заворушень, збільшилась кількість учасників, з’явилась зброя (в тому числі вогнепальна і вибухова), виникає потреба вдосконалити існуючі тактичні прийоми та способи дій Національної гвардії України з припинення масових заворушень.

Добрим прикладом вирішення зазначених недоліків слід вважати тактику французької мобільної жандармерії.

Особливістю запропонованої вдосконаленої (нової) тактики дій є те, що на відміну від попередньої, вона має комплексний характер і враховує, в першу чергу, характер дій, чисельність, стан та ступінь агресивності натовпу.

Крім того, враховані особливості застосування формувань НГУ відповідно до етапів припинення масових заворушень та юридичні аспекти виконання завдань.

УДК 351.74

Росляков О. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Тихончук О. С., курсант 238 навчальної групи курсу 1 командно-штабного факультету Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, солдат

ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ

Питання застосування військовослужбовцями Національної гвардії України спеціальних засобів є актуальними. Оскільки застосування спеціальних засобів так чи інакше тягне обмеження прав громадян, та обов'язково має базуватися на законних підставах. У всіх випадках, що потребують застосування спеціальних засобів необхідно дотримуватись принципу мінімізації та достатності впливу. Кожен факт необґрунтованого застосування спеціальних засобів негативно позначається на ставленні населення до Національної гвардії України та тягне за собою персональну відповідальність кожного військовослужбовця, встановлену законом, у випадку перевищення повноважень.

У статтях Мінька Т.П., Шиян В.О., Мукоїда Р.В. розглянуто питання, пов'язані із застосуванням працівниками поліції засобів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї, викладено результати аналізу розробки нових засобів активної оборони та, здійснений аналіз правових засад та практики застосування спеціальних засобів працівниками органів внутрішніх справ України.

Однак у наведених та деяких інших роботах не враховані специфіка виконання службових завдань військовослужбовцями Національної гвардії України та не розглянутий перелік і технічна характеристика спеціальних засобів.

Метою роботи є проведення аналітичного огляду нормативно-правової бази, що регламентує порядок застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії України під час виконання службових завдань та виділення проблемних питань.

Військовослужбовці Національної гвардії України мають право застосовувати заходи фізичного впливу, а за виключної необхідності і спеціальні засоби, вогнепальну зброю, озброєння та бойову техніку в порядку та у випадках, передбачених Законом України «Про Національну гвардію України».

Крім того, військовослужбовці Національної гвардії України з метою виконання покладених на Національну гвардію України завдань мають право у разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку здійснювати превентивні та поліцейські заходи примусу відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».

Для виконання своїх повноважень військовослужбовці НГУ можуть використовувати спеціальні засоби, перелік яких визначено у Постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 року № 1024.

Але в жодному нормативному документі не приведені назва, або навіть технічна характеристика спеціальних засобів, що дозволяється застосовувати військовослужбовцям Національної гвардії України.

Відсутність конкретного переліку з назвами та технічними характеристиками спеціальних засобів, що дозволяється застосовувати військовослужбовцям Національної гвардії України під час виконання службових завдань, створює умови для виникнення суперечливих ситуацій щодо правомірності застосування конкретного спеціального засобу.

Таким чином, напрямком подальшого дослідження може бути вивчення досвіду правоохоронних органів провідних країн світу та формування переліку спеціальних засобів, їх відповідної тактико-технічної характеристики, що буде дозволено використовувати військовослужбовцям Національної гвардії України.

УДК 351.862.4

Савін А. А., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

ТАКТИКА ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ МИРОТВОРЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ

Реалії сучасного світу змушують військові формування багатьох країн брати на себе такі функції, які вони до цього часу ніколи не виконували. Це, зокрема участь в миротворчих операціях і боротьба з тероризмом.

Наша держава, як член ООН та ОБСЄ, усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, бере активну участь військовими підрозділами і цивільним персоналом у миротворчій діяльності під егідою ООН та інших міжнародних організацій

Роль миротворчої діяльності у забезпеченні національної безпеки, зміцненні міжнародного авторитету України як демократичної суверенної держави, розвитку військових формувань має тенденцію до постійного зростання.

Це обумовлено низкою об'єктивних причин, головними серед яких є:

- активна участь України у розбудові нової системи європейської безпеки, що ґрунтується на пріоритеті політичних, економічних і дипломатичних засобів перед воєнними, у тому числі визначений керівництвом нашої держави курс на повноправну участь у оновленій Організації Північноатлантичного Договору (НАТО);

- нагальна потреба в об'єднанні та координації зусиль міжнародної спільноти для відповіді на нові виклики й загрози шляхом зміцнення наявних та створення нових механізмів запобігання негативним явищам і врегулювання криз;

- необхідність прискорення розвитку Воєнної організації України (ВОУ), що вимагає використання світового досвіду і знань, набутих в цій сфері як іншими державами, так і Україною.

Відбуваються суттєві зміни у спектрі загроз для національної безпеки України. Якщо на початку часу існування незалежної України найбільш небезпечними вважалися масштабні

зовнішні загрози, то реалії сучасності вказують на збільшення небезпечності внутрішніх кризових ситуацій, багато в чому схожих на ті, з якими доводиться зіштовхуватись під час проведення міжнародних миротворчих операцій (ММО). Тому вивчення досвіду миротворчої діяльності Збройних Сил України, Національної гвардії України та Міністерства внутрішніх справ України має важливе значення для національної безпеки держави. Тим більше, можна зазначити, що в Законі військовослужбовці Національної гвардії України можуть залучатися для участі у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки в складі миротворчого персоналу або миротворчого контингенту.

УДК 355.531.3

Сідельніков Б. С., старший інспектор-штурмовик 3-го відділу з проведення спеціальних операцій управління «КОРД» штурмовик, ст. лейтенант поліції

АНАЛІЗ БОЙОВИХ ШИКУВАНЬ МАЛИХ ТАКТИЧНИХ ГРУП

В нашій державі з початку 2014 на сході України ведуться бойові дії. В даних діях приймають участь Національна гвардія України, Служба безпеки України та органи Національної поліції України. Вони протидіють супротивнику не тільки в прямих зіткненнях, а й у складі диверсійно-розвідувальних груп. Тому вкрай актуальними питаннями є вивчення видів шикунань диверсійних груп та удосконалення даних шикунань. То ми вважаємо, що дана тема є дуже актуальною і необхідною для її вивчення.

До основних бойових шикунань відносяться: «Колона», «Шеренга», «В колону зо два (Змійка)», «Клин». Данні види шикунань використовуються вже дуже давно і вони є найлегшими видами шикунань. Проте до основних видів шикунань треба також віднести: «Уступ», «Лівий, правий фланг», «Алмаз», «Кільце», «Трилистник кутум вперед (назад)», «Скорпіон». Для використання даних шикунань бійці повинні бути більш скоординованими між собою.

Розглядаючи данні шикунання ми визначили недоліки та переваги окремо по кожному з шикунань. Проведений аналіз шикунань має оціночний характер для проведення порівняльного аналізу та вибору більш ефективних в залежності від обстановки, яка склалася. Переваги та недоліки шикунань спочатку розглядалися для основних їх видів. Наведемо приклад для шикунання «Колона», «Клин», «Алмаз», «Скорпіон».

1. Колона - перевагами шикунання є: максимальний контроль флангів при переміщенні; командир підрозділу контролює всіх бійців; тому що вони знаходяться з ним на одній лінії; швидкий перехід групи при атаці з флангів; швидке переміщення групи. Недоліки шикунання: поганий контроль фронту та тилу; час, який буде витрачено на розгортання строю для відбиття атаки з фронту або тилу; передача команд командира підрозділу; передача команд з фронту до тилу і навпаки; відстань між бійцями залежно від місцевості та погодних умов; розкид групи в глибину шикунання.

2. Клин - переваги шикунання: контроль бійців; швидке переміщення групи; ефективність відбиття нападу з фронту; відстань між бійцями; передача команд від командира; розподіл огляду секторів між бійцями. Недоліки шикунання: час на розгортання строю для

відбиття атаки з флангів та тилу; передача інформації від бійців з тилу; незначний контроль тилу; погана взаємодія між бійцями на різних флангах; при атаці з флангу бійці іншого флангу знаходяться на лінії вогню.

3. Алмаз - переваги шиккування: контроль бійців; швидке переміщення групи; ефективне відбиття нападу з фронту та тилу; передача інформації; розподіл контролю секторів в всіх напрямках. Недоліки шиккування: час на розгортання строю для відбиття нападу з флангів та тилу; важко утримувати правильність шиккування; при атаці з флангу бійці перебувають на одній лінії вогню.

4. Скорпіон - переваги шиккування: швидке пересування групи; ефективне відбиття нападу з всіх напрямків; відстань між бійцями; передача інформації; розподіл контролю секторів; невелика кількість бійців. Недоліки шиккування: час на розгортання строю при нападі з будь-якого напрямку; важко утримувати правильність шиккування; невелика кількість бійців.

З урахуванням позитивних та негативних особливостей бойового шиккування для диверсійно розвідувальних груп рекомендується впровадження наступних шиквань: «Скоба», «Зірка», «Дерево», «Хрест», «Млин». В даних шикваннях також є недоліки та переваги розглянемо їх окремо по кожному:

1. Скоба - переваги даного шиккування: обійти з флангу дане шиккування складніше; менша кількість бійців знаходиться на одній лінії; контроль фронту; швидкий перехід групи при атаці з тилу. Недоліки шиккування: час на розгортання строю для відбиття атак з флангів; передача команд командира; передача команд з флангу на фланг; відстань між бійцями в залежності від погодних умов та місцевості; розосередження групи по фронту.

2. Зірка - переваги шиккування: швидке пересування; кількість бійців; командир керує групою і в випадку атаки швидко переносить напрямок вогню в сторону атаки; час на розгортання строю; швидкий відхід групи при вході в контакт з супротивником; передача інформації. Недоліки шиккування: кількість бійців; командир під перехресним вогнем; боєць контролює великий сектор 72 градуси; збільшення боєкомплекту.

3. Дерево - переваги шиккування: швидке пересування; кількість бійців; командир контролює групу; передача інформації від командира; ефективність відбиття атаки з будь-якого напрямку; мобільність групи при вогневому контакті. Недоліки шиккування: кількість бійців; командир під перехресним вогнем.

4. Хрест - переваги шиккування: швидке пересування; кількість бійців; командир контролює групу; передача інформації від командира; ефективність відбиття атаки з будь-якого напрямку; мобільність групи при вогневому контакті. Недоліки шиккування: кількість бійців; командир та бійці які знаходяться ближче до центра під перехресним вогнем.

5. Млин - переваги шиккування: швидке пересування; кількість бійців; командир контролює групу; передача інформації від командира; ефективність відбиття атаки з будь-якого напрямку; мобільність групи при вогневому контакті. Недоліки шиккування: передача інформації з фронту в тил і навпаки; командир контролює сектор, що збільшує на нього навантаження.

Ці способи шиквань дозволяють більш ефективно діяти бійцям при диверсійно-розвідувальних діях.

УДК 351.7

Трішун Р. М., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Гончаров Є. І., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

РОБОТА КОМАНДИРА З ПІДГОТОВКИ СИЛ І ЗАСОБІВ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

У вирішенні питань підготовки сил і засобів до виконання бойових та спеціальних завдань, що стоять перед Національною гвардією України, важливе місце належить бойовій підготовці (БП).

Особливості виконання Національною гвардією України задач, які характеризуються безперервністю несення бойової служби за повсякденних умов, готовністю до дій за надзвичайних обставин, у воєнний час, ускладнюють навчання військовослужбовців, підрозділів і штабів, породжують труднощі та проблеми, які диктують необхідність постійно вдосконалювати стиль роботи командирів і штабів.

Якісне, повне та своєчасне виконання завдань бойової служби неможливе без необхідних умінь, знань та практичних навичок, які здобуваються військовослужбовцями саме у ході бойової підготовки.

Безпосереднім організатором та керівником бойової підготовки у підрозділах є командир. Він здійснює планування бойової підготовки на місяць і тиждень, організує проведення занять, здійснює контроль за виконанням планів та програм бойової підготовки, особисто проводить заняття та веде облік її результатів у підрозділі. Тому від рівня знань та ступеня підготовки командира підрозділу вирішувати ці завдання у визначній мірі залежить і якість бойової підготовки окремих військовослужбовців та підрозділу в цілому, і як слідство здатність підрозділу виконувати завдання службово-бойової (бойової) діяльності. Система бойової підготовки в цілому здійснює своє функціонування під впливом зовнішніх чинників, до яких належать вимоги щодо бойових можливостей Національної гвардії України, що визначаються умовами внутрішньої та зовнішньої воєнної безпеки та рівень фінансування процесів бойової підготовки військ, що визначається умовами соціально-політичного та економічного становища в державі. Головною метою функціонування системи бойової підготовки є досягнення високого рівня підготовки особового складу. Отже, робота командира підрозділу Національної гвардії України щодо планування бойової підготовки, це достатньо складний і багатогранний процес, що вимагає постійного вдосконалення умінь та знань з метою підвищення рівня якості виконання службово-бойових завдань, покладених на підрозділи Національної гвардії України.

УДК. 351.862.4

Халеп В. В., старший викладач – начальник парашутно-десантної служби Національної академії Національної гвардії України, полковник

Саморок М. Г., викладач повітряно-десантної підготовки кафедри тактико-спеціальної підготовки, Національної академії Національної гвардії України, майор

ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ І СПОСОБИ ЇХ ДІЙ У РОЗВ'ЯЗАННІ МІЖЕТНІЧНОГО КОНФЛІКТУ

Важливість зазначеної теми обумовлена: 1) тривалою соціально-політичною нестабільністю в державі; 2) можливими наслідками як для окремих регіонів, так і держави у цілому у разі виникнення міжетнічних конфліктів; 3) визначенням ролі і місця силових структур до складу яких входить Національна гвардія України і які будуть виконувати завдання в цій обстановці; 4) прогнозуванням службово-бойових завдань (СБЗ) Національної гвардії України і визначення ефективних способів їх виконання за цих умов.

В політології відокремлюють такі типи міжетнічних конфліктів – міжособистісні, етносоціальні та міжетнічні – у строгому значенні терміна його дій.

Для виникнення міжетнічного конфлікту необхідна наявність певних чинників:

1) рівень національної самосвідомості; 2) наявність у суспільстві “критичної маси” проблем, що стосуються етнонаціонального буття; 3) наявність політичних сил, які спроможні використати у боротьбі за владу два попередні чинники.

Для усвідомлення конфлікту як певного процесу необхідно розрізнити такі його фази:

1) формальну, коли створюється соціальна база, формується ідеологія, висуваються вимоги; 2) загострення розвитку конфлікту, коли сторони переходять до войовничої тактики, відкрито йдучи на розрив з узаконеними нормами та структурами; 3) воєнну реалізацію конфлікту, коли можливе збройне зіткнення між тими хто висуває вимоги та владою; 4) постреалізаційну, коли відбувається відбудова порядку що існував до конфлікту, в тому числі відновлення функціонування органів державної влади;

5) постформальну, під час якої ведуться переговори та дискусії між владою та конфліктуючою стороною з проблем забезпечення безпеки у регіоні конфлікту;

6) розв'язання конфлікту, коли усуваються причини, що призвели до збройних сутичок.

Достатні умови виникнення міжетнічного конфлікту, це такі, які задовольняють потреби необхідних умов. Мотивом, що сприяє конфлікту, може бути страх втрати національної самобутності, асиміляція меншого етносу в межах чисельнішого.

Однією з граней кризи, яку переживає Україна, є недостатня національна самоідентифікація. Сьогодні майже кожний етнос намагається побудувати свою власну державу, забезпечити собі участь на найвищому державному рівні, аби створити найкращі умови для власного існування.

Отже, на теперішній час доцільно вести розмову про наявність чинників та необхідних і достатніх умов виникнення міжетнічного конфлікту в окремих регіонах держави Україна, що може спонукати до порушення функціонування органів державної влади, яке необхідно буде відновлювати шляхом залучення силових структур, у тому числі і Національної гвардії України.

Звідси виникає наукове завдання визначення переліку СБЗ військами з цього приводу і ефективних способів їх виконання.

Такими завданнями можуть бути: 1) традиційні завдання; 2) завдання миротворчого характеру та ін.

Способи виконання завдань потребують детального дослідження.

Чухлатий А. В., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ПОЛІЦІЇ ТА ЖАНДАРМЕРІЇ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ У СТАТУСІ ВІЙСЬКОВОЇ УСТАНОВИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В ОРГАНІЗАЦІЮ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В ПРИПИНЕННІ МАСОВИХ ЗАВРУШЕНЬ

Процеси демократизації суспільного життя та формування основ державного ладу на засадах всебічного дотримання права у таких найрозвиненіших країнах ЄС, як Англія, Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, породили позитивну тенденцію, відповідно до якої поліція, як невід'ємний елемент державного апарату, набула статусу сервісної служби, що спеціалізовано надає послуги населенню з оперативного забезпечення громадської безпеки і порядку (правопорядку) в державі.

Реалізація такого завдання, як забезпечення громадської безпеки та громадського порядку, передбачає виконання поліцією багатьох специфічних функцій, що входять до кола її основних завдань. Зокрема, це робота із оперативного і силового захисту прав та свобод громадян, профілактики та запобігання правопорушенням, боротьба зі злочинами загальнокримінальної спрямованості, забезпечення безпеки дорожнього руху і руху на воді тощо. Але виконання завдань із забезпечення громадської безпеки в іноземних державах покладається не тільки на поліцейські підрозділи, але й на інші формування, що мають правоохоронні функції та тісно взаємодіють між собою.

Специфіка взаємодії поліції з іншими підрозділами охорони правопорядку залежить від структури поліцейських систем держав, яку можна розглянути за існуючими моделями систем забезпечення внутрішньої безпеки, які діляться на фрагментарну, централізовану і інтегровану. Фрагментарна модель використовується в США, Канаді, Швейцарії. Характерною її особливістю є традиційне залучення військових сил (сухопутних військ, морської піхоти та національної гвардії) до забезпечення громадської безпеки.

Централізована модель поділяється на 2 види. До першої належать держави, які забезпечують свою внутрішню безпеку тільки силами цивільної поліції без спеціальних поліцейських формувань збройних сил: Швеція, Данія, Норвегія, Фінляндія, Ірландія. До другого виду відносяться держави з постійним використанням спеціальних поліцейських формувань збройних сил – жандармерії: Франція, Іспанія, Італія, Португалія, Люксембург, Туреччина, Ізраїль, Китай. Для цих країн характерне використання в забезпеченні громадської безпеки, як національної поліції, так і жандармерії.

Що стосується інтегрованої моделі структури поліцейської системи, то західні теоретики її часто розглядають як "помірно децентралізовану систему", широко зустрічаються поняття "комбінована система" і "система компромісів". У списку держав, які представляють цю систему, фігурують Німеччина, Австрія, Великобританія, Японія та ін.

Під час саміту Вищої ради генеральних директорів і командувачів структурами-членами ЄІЕР прийнято рішення про надання Національній гвардії України статусу повноправного члена Асоціації.

З урахуванням досвіду діяльності жандармерій західноєвропейських країн доцільно посилити роль Національної гвардії України у сфері забезпечення громадської безпеки, так як значення у виконанні цих завдань значно підвищується, особливо при виникненні надзвичайних ситуацій, а при введенні правового режиму надзвичайного стану роль Національної гвардії України є визначальною.

На сьогодні в службовій діяльності підрозділи Національної гвардії України використовують «Методичні рекомендації типових тактичних прийомів дій підрозділів Національної гвардії України із забезпечення охорони громадського порядку та з припинення масових заворушень (нова тактика).

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПРИ СПІЛЬНОМУ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ

УДК.355.426.4: 351.742

Ковальов І. В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник
Кириленко І. В., курсант курсу №3 командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, сержант

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ЗА МАСОВОЮ УЧАСТЮ ГРОМАДЯН

Однією із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян. Визначено порядок спільного залучення сил і засобів Національної гвардії та Національної поліції України щодо забезпечення охорони громадського порядку під час зазначених заходів, та організації взаємодії під час виконання поставлених завдань.

Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України організовується:

спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

УДК.355.426.4: 351.742

Панченко В. Ю., начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

Ковальов І. В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання

завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону. Однією із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян. Визначено порядок спільного залучення сил і засобів Національної гвардії та Національної поліції України щодо забезпечення охорони громадського порядку під час зазначених заходів, та організації взаємодії під час виконання поставлених завдань.

Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, а саме шляхом:

спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Про необхідність залучення додаткових сил і засобів з інших оперативно-територіальних об'єднань НГУ для виконання завдань, керівники головних управлінь Національної поліції областях і місті Києві доповідають Голові Національної поліції України, який звертається до Міністра внутрішніх справ України з клопотанням про додаткове виділення сил та засобів НГУ.

УДК 355.42: 519.8

Неклонський І. М., викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат військових наук

ФОРМАЛІЗОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПОСТАНОВКИ ЗАДАЧІ ВИБОРУ РАЦІОНАЛЬНОГО ВАРІАНТУ ВІДНОВЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВІЙСЬК (СИЛ)

Щоб забезпечити успішне вирішення спільних завдань взаємодіючими військами (силами) у разі порушення взаємодії необхідно її відновлювати в найкоротші терміни. Тому відразу ж після впливу противника на основі отриманої інформації про порушену взаємодію відбувається вибір варіанта відновлення взаємодії з пунктами управління суб'єктів взаємодії (взаємодіючих з'єднань, військових частин, підрозділів).

Однак складність обстановки, яка може скластися в районі ведення службово-бойових (бойових) дій, обумовлює необхідність застосування математичних методів при виборі раціонального варіанту відновлення взаємодії.

Суттєвим моментом під час розроблення пропозицій до прийняття рішення про відновлення взаємодії військ (сил) є вибір і обґрунтування показників і критеріїв оптимізації. Для того, щоб вибрати критерії оптимізації, доцільно узагальнити завдання з відновлення взаємодії військ (сил), які можуть виникнути під час ведення службово-бойових (бойових) дій.

Так у загальному випадку можуть виникнути наступні завдання:

– після впливу противника потрібно організувати процес відновлення порушеної взаємодії таким чином, щоб забезпечити відновлення взаємодії з пунктами управління взаємодіючих суб'єктів за мінімальний час;

– в ході ведення службово-бойових (бойових) дій командувачем об'єднаним угрупованням військ (сил) може бути визначений термін, до якого необхідно відновити порушену взаємодію. Потрібно так організувати процес відновлення взаємодії, щоб за заданий (директивний) час відновити взаємодію з пунктами управління максимально можливого числа суб'єктів взаємодії, які виконують спільні бойові завдання;

– в ході ведення службово-бойових (бойових) дій момент впливу противника по важливим об'єктам є невизначеним. Тому потрібно так організувати процес відновлення порушеної взаємодії, щоб забезпечити в будь-який момент часу прикриття від ударів повітряного і наземного противника взаємодіючими військами (силами) максимальну кількість важливих об'єктів.

За критерій оптимальності в математичній моделі процесу відновлення порушеної взаємодії військ (сил) при вирішенні першого завдання доцільно взяти мінімум часу відновлення взаємодії з заданим числом пунктів управління взаємодіючих військ (сил). Задача оптимізації процесу відновлення порушеної взаємодії в цьому випадку може бути сформульована як задача розподілу обмежених ресурсів S на безлічі допустимих варіантів X організації процесу відновлення з метою мінімізації часу відновлення взаємодії.

За критерій оптимальності в математичній моделі процесу відновлення порушеної взаємодії військ (сил) при вирішенні другого завдання доцільно прийняти максимум числа пунктів управління, з якими відновлено взаємодію за заданий (директивний) час. А формалізовану постановку другої задачі доцільно звести до задачі дискретної оптимізації, рішення якої полягає у виборі значень параметрів із заданої дискретної сукупності з метою забезпечення екстремуму цільової функції.

Складність рішення третього завдання обумовлено тим, що кожний суб'єкт взаємодії, який виконує спільні службово-бойові (бойові) завдання, характеризується своїми бойовими можливостями. Крім того, в умовах ведення службово-бойових (бойових) дій ускладнюється отримання інформації про стан того чи іншого суб'єкта взаємодії, часу відновлення їх пунктів управління та інших відомостей. У зв'язку з цим для оптимізації послідовності відновлення порушеної взаємодії військ (сил) пропонується враховувати якісну інформацію про взаємодіючі сили. Так між усіма суб'єктами взаємодії можна встановити відношення переваги типу «одне важливіше іншого» в сенсі черговості відновлення порушеної взаємодії. Таким чином, кожному повідомленню про порушену взаємодію можна поставити у відповідність деяку числову функцію визначену на множині всіх послідовностей відновлення взаємодії і характеризувати кожен пункт управління векторної оцінкою, яка відображає кількість пунктів управління, з якими порушено взаємодію, і черговість відновлення взаємодії з цими пунктами управління з урахуванням якісної інформації про суб'єкти взаємодії.

Розв'язання розглянутих задач і реалізація їх результатів в системах підтримки прийняття рішень дозволить організувати відновлення порушеної взаємодії військ (сил) з максимальною ефективністю в будь-яких умовах обстановки.

УДК 342.6

Полтавський Е. М., старший викладач кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, підполковник

Топчій В. Л., викладач кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ ВІЙСЬКОВОГО ХАРАКТЕРУ

Суспільно-політична та воєнна обстановки, що склалися в Україні, вкрай негативно впливають на стан забезпечення національної безпеки держави. Проведення ООС на Сході України вимагає адекватного й ефективного реагування сектору безпеки і оборони держави. Статистика зареєстрованих злочинів показує зростання в рази кількості злочинів проти основ національної безпеки за видами: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (6 у 2013 р., 91 у 2014 р., 52 у 2017 р.); посягання на територіальну цілісність і недоторканість України (0 у 2013 р., 285 у 2014 р., 136 у 2017 р.); диверсії (0 у 2013 р., 41 у 2015 р., 8 у 2017 р.) та ін. Статистика злочинів проти громадської безпеки теж демонструє збільшення злочинів цієї групи, найбільш загрозливими з яких є: створення злочинної організації (8 у 2013 р., 88 у 2017 р.); терористичний акт (4 у 2013 р., 1865 у 2016 р., 1385 у 2017 р.); створення терористичної групи чи терористичної організації (1 у 2013 р., 849 у 2015 р., 277 у 2017 р.).

У ході проведення операції ОС у окремих районах Луганської та Донецької областей набуло особливої актуальності організація взаємодії сил сектору безпеки держави. До сектору безпеки держави слід віднести: ЗСУ, Національну гвардію України, СБУ, національну поліцію України, Державну прикордонну службу.

Взаємодія вказаних сил необхідна для обміну розвідувальною та аналітичною інформацією, скорочення часу на прийняття рішень та військові перевезення, ефективного використання можливостей електронних баз даних, уникнення дублювання в роботі різних міністерств та відомств, комплексного використання сил та засобів, економного логістичного забезпечення, чіткої взаємодії з органами військово-цивільної адміністрації та інших завдань.

Розглядаючи основи взаємодії сектору безпеки держави слід зазначити, що в країні продовжуються реформи ЗСУ, СБУ, перепрацьовується Закон України «Про Національну гвардію України», готується введення Військової поліції.

Для вдосконалення взаємодії сил сектору безпеки держави необхідно:

- ефективно використовувати метод створення міжвідомчих ситуативних штабів, до роботи в яких залучати фахівців відповідного рівня які мають повноваження на розробку й прийняття рішень;

- вдосконалювати теоретико-методичні рекомендації для організації міжвідомчої взаємодії органів та підрозділів сил сектору безпеки держави у кризових ситуаціях;
- висвітлення та впровадження у вітчизняну практику зарубіжного досвіду службово-бойової діяльності сил сектору безпеки держави, а саме при запровадженні надзвичайних правових режимів в інших країнах, залучення громадськості для мінімізації наслідків кризових ситуацій, запровадження цивільно-військового співробітництва, створення ситуаційних (кризових) центрів;
- нормативно-правові акти, що визначають єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків шляхом урахування кризових ситуацій різної природи, за кожним рівнем загроз;
- бойового, матеріально-технічного, морально-психологічного та медичного забезпечення;
- системи міжвідомчого радіо та електронного зв'язку, систем скритого керування силами та засобами.

УДК 342.922

Троцький Р. С., доцент кафедри службово-бойового застосування підрозділів Національної гвардії України Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, полковник

ВЗАЄМОДІЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

В умовах сучасної складної суспільно-політичної та економічної ситуації в країні, дедалі більшої актуальності набуває питання підвищення обороноздатності країни, розбудови та ефективної діяльності правоохоронних та військових формувань, що вимагає з боку керівництва держави вжиття термінових заходів для проведення реформ з урахуванням досвіду та здобутків зарубіжних оборонних відомств провідних країн світу.

Важливу роль у захисті незалежності та територіальної цілісності України відіграє сектор безпеки та оборони країни до якого в свою чергу належать: центральні органи виконавчої влади, у підпорядкуванні яких перебувають військові формування, правоохоронні та спеціальні органи і служби та органи управління ними; Збройні Сили України; Національна гвардія України; Служба безпеки України; Служба зовнішньої розвідки України; Головне управління розвідки Міністерства оборони України; Міністерство закордонних справ України; Міністерство внутрішніх справ України; Державна прикордонна служба України; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; Державна спеціальна служба транспорту; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; Управління державної охорони України; інші органи та організації, визначені законами України.

Виходячи зі специфіки та напрямів діяльності вищезазначених органів, слід зазначити, що їх основними завданнями є: оборона України, захист її державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності; захист державного кордону України; захист конституційного ладу, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України,

законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення громадської безпеки та охорони державної таємниці, іншої інформації з обмеженим доступом; попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України, боротьба з тероризмом, корупцією та організованою злочинністю у сфері управління і економіки; забезпечення інформаційної та кібербезпеки; надання допомоги органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у запобіганні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, а також воєнного характеру, розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері; участь у забезпеченні міжнародної стабільності та безпеки.

Враховуючи реалії сьогодення, можна зробити висновок, що сучасний стан взаємодії складових сектору безпеки і оборони не дає змоги забезпечити гарантоване реагування на актуальні загрози національній безпеці України. Основні зусилля з розвитку сектору безпеки і оборони необхідно зосереджувати на поетапному та узгодженому нарощуванні оперативних спроможностей та рівня їх готовності до невідкладного реагування на виклики й загрози національній безпеці України, а також зосередити всі зусилля на подальшому нарощуванні взаємодії всіх складових сил безпеки та оборони.

На думку деяких вчених, необхідно створити умови для широкого залучення недержавних організацій до виконання завдань в інтересах національної безпеки і оборони держави. Найбільш перспективними напрямками такої їх діяльності мають бути: надання послуг в інтересах виконання миротворчих завдань Збройними Силами України; функціонування мережі недержавних дослідних інституцій, що фахово опікуються проблемами безпеки та оборони тощо.

Отже, виходячи з вищезазначеного можна зробити висновок, що для більш ефективної взаємодії сектору безпеки і оборони доцільно проаналізувати і дослідити стан його організації з метою вдосконалення законодавчого, методологічного та організаційно-методичного забезпечення, посилення координації та належного інформаційного обміну усіх його складових з метою злагодженого виконання службово-бойових завдань. Саме це сприятиме формуванню національних безпекових та оборонних спроможностей, гарантуватиме мирне майбутнє України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, а також забезпечить створення національної системи реагування на кризові ситуації, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, гарантування особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, забезпечить кібербезпеку, спільне оперативне реагування на кризові та надзвичайні ситуації.

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 796.05

Василенко М. М., викладач кафедри службово-бойового застосування підрозділів Національної гвардії України Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, молодший лейтенант

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Як показує сучасна практика, рівень фізичної підготовленості особового складу який виконує службово-бойові завдання пов'язані з забезпеченням громадського порядку, а також припинення правопорушень та запобігання будь-яким незаконним діям, і він має бути на належному рівні. Так як на них покладається дуже відповідальна місія, а саме: виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань; охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з іншими органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України; припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій.

Безпосередню роль в піднятті рівня фізичної підготовки відіграє самовдосконалення, а отже, особовий склад має виховувати в собі бажання саморозвитку, який приведе до підвищення загального фізичного стану.

Кожен має розуміти, на скільки важливо бути готовим прийняти правильне рішення та бути впевненим в своїх силах при виконанні службово-бойових завдань, так як це може відіграти визначну роль в ситуації, що може скластись. Тому, для того щоб ця впевненість з'явилась, ми маємо розуміти, що від нашого відношення до серйозності справи залежить дуже багато.

Насамперед, основними факторами, що визначають вимоги до фізичної підготовки особового складу являються: характер прийомів і дій військовослужбовців при виконанні ними бойових задач; умови бойової діяльності військовослужбовців; характер і величина фізичних навантажень і нервово-психічних напружень в процесі бойової діяльності; географічні умови місця дислокації військових частин або ймовірного театру військових дій; особливості впливу навчально-бойової і бойової діяльності на фізичний і психічний стан військовослужбовців.

Організація фізичної підготовки включає планування, підготовку керівників, контроль і облік.

Слід зазначити, що до загальних завдань фізичної підготовки всіх військовослужбовців відносяться:

1. Оволодіння навичками, необхідними в бойовій діяльності (прискореного пересування, подолання перешкод, рукопашного бою, плавання, пересування на лижах по пересіченій місцевості, надання допомоги і т.п.).

2. Розвиток і постійне вдосконалення фізичних якостей (загальної витривалості, сили, швидкості і спритності).

3. Виховання психічної стійкості, впевненості в своїх силах, цілеспрямованості, сміливості і рішучості, витримки і самоволодіння.

4. Зміцнення здоров'я, загартування і підвищення стійкості організму до впливу несприятливих умов і факторів бойової діяльності. Спеціальні завдання фізичної підготовки формуються з врахуванням конкретних особливостей і умов діяльності військовослужбовців.

Отже, фізична підготовка - це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей особового складу, що входить до складу сил сектору держави з урахуванням особливостей їх професійної діяльності.

Але ми повинні не забувати, що кожен командир (начальник) забезпечує:

1) створення умов для організації навчально-тренувального процесу та можливість використання всіх форм і засобів фізичної підготовки;

2) організацію занять з фізичної підготовки, спрямованих на взаємозв'язок з вимогами службово-бойової діяльності військовослужбовців;

3) раціональний розподіл фізичного навантаження протягом дня і тижня;

4) високу теоретичну, методичну і практичну підготовленість військовослужбовців, що проводять заняття з фізичної підготовки;

5) готовність навчально-матеріальної бази для занять за всіма розділами фізичної підготовки;

6) дотримання норм і правил безпеки, попередження травматизму під час занять з фізичної підготовки та спортивних заходів;

7) виховання в особового складу високої мотивації до занять з фізичної підготовки і спорту.

З метою визначення завдань виконавцям і якісного підбиття підсумків з фізичної підготовки, спортивно-масової роботи та фізкультурно-оздоровчої діяльності у військовій частині (ВНЗ) і підрозділах проводяться службові наради з відповідними посадовими особами та збори спортивного активу і всього особового складу.

Тому роблячи висновок, виходячи з вищевказаної інформації, ми маємо розуміти наскільки важливо серйозно і професійно відноситись до справи якою ти займаєшся, тому що твої дії можуть бути визначальними при вирішенні відповідної ситуації.

УДК 378:356:005.336.2:001.5.(043)

Дияк В. В., доцент кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького кандидат педагогічних наук, доцент

Тушко К. Ю., доцент кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького кандидат педагогічних наук, доцент

ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ТА СЛУХАЧІВ У ПРОЦЕСІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В НАДПСУ

Умови сьогодення визначають якісно нові вимоги до соціально-економічної підготовленості курсантів та слухачів прикордонного відомства. Переділ сфер політичного та економічного впливу, розшарування сучасного суспільства, явища сепаратизму та націоналізму, нестійкість ідеологічних установок, дискредитація багатьох моральних ідеалів і орієнтирів, маніпулювання свідомістю людини через засоби масової інформації викликають стан невизначеності й підсилюють протиріччя розвитку і становлення молодого покоління. У системі вищої освіти сучасна ситуація стимулює організацію таких освітніх процесів, які, з огляду на зміни, що відбуваються в суспільстві, сприяють саморозвитку особистості майбутнього фахівця. Концептуальним підґрунтям окреслених процесів нині є ідеї безперервної освіти. Адже рівень інтелектуального потенціалу будь-якої країни є найважливішим чинником економічного, соціального та політичного розвитку.

Питання розробки педагогічних (організаційних, організаційно-педагогічних) умов підготовки майбутніх прикордонників перманентно підіймається у сфері наукових досліджень. Так, науковцями виокремлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування в майбутніх офіцерів-прикордонників економічної культури (Ю. Балашова), економічної компетентності (К. Тушко), інформаційної культури (А. Білорус); розвитку військово-спеціальної компетентності у процесі магістерської підготовки (В. Веретільник, О. Діденко); удосконалення професійної підготовки прикордонників в умовах службової діяльності (А. Кучеренко); вдосконалення виховання курсантів Національної академії Державної прикордонної служби України (Д. Коцеруба); формування фахової компетентності майбутніх офіцерів тилу у сфері військово-економічної логістики (О. Маслій); використання контролю навчальної діяльності курсантів вищих військових навчальних закладів (В. Полюк) та ін.

Зважаючи на вищевикладене, можемо резюмувати, що соціально-економічні зміни, які нині відбуваються в українському суспільстві, розробка державних освітніх стандартів нового покоління вимагає активного впровадження інноваційних технологій безперервної освіти в освітній процес вищої школи. При цьому головним орієнтиром в освіті майбутніх фахівців – підготовка компетентного професіонала. Детальний аналіз наукової літератури та власний педагогічний досвід дає змогу припустити, що дієвий вплив на процес соціально-економічної підготовки курсантів та слухачів у процесі безперервної освіти в НАДПСУ матимуть такі організаційно-педагогічні умови: орієнтація освітнього процесу НАДПСУ на активне програмно-мотивоване оволодіння курсантами та слухачами системою соціально-економічних

компетенцій; створення інтегрованого освітнього простору, заснованого на мережевій взаємодії НАДПСУ та Державної прикордонної служби України; використання технологій модульного і проектного навчання для збагачення досвіду прийняття курсантами та слухачами оптимальних рішень у змодельованих соціально-економічних ситуаціях професійного контексту; організація педагогічного супроводу безперервної самоосвітньої діяльності курсантів та слухачів у напрямі опанування соціально-економічною компетентністю.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямку вбачаємо у розробці структурно-функціональної моделі соціально-економічної підготовки курсантів та слухачів у процесі безперервної освіти в НАДПСУ та апробації методичного забезпечення реалізації визначених організаційно-педагогічних умов.

УДК 351.741(477)

Євтушок В. А., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ, підполковник поліції

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА: НГУ ТА НПУ

З розвитком української держави та подіями на сході України на сучасному етапі потребує удосконалення охорони усіх суспільних відносин, і в першу чергу відносин, що становлять зміст публічного (громадського) порядку та публічної (громадської) безпеки.

Дана тема є актуальною, так як проблеми публічного порядку, охорона та забезпечення має як наукове, так і практичне значення, оскільки забезпечення публічної безпеки має значний вплив на стабільність стану охорони й захисту прав і свобод людей та територіальної цілісності держави.

Перш ніж почати порівняння тактико-спеціальної підготовки Національної гвардії України та Національної поліції України необхідно дізнатись що ж таке «ТСП», його мету, основні методи навчання.

Тактичні (тактико-спеціальні) заняття - один з основних видів навчальних занять у вищих навчальних закладах системи МВС або у вищих військових навчальних закладах, що здійснюють військову підготовку громадян та є формою тактичної підготовки курсантів та слухачів.

Мета ТСП: відпрацювання практичних питань організації бою, тактиці несення патрульної служби, боротьби з тероризмом, управління підрозділами в умовах надзвичайного стану.

НГУ та НПУ – дві різні структури тому і підготовка в них різна.

Національна поліція України - центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки.

Поліція призначена для захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; для протидії злочинності, охорони громадського порядку, власності та для забезпечення громадської безпеки.

Основними завданнями ТСП у НП є:

1. Виховання у співробітників високих моральних, вольових якостей, необхідних їм під час виконання службових та бойових завдань.

2. Формування навичок системного ухвалення рішень на виконання поставлених завдань за будь-яких умов.

3. Розвиток у співробітників теоретичних знань і практичних навичок в організації та управлінні діями елементів у спеціальній операції.

4. Навчання тактичним діям спецпідрозділів та патрульних поліцейських, інших працівників Національної поліції.

Роль ТСП для підрозділів НП в сучасних умовах, дуже велика, адже наслідки різноманітних надзвичайних ситуацій, чи то стихійне лихо, чи значна аварія на підприємстві, участь в антитерористичних операціях, транспортна катастрофа, груповий антигромадський вияв, – будуть успішно і з мінімальними втратами усунені за добре організованих дій сил, що забезпечують публічну безпеку і порядок, безпеку руху, встановлений режим у зоні надзвичайної ситуації. Тому ТСП є важливою частиною спеціальної підготовки поліцейського.

Але як щодо Національної гвардії України.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки.

Основними завданнями ТСП у НГУ є:

1. Надання знань, формування вмій та навичок, необхідних для виконання службово-бойових завдань у мирний і воєнний час.

2. Розвиток у співробітників теоретичних знань і практичних навичок в організації та управлінні діями елементів у спеціальній операції.

3. Охорона громадського порядку, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян;

4. Участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що ТСП – найдинамічніша частина спеціальних знань. Розвиток і вдосконалення ТСП невідривно пов'язаний з розвитком і вдосконаленням усієї системи охорони порядку та законності. Нині ТСП визначає і класифікує екстремальні ситуації, виробляє теоретичні основи і практичні рекомендації на основі розвитку історичного досвіду, вивчення проблем сучасності, прогнозу на майбутнє.

Дана наука є важливою, адже у зв'язку з останніми подіями, такими як АТО та ООС в Україні посилилась необхідність висококваліфікованих та підготовлених співробітників Національної гвардії та Національної поліції, а предмет ТСП сприяє саме цьому. Також формує практичні навички та вчить діяти під час спецоперацій.

УДК 355.133.4

Молодцов В. А., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент.

Малько О. Д., доцент кафедри охорони праці і техніко-екологічної безпеки НУЦЗУ, кандидат військових наук, доцент.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Напрями реформування освіти визначаються головним завданням державної освітньої політики - забезпечення сучасної якості освіти. Вирішення цього завдання неможливе без використання нових інформаційних і комунікаційних технологій, які змінюють характер розвитку, придбання і розповсюдження знань, відкривають нові можливості для оновлення змісту навчання та методів викладання, створюючи тим самим базу для інновацій вищої освіти. Інноваційна освіта в сучасному світі є умовою теоретичного переосмислення освітньої практики виходу з кризової ситуації в освіті, особливо в умовах кредитної технології навчання. Проте в даний час у вузах України, в основному через відсутність необхідного фінансового забезпечення, втрачені темпи інноваційних процесів утворення. Значний внесок у ефективність впровадження інноваційної освіти може зіграти використання ідентифікаційного аналізу розробки та впровадження інновацій.

Ідентифікаційний аналіз розробки і впровадження інновацій - це кількісна та якісна оцінка (аналіз) інновації за можливими наслідками їх застосування з метою підвищення рівня якості навчального процесу. Він дає можливість поетапної обробки, впорядкування, систематизації та аналізу показників рівня якості навчального процесу. Тому ідентифікаційний аналіз є дієвим інструментом дослідження інноваційної діяльності, виступає засобом обробки та впорядкування даних, отриманих при опитуванні співробітників вузу і повсякденному спостереженні за їх професійною діяльністю. Однак цим не вичерпуються можливості застосування ідентифікаційного аналізу. Він дозволяє також упорядкувати здійснення самого процесу змін в підрозділах вузу в цілому, що можна продемонструвати на прикладі основних етапів інноваційної діяльності. Перелік цих основних етапів:

- усвідомлення необхідності змін і формування зразка бажаного нововведення, цілей і завдань необхідних змін;
- аналіз ринку нововведень, пошук і відбір готових інноваційних рішень, придатних для використання, їх оцінка та експертиза можливого запозичення і процедури адаптації до конкретних умов, розробка проекту впровадження;
- замовлення на розробку нововведення в інноваційній організації або самостійна розробка власної інноваційної ідеї на основі методів інноваційного проектування (цей етап передбачається в разі відсутності готових рішень при аналізі ринку нововведень);
- апробування нововведення і його експериментальне впровадження (створення дослідного зразка); оцінка можливостей трансляції (розповсюдження) та комерціалізації (продажу) в соціальному середовищі (професійному співтоваристві); розробка програми методичного та проектного забезпечення виробничого освоєння (впровадження у виробництво);

- використання (освоєння) інновації, її просування в суспільстві, злиття з існуючим виробництвом, нарешті, припинення використання, усвідомлення нових інноваційних потреб.

Мета ідентифікації інновацій - ініціювати інновацію, усвідомити, що потрібно міняти у вузі, щоб функціонування інновації було максимально ефективним і стійким по відношенню до все зростаючому зовнішньому впливу (конкуренції та зростання цін, зміни потреб користувачів, скорочення ресурсів). Усвідомити потребу - це значить визначити необхідність у конкретних змінах і прийняти рішення про впровадження нововведень у реальну освітню практику. Прийняти рішення про впровадження в практику - це означає відобразити потребу в стратегічних і тактичних документах, які дозволяють зафіксувати ідею розвитку вузу, його інноваційну політику, можливості і майбутні ресурсні витрати, конкретизувати ознаки змін для пошуку необхідних готових інтелектуальних продуктів на ринку нововведень, їх замовлення або власну розробку. Ідентифікація інновацій дозволяє чітко визначити і сформулювати інноваційну потребу. Критерії та ознаки змін будуть затребувані, коли перед керівництвом вузу постануть питання про необхідність інтелектуальних продуктів на ринку нововведень. Цей етап націлений на пошук нововведень на ринку готових інтелектуальних продуктів. При цьому ідентифікація дозволяє визначити змістовне наповнення і скласти пошуковий припис для аналізу ринку, що дозволяє не тільки знайти необхідний інтелектуальний продукт (інноваційна пропозиція), але і зробити відбір готових інноваційних рішень, придатних для використання, оцінку та експертизу можливого запозичення і адаптації до конкретних умов. Далі ідентифікація дозволяє чітко сформулювати інноваційний запит, що відображає інноваційну потребу, тобто визначити всі критерії та ознаки майбутніх змін, що дозволяють здійснити розробку необхідного нововведення. Це важливо в будь-якому випадку, чи буде зроблено замовлення на розробку на стороні або вона буде виконана у вузі. Вибір місця розробки залежатиме від можливостей інноваційного потенціалу вузу, його кадрових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів. Замовлення на розробку нововведення фіксується в спеціальному документі - інноваційній заявці. Тому конкретизація всіх необхідних особливостей інноваційного запиту, виконана за допомогою ідентифікації інновацій, служить основою для оформлення інноваційної заявки і програми розробки нововведення, а згодом і для складання інноваційної пропозиції. Фактично як інноваційна заявка, так і інноваційна пропозиція характеризують одне предметне поле - об'єкт змін (операцію або технологію, прийом або метод, обладнання, послугу і продукцію).

Таким чином, ідентифікація виступає ефективним інструментом пізнання, управління та документування інноваційної діяльності. Все це дозволяє вивчати інноваційну діяльність, керувати нею, впорядкувати інноваційні відносини у вузі, побудувати систему інноваційних комунікацій, забезпечити просування інновацій у суспільстві.

УДК 342.9(477)

Панова О. О., доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ (ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ)

Погіршення економічної, політичної, соціальної ситуації в країні призвело до значного зросту злочинності, особливо це стосується тих районів та областей, які межують з зоною проведення операції об'єднаних сил.

Одним зі шляхів подолання даної проблеми є підготовка висококваліфікованих спеціалістів.

Закон України «Про Національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII визначив широке коло суб'єктів у секторі безпеки і оборони серед яких Збройні Сили України, інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України тощо. Проте, аналіз кожного з визначених суб'єктів показав, що в переважній більшості особи що заступають на несення служби з підтримання публічної безпеки на порядку взагалі не мають профільної освіти у відповідних галузях наук, це перед усім стосується наявності освіти у галузі знань 26 «Цивільна безпека» та 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону».

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII передбачив, що особа має право здобути освіту в різних формах або поєднуючи їх, та визначив такі основні форми здобуття освіти: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві); дуальна.

Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти.

Так, зокрема, у зв'язку з тим, що майже всі правоохоронні органи до функцій яких входить підтримання публічної безпеки та порядку входять до системи Міністерства внутрішніх справ, логічним буде визначити в даному випадку його як основного замовника послуг, також в даному випадку замовниками можуть виступати органи місцевого самоврядування які створили громадські організації з підтримання публічної безпеки та порядку, тощо.

Користуючись міжнародним стандартом мобільності студентів (слухачів), доцільним є створення скороченої програми підготовки відповідних фахівців за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність».

У зв'язку з тим, що Харківський національний університет внутрішніх справ має ліцензію на здійснення освітніх послуг за напрямом 262 «Правоохоронна діяльність» та входить до ЗВО МВС, на наш погляд, необхідним є визначення держаного замовлення для потреб МВС

(Національної поліції) у сфері забезпечення публічної безпеки, серед солдатів-призовників (наприклад у в/ч 3005 м. Харкова):

По-перше, дуальна форма здобуття освіти дозволяє перезарахувати більшість кредитів на основі отриманого практичного досвіду. Так, наприклад, у відповідності до Закону України «Про Національну гвардію України» під час залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку військовослужбовці мають право здійснювати превентивні та поліцейські заходи примусу відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», також, в перезарахування, можна включити практичну підготовку (здійснювані патрулювання) та вогневу підготовку.

По-друге, для осіб, що пройшли військову строкову службу або службу за контрактом, після її завершення, є можливість отримання диплому за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» і подальше працевлаштування в лавах Національної поліції України, без проходження КМБ.

По-третє, для здобувача освіти дуальна форма надасть можливість поєднання отриманих теоретичних знань з практичним досвідом роботи; збільшить шанси на отримання постійної роботи відразу після проходження військової служби; наявність до закінчення навчання стажу роботи, необхідного для подальшого професійного зростання, а також реалістичного бачення власного кар'єрного шляху; отримання практичного досвіду під час навчання та можливості отримання грошової винагороди в процесі навчання.

Отже, застосування дуальної форми вищої освіти можливе в разі багатостороннього волевиявлення на здійснення такої діяльності, а саме між ЗВО МВС, солдатом (рядовим), а також військовою частиною де він несе службу (з визначенням територіальних підрозділів Національної поліції, за яким він буде постійно закріплений для забезпечення публічної безпеки та порядку, з подальшим можливим працевлаштуванням, або за інший визначеним державним органом з правоохоронними функціями).

УДК 811.161.2'42

Посмітна В. В., доцент кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук, доцент

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

Мовнокомунікативна компетентність сьогодні набуває соціальної значущості. В аспекті професійної комунікації представників силових структур вона є одним із чинників соціального спокою в державі.

Проблема майстерності мовної комунікації досліджується на міждисциплінарному рівні (Л.І. Мацько, Л.М. Пелепейченко, В.П. Шейнов та ін.) і в різних аспектах – від з'ясування загальних особливостей людського спілкування до практичних порад стосовно досягнення ефективності комунікації в окремій сфері або комунікативній ситуації. Питання

мовнокомунікативної компетентності в секторі безпеки сьогодні аналізується передусім у зв'язку з увагою до проблем мовного впливу, міжкультурної та міжгалузевої комунікації.

Дослідження мовного впливу у військовому дискурсі на матеріалі діяльності Національної гвардії України засвідчують, що у службовому спілкуванні майбутні офіцери спрямовують комунікативні зусилля передусім на досягнення відповідності комунікативній ролі керівника або підлеглого, а не на аналізування кожної окремої ситуації. Як наслідок, мовна поведінка курсантів тяжіє до стандартності, одноманітності використовуваних засобів. Йдеться не про використання статутних формул, а про спрощений підхід до вибору видів і засобів мовного впливу, комунікативних стратегій і тактик, недостатнє усвідомлення відповідальності за здійснюваний мовний вплив.

Мета цього дослідження – виявити напрями формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх офіцерів, визначити основні комунікативні стратегії і тактики, здатні забезпечити ефективність комунікації представників сектору безпеки.

Будь-яке спілкування, особливо професійне, зумовлене позамовними цілями комунікантів. Ефективність мовного впливу визначається досягненням мети спілкування. Ефективність комунікації – поняття більш складне, воно передбачає, крім досягнення мети, також збереження комунікативної рівноваги співрозмовників, забезпечення психологічного комфорту. Отже, успішність комунікації пов'язана зі стратегіями співробітництва. Сучасний соціальний контекст вимагає вмінь здійснювати мовний вплив, дотримуючись цих умов. Такі вміння, у свою чергу, залежать від рівня комунікативної компетентності.

Якщо мовні норми курсант засвоює переважно в процесі вивчення дисциплін мовного циклу, то майстерність мовлення формується відповідно до рівня мовної компетентності середовища, а отже, повинна закладатися і вдосконалюватися постійно у процесі спілкування курсанта і викладача.

До понять, що мають бути осмислені майбутніми офіцерами, належать поняття комунікативної взаємодії, комунікативної рівноваги, ефективності комунікації. Значну увагу слід приділити питанню про необхідність дотримання основних принципів комунікації.

Важливим складником мовнокомунікативної компетентності сучасного офіцера-правоохоронця є його обізнаність із проблемами міжкультурної комунікації, яка реалізується на рівні макрокультур, мікрокультур і субкультур. Не можна недооцінювати роль компетентності представника силових структур у сфері мовної поведінки в конфліктних ситуаціях.

Майбутній офіцер має бути підготовленим до здійснення мовного впливу на підлеглих. З огляду на демократизацію армії мовний вплив має розглядатися командиром як вплив на свідомість, а не на підсвідоме. Останнім часом активно популяризуються нейролінгвістичні технології впливу, і це викликає занепокоєння. Нейролінгвістичне програмування (НЛП) передбачає вплив на підсвідомість. Уважаємо, що право на застосування таких технологій мають тільки фахівці-психологи і тільки в разі необхідності надати допомогу людині. У формуванні мовнокомунікативної компетентності слід орієнтуватися на відкритий, а не на прихований мовний вплив. Сучасний офіцер повинен уміти переконувати, апелюючи до свідомого сприйняття інформації за допомогою мови.

Комунікативна компетентність передбачає знання та вміння дотримуватися тих комунікативних стратегій, що допомагають досягти необхідного результату комунікації. У сучасних умовах професійного спілкування це повинні бути кооперативні стратегії, що

передбачають урахування інтересів адресата. З метою формування мовнокомунікативної компетентності доцільно впроваджувати у військову комунікацію кооперативні стратегії: співробітництва, ввічливості, формування картини світу адресата (з опорою на категорії «свій / чужий», «добро / зло»), позитивного налаштування адресата. Визначені стратегії мають багато спільного в мовній реалізації.

Крім звичних для військового дискурсу тактик команди, рапорту, апелювання до авторитету, вважаємо за доцільне більш активно впроваджувати такі комунікативні тактики: схвалення; позитивного оцінювання діяльності (на противагу поширеному в дискурсі армії категорично негативному оцінюванню); внесення елемента неформальності (може використовуватися поряд зі звичними для військових тактиками розпорядження, вказівки); використання несподіваної інформації (що викликає зацікавлення та подальше її осмислення) та ін.

Для досягнення ефективності професійної комунікації важливо вміти планувати її результат, визначати комунікативну стратегію, спрямовану на співробітництво, і використовувати відповідні тактики. Якщо в арсеналі суб'єкта впливу закладені різні тактики мовної поведінки, він здатний не тільки ефективно використовувати їх відповідно до мети та змісту повідомлення, а й швидко реагувати на ситуацію, пристосовуватися до умов спілкування. Саме це є основою професійної мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців сектору безпеки держави. Формування мовнокомунікативної компетентності в конкретних ситуаціях професійного спілкування розглядаємо як перспективу дослідження.

УДК 378.635.5.

Романюк В. А., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, Національна академія Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

Стародубцев С. О., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, Національна академія Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З УПРАВЛІННЯ ПОВСЯКДЕННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ

В сучасних умовах значно підвищується роль правильно і чітко організованого управління військами як основи підтримки їх постійної бойової готовності. Оскільки відповідальність за ухвалення правильного і обґрунтованого рішення несе командир, безумовно, зростають вимоги до рівня його підготовки.

В той же час система військової освіти ще повільно адаптується до нинішніх вимог, програми підготовки у військових навчальних закладах не охоплюють усього комплексу питань, з якими доводиться стикатися командирів в повсякденній практиці. Не допустити зниження бойової готовності, допомогти керівникам з найбільшою ефективністю організувати свою роботу і роботу підпорядкованих підрозділів покликана добре відлагоджена система управління повсякденною діяльністю військ.

В умовах суттєвої модернізації озброєння і військової техніки, засобів збройної боротьби і специфіки бойового застосування частин і підрозділів, обумовлених темпами розвитку науково-технічного прогресу, процесами інформатизації суспільства, офіцер повинен мати високий рівень готовності до реалізації професійних функцій, вільно орієнтуючись у інформаційному просторі сучасного соціуму.

Тому особливості сучасних реалій в якості однієї з пріоритетних завдань, що стоять перед системою військової освіти визначають пошук шляхів і засобів вдосконалення професійної підготовки курсантів військових вузів НГУ в умовах масштабної інформатизації суспільства, НГУ, системи військової освіти.

Сьогодні вектор інформатизації військової освіти повинен бути спрямований на створення умов для підвищення якості освітнього процесу у військовому вузі за рахунок впровадження інноваційних методів і форм навчання, заснованих на сучасних інформаційних технологіях.

Як приклад, в нашому випадку пропонується застосувати метод Ганта при розробці календарного плану підготовки до тактико-спеціального навчання із використанням програми Microsoft Excel. Використання запропонованого підходу дозволить: розбити складне завдання на кілька підзадач, що дозволить залучати до організації тактико-спеціального навчання фахівців з конкретних напрямків службової діяльності; розроблені графіки можна відкоригувати, використання стандартних пакетів програмного забезпечення і простих додатків не вимагає додаткового навчання особового складу.

Успішність вирішення завдань, що стоять перед командирами частин і підрозділів, багато в чому залежить від кількісного обґрунтування різних варіантів рішень і вибору з них оптимального, в повній мірі відповідного реальній обстановці і яке враховує можливі наслідки.

Використання відповідних програмних засобів дозволяє в короткі терміни вирішувати завдання якісної тактичної підготовки і в цілому бойової підготовки, а також значно полегшити процес управління бойовою підготовкою частин і підрозділів.

Висновки. Переваги моделей мережевого планування і управління забезпечують своєчасне внесення коректив в процес управління, ефективне передбачення майбутнього і належного впливу на хід виконання робіт. Забезпечуються також необхідні умови для застосування досвіду, творчих можливостей людини на етапах постановки завдань, коригування ходу їх вирішення.

УДК 355.318

Смітюх Р. С., слухач 718 навчальної групи оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ВІДБОРУ ТА ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ УЧАСТІ У МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ

Участь України у міжнародних миротворчих операціях з підтримання миру і безпеки є однією із вагомих складових її зовнішньої політики. Україна бере активну участь у них,

оскільки вона впевнено входить до десяти найбільших держав-контрибуторів ООН та є активним учасником у врегулюванні воєнно-політичних конфліктів та у забезпеченні міжнародної безпеки.

Актуальність оновлення підходів до підготовки персоналу миротворчих підрозділів Національної гвардії України є безперечною, адже від цього залежить успіх виконання миротворчих завдань у сучасних умовах і безпека самих миротворців.

У миротворчій операції можна виділити два основних етапи: етап активних дій багатонаціональних збройних сил з припинення конфлікту сторін і етап забезпечення безпеки населення і відновлення влади в районі конфлікту.

На першому етапі миротворчої операції основною силою виступають багатонаціональні збройні сили (виконання завдань щодо запобігання конфлікту, контролю за додержанням угод, роз'єднання сторін тощо).

На другому етапі миротворчої операції основною силою починають виступати поліцейські сили (виконання завдань щодо забезпечення безпеки населення, роззброєння і розформування формувань сторін, надання гуманітарної допомоги населенню і допомоги у створенні місцевих органів влади тощо). На цьому етапі багатонаціональні збройні сили починають виступати у якості допоміжних (роботи по розмінуванню місцевості, відновленню транспортної інфраструктури, протиепідеміологічні тощо).

Перспективним напрямком підготовки, на мою думку, є навчання українських військовослужбовців у Центрі вдосконалення кваліфікації поліцейських підрозділів з підтримання стабільності (CoESPU) у м.Віченца, Італійська Республіка.

Метою створення центру є підготовка миротворців інших країн за єдиною системою підготовки. Єдина система підготовки дозволяє готувати підрозділи типу карабінери – жандармерія. Як показує практика вони значно полегшують діяльність деяких важко озброєних підрозділів та створюють середовище, у якому цивільна поліція може ефективно функціонувати, вирішуючи повсякденні та перспективні проблеми з метою приведення ситуації у рамки закону.

Департамент миротворчих операцій ООН визначив, що навчальні програми Центру повністю відповідають стандартам ООН і, таким чином, слухачі отримують сертифікат «Індивідуальної кваліфікації Багатонаціональних спеціальних підрозділів», що видається Департаментом миротворчих операцій.

Планується, що випускники Центру стануть ядром у свої національних формуваннях. Як частина проекту, Центр також буде використовуватись як центр розвитку доктрини та загальних оперативних процедур для відбору сил типу жандармерія – карабінери для участі у міжнародних миротворчих операціях з підтримання миру і безпеки.

На даний час більше сотні військовослужбовців Національної гвардії України пройшли підготовку у Центрі, половина з них взяла участь у миротворчих операціях.

УДК 811.111/24(075)...351.743

Супрун Д. М., Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Національна академія внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНШОМОВНОГО АСПЕКТУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Актуальність теми. Вхідження України в світову спільноту модернізації міжнародного порядку в контексті визначених пріоритетів майбутнього світоустрою вимагає від вищої освіти поетапно реалізовувати складові наявної мегасистеми цілісного освітнього простору, де прикметною ознакою її змісту є розбудова професійної іншомовної підготовки на компетентнісно-орієнтованій основі, що має характеризуватися логічною необхідністю, зумовленою аналізом щодо визначення закономірностей та можливостей створення інноваційної функціональної системи компонентів зазначеної професійної підготовки. В умовах глобалізації, інтеграції й ускладнення соціальної діяльності, значної кількості інформації, швидкого і постійного оновлення технологій фахівці сил сектору безпеки держави можуть успішно здійснювати функціональні обов'язки тільки в тому випадку, якщо вони матимуть певні життєві ціннісні орієнтири, якості і здібності, що забезпечать стійкість їх розвитку, соціальну мобільність, творчу особистісну позицію та гнучку адаптацію до трансформацій. Це обумовлює необхідність заміни традиційної, «знаннєвої» парадигми вищої освіти на нову, що більшою мірою відповідає актуальним і перспективним потребам як розвитку суспільства, так і потребам майбутніх фахівців досліджуваної категорії.

Аналіз останніх досліджень. Закцентуємо увагу на важливості та необхідності вивчення і втілення передового досвіду зарубіжних країн у контексті вищої освіти. Науковці (І. Гавриш, Н. Дем'яненко, В. Засенко, Ю. Лянной, О. Нітенко, В. Синьов та ін.) визначають такі ключові параметри для забезпечення конкурентоспроможності будь-якої країни: високий рівень розвитку національних систем освіти; засвоєння нового і передового досвіду, набутого в процесі співробітництва із зарубіжними країнами іноземною мовою; розвиток мобільності тощо. Здійснений аналіз дозволяє зробити висновки, що можуть стати підґрунтям оптимізації досліджуваної фахової підготовки в Україні, що має здійснюватися за умови раціонального поєднання зарубіжного передового педагогічного досвіду на царині вищої освіти з новаторським педагогічним доробком українських вчених.

Короткий виклад основного матеріалу досліджень. Беззаперечними є переваги компетентнісного підходу на царині освітньої діяльності, що є корелятом традиційних підходів стосовно професійної іншомовної підготовки у сучасній освіті. Науково обґрунтоване вирішення означених проблем детермінує переосмислення цілей професійної іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки, їх реалізацію шляхом застосування компетентнісного підходу в якості засобу змістової її модернізації, оптимізації та інтенсифікації. Тож, в контексті визначених пріоритетів необхідно дотримуватися поетапної реалізації професійної іншомовної підготовки на компетентнісно-орієнтованих засадах мегасистеми цілісного освітнього простору, де компетентнісний підхід розглядається як домінуючий вектор оновлення змісту вищої освіти в умовах багаторівневої підготовки кадрів. Запорукою загального й професійного зростання

молодого спеціаліста є виважене залучення до різних сфер самовиховання засобом формування належного рівня компонентів професійної підготовки з включенням іншомовного аспекту. В Україні актуальність цього питання викликана необхідністю модернізації освітньої галузі, зокрема, специфікою навчання в контексті інтернаціоналізації вищої освіти та особливостями адаптації в умовах лінгвокультурного середовища.

Тенденції розвитку світового суспільства зумовлюють істотне посилення уваги до проблеми інноваційного (перетворювального) потенціалу особистості. Сучасна психолого-педагогічна наука розглядає професійну сферу самоздійснення фахівця-правоохоронця як інтеграцію загальних сфер самозростання людини: інтелектуальної, моральної, духовно-культурної у контексті трансформації професійної підготовки в умовах інтенсифікації та інтернаціоналізації вищої освіти, що забезпечується першочерговою вимогою включення до професійної підготовки іншомовного аспекту. Саме концептуально-методологічний підхід до здійснення професійної іншомовної підготовки уможливить максимальне наближення до гармонійного розвитку особистості, що є запорукою самовдосконалення й обов'язковою передумовою професійного самоздійснення на конкурентоспроможному рівні відносно вимог сьогодення. Вирішення означеної проблеми значною мірою обумовлене наявністю у майбутніх фахівців внутрішньої мотивації до постійного самовдосконалення особистісних якостей та компетенцій (зокрема іншомовної), з врахуванням свідомого цілепокладання й самопроекування через свідому постановку та виконання професійних завдань вищого рівня складності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Керуючись означеними тенденціями, стверджуємо, що «професійна компетентність», «конкурентоспроможність» та «професійна мобільність» є взаємозалежними та взаємообумовленими поняттями, що дало підстави для розгляду їх в єдиній тріаді в якості інтегративного показника рівня успішності професійної іншомовної підготовки. Беззаперечно, що інтернаціоналізація стимулює розвиток вітчизняної вищої школи. Вагомий внесок в позитивні зрушення робить загальна тенденція професійної підготовки фахівців з належним рівнем розвитку управлінських вмінь та навичок і відповідною іншомовною комунікативною компетенцією, що уможливить їх конкурентоздатність на світовому рівні. Водночас, перспектива іншомовної освіти вбачається в побудові цілісного педагогічного процесу, що акумулює значущі ідеї професійної освіти щодо підготовки кваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, що є одним із провідних завдань системи професійної освіти сьогодення.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 623.094

Бородавка В. А., заступник начальника факультету Харківського університету Повітряних Сил, кандидат технічних наук, доцент, підполковник

Іванченко О. В., доцент кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент, майор

БОЙОВА ЕКІПРОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ, ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ СЛУЖБОВОГО ВИЖИВАННЯ

Проведено аналіз сучасного стану та перспектив розвитку форм і способів ведення бойових дій. Перехід до війн шостого покоління та гібридних війн, розглянуто у контексті розвитку бойової екіпіровки військовослужбовця.

Виходячи з розробок провідних країн світу та досвіду проведення операції об'єднаних сил на сході країни екіпіровка та системи зброї повинні мати індивідуальний та груповий комплекти, забезпечувати ведення бойових дій на закритій (ліс, місто) та відкритій місцевості, спроможна забезпечити службове та аварійне виживання, як окремого військовослужбовця так і підрозділу.

Відповідно до призначення бойова екіпіровка військовослужбовця, як система має вирішувати наступні задачі:

- інтегрування окремих елементів бойового екіпірування бійця в єдиний комплекс;
- забезпечення стійкого зв'язку, автоматизованого прийому та передачі даних;
- забезпечити навігацію та позиціонування на полі бою;
- виявлення, розпізнавання та визначення координат цілей;
- цілевказівка іншим засобам ураження;
- ураження противника;
- забезпечення виживання бійця на полі бою (використання елементів маскування та балістичного захисту (шолом, бронежилет));
- забезпечення службового виживання під час виконання службових та бойових завдань для різних видів (родів) військ;
- забезпечення аварійного виживання бійців у різних кліматичних умовах для різних видів (родів) військ.

Таким чином, проведені дослідження дозволяють стверджувати доцільність використання новітніх зразків екіпіровки в оперативній (бойовій) практиці працівників силових структур при виконанні завдань за призначенням.

УДК 358.3

Єманов В. В., начальник факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ І ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ ООС (АТО)

В умовах ООС (АТО) виконання завдань за призначенням підрозділами Національної гвардії України (НГУ) характеризуються підвищеною динамікою, перевищеним розходом моторесурсу, на відміну від класичних завдань мирного часу, відсутністю чіткої лінії фронту та тилу. Це в свою чергу дуже ускладнює планування технічного забезпечення, яке в класичному вигляді, зокрема – відновлення озброєння і військової техніки, базується саме на просторових показниках: відстань від лінії фронту (переднього краю підрозділів) до тилової смуги, чіткими часовими показниками виконання найближчого завдання і т.д. Як показав бойовий досвід в зоні проведення ООС (АТО), бойовий потенціал підрозділів НГУ реалізувати не вдається, лівова частка його витрачається не скільки на ураження незаконних збройних формувань (НЗФ), а скільки на його пошук та очікування, а самі підрозділи розпилені на великому фронті (служба на блокпостах та опорних пунктах). Пасивне знаходження підрозділів в базових таборах найчастіше виявляється невиправданим, робить їх вразливими від НЗФ, що діє в рейдах поміж осередками опору і веде до розпилу власних сил і засобів. Досвід виконання завдань підрозділами НГУ в ООС (АТО) показав, що найбільш характерними місцями виходу з ладу озброєння і військової техніки (як з технічних причин, так і за бойовими пошкодженнями) є маршрути висування військ в райони призначення та шляхи підвозу матеріально-технічних засобів, що в свою чергу викриває проблему: захищеність (броньований захист) засобів технічного забезпечення набагато нижча, ніж захищеність підрозділів, які вони забезпечують. Це в першу чергу стосується сил і засобів технічного забезпечення частин оперативного призначення, які приймають участь у виконанні завдань безпосередньо з бойовими підрозділами. Безпосередньо, в ході виконання завдань великі втрати можуть бути під час пошуку НЗФ в населених пунктах, в лісових масивах з пануючими висотами, а також в районах блокування підрозділів НГУ та їх спробах вийти із заблокованих районів. Зміна просторово-часових показників виходу з ладу озброєння і військової техніки призвела до ускладнення виконання заходів технічного забезпечення, зокрема, що стосується відновлення, а саме: збільшення плеча евакуації: за досвідом ООС (АТО) – штатними евакозасобами до ЗППМ евакуйовано лише 10-20% озброєння і військової техніки, які вийшли з ладу; відсутність чітко виражених районів масового виходу з ладу озброєння і військової техніки: зросла смуга для дій органів технічної розвідки та кількісний склад озброєння і військової техніки, які вийшли з ладу, що призвело до неохоплення технічною розвідкою пошкоджених машин, внаслідок чого ТПУ частин не володіли повною інформацією щодо характеру несправностей пошкоджених ОБТ, а з недостатньою кількістю евакозасобів, розгорнуті ремонтні органи були завантажені лише на 30-65%. Отже, характер службово-бойових дій підрозділів НГУ, за досвідом ООС (АТО), на відміну від класичних, характеризується: підвищеною динамікою; перевищеним розходом моторесурсу озброєння та військової техніки; відсутністю лінії фронту та тилу;

змінною просторово-часових і якісних показників виходу з ладу озброєння і військової техніки; змінною розподілу виходу з ладу озброєння і військової техніки.

УДК 62.192

Іванченко А. О., доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, майор

Іванченко О. В., доцент кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

Мартьянов Є. О., курсант 247 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат

ПІДТРИМАННЯ НАДІЙНОСТІ ТЕХНІКИ ІНЖЕНЕРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Успішне виконання завдань, покладених на війська досягається підтриманням постійної бойової готовності з'єднань, військових частин і підрозділів. Виконання службово-бойових завдань підрозділами неможливо без застосування інженерної техніки.

У зв'язку з різким підвищенням вартості озброєння і військової техніки через їхнє значне ускладнення, а також збільшення матеріальних витрат на забезпечення бойової підготовки і бойових дій військ, необхідне ретельне наукове обґрунтування військово-економічних рішень, у тому числі і при розробці, випробуваннях, виробництві й експлуатації озброєння і військової техніки. При цьому, необхідно оцінити та спрогнозувати сучасний рівень надійності зокрема інженерної техніки.

У відомих роботах не наведені залежності та данні по оцінці рівня надійності інженерної техніки та не коректно виражені складові комплексного показника боєготовності.

Надійність інженерної техніки характеризується великою кількістю показників, що на неї впливають. У залежності від впливу режимів експлуатації, рівень надійності інженерної техніки постійно змінюється.

Надійність інженерної техніки розглянуто, як складну подію, що складається із кількох незалежних подій, які відтворені одночасно. Запропоновано при перевірці технічного стану, в якості показника надійності інженерної техніки, використовувати комплексний показник надійності – коефіцієнт оперативної готовності.

Розраховано значення показників коефіцієнту оперативної готовності, коефіцієнту оперативності, коефіцієнту бойової готовності та побудовано графіки залежності цих показників.

За допомогою отриманих залежностей можна визначити комплексний показник надійності інженерної техніки військової частини (підрозділу), при перевірці її технічного стану, більш точно.

УДК 340.12(045)

Коба М. М., старший викладач кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

Коба О. В., заступник начальника кафедри службово-бойового застосування підрозділів Національної гвардії України Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, підполковник

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Сучасний етап розбудови в Україні демократичної, соціальної, правової держави та трансформаційні перетворення українського соціуму вимагають глибокого вивчення теоретичною юридичною наукою проблем ефективності дії права, його місця у правовому житті. Важливими аспектами зазначеної проблематики є питання, пов'язані з поняттям правової культури, її детермінантної ролі у правовому та культурному розвитку особи та суспільства. Означений напрям наукових досліджень не є новим, водночас, окремі питання досі залишаються недостатньо дослідженими або не знайшли своєї практичної реалізації.

Проблематика правової культури завжди була і залишається важливою для юридичної науки. Значні теоретичні дослідження в даному напрямі здійснили С.С. Алексєєв, Н.В. Вітрук, М.М. Вопленко, В.С. Нерсисянца ін. Особливості правової культури в Україні розглядаються у працях Л.О. Макаренка, П.М. Рабіновича, Ю.О. Тихомирова, Ю.С. Шемшученка та ін. Не зважаючи на різносторонні дослідження, ще й досі не існує єдиного визначення структурних компонентів, функцій і змісту правової культури, що ускладнює визначення основних чинників її формування та шляхів підвищення у сучасному українському суспільстві. Таким чином, існує потреба у обґрунтуванні ефективних та методологічно виправданих підходів до розуміння поняття правової культури та уточнення її визначення.

На основі досліджень генезису правової культури, можна стверджувати що ідеї, які стали основою для формування основних підходів до її розуміння розроблялися ще в минулих століттях. Так, ще в стародавні часи ідея важливості шанобливого ставлення до права виникла через осмислення проблематики походження держави, права, влади, підвищення ефективності законів. Пізніше теоретичним підґрунтям розуміння правової культури стали концепції прав і свобод людини; взаємної відповідальності особи і держави; правової держави тощо, розроблені, зокрема, Т. Гобсом, Дж. Локком, Ж.-Ж. Руссо. Представники німецької класичної філософії розглядали правову культуру з позицій її ціннісного значення для нормативної та регулятивної діяльності суспільства. Саме тоді почалося визнання правової культури як складової частини соціальної культури, результату взаємодії та взаємовпливу загальної культури суспільства та права.

В 60-х р.р. минулого століття (С.С. Алексєєв, О.О. Красавчиков, А.Р. Ратінов) у межах радянської концепції праворозуміння, поняття правової культури здебільшого інтерпретувалося через категорію «соціалістична правова культура» та позиціонувалося як явище, що ґрунтується на повазі особи до соціалістичного права та правопорядку.

Визначення поняття правової культури, сформульовані у 90-х р.р., ґрунтувалися здебільшого на її розумінні як ідейно-правового стану суспільства, на конкретному історичному

етапі його розвитку, якому притаманні відповідні характеристики рівня розвитку правосвідомості, поваги до права і закону.

Методологічну платформу сучасних теоретико-правових досліджень правової культури вітчизняними вченими складають принципи людиноцентризму та гуманізму, що обумовлює можливість розглядати її у аксіологічному вимірі. Наразі у вітчизняній літературі існує кількості визначень поняття «правова культура», проте їх можливо звести до кількох основних методологічних підходів, в межах яких визначаються більш дрібніші, конкретизованіші теорії та концепції правової культури, кожна з яких заслуговує на увагу.

Підсумовуючи зазначене, приходимо до висновку, що поняття правової культури є багатовимірним та багатоаспектним, тому застосування лише одного методологічного підходу до його розуміння не може розкрити сутності феномену правової культури. Вважаємо, що за сучасних умов розвитку юридичних знань найбільш раціональним є використання комплексного підходу, який сполучає найбільш важливі характеристики усіх інших підходів, тому здатен найкращим чином розкрити сутність поняття правової культури. Саме з такої позиції сформульовано дефініцію «правова культура» у відповідній статті «Юридичної енциклопедії», де її визначено як складову частину загальної культури, сукупність факторів, що характеризують рівень правосвідомості, правовідносин, досконалості законодавства, організації роботи з його дотримання, стан законності і правопорядку. Проте, і зазначене визначення не ідеальне, оскільки воно не розкриває глибинної сутності правової культури, не враховує сучасну парадигму розуміння права як міри свободи і справедливості. З урахуванням зазначеного, вважаємо що визначення поняття правової культури обов'язково має містити відповідь на питання щодо сутності права.

УДК 316.48

Кондратюк-Антонова Т. В., доцент кафедри забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, доцент

СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що здійснювати службово-бойову діяльність сил сектору безпеки держави без розуміння сутності соціології конфлікту у сучасних умовах неможливо, оскільки соціальний конфлікт породжує і конструктивні і деструктивні тенденції у розвитку суспільства.

Дослідженням різних аспектів діяльності сил сектору безпеки держави у сучасних умовах присвятили свої дослідження такі відомі вчені, як С.В. Белей, О.Г.Комісаров, О.Ф.Кобзар та інші науковці. Проблемою соціальних конфліктів займаються провідні фахівці у галузі соціології, такі як В.С.Казаков, В.В.Танчер, Д.С.Юрошевич та інші.

Конфлікт є складним соціальним феноменом, який постійно супроводжує життєдіяльність суспільства та потребує теоретичного і практичного вивчення з метою

управління ним на всіх стадіях його функціонування, особливо у періоди кризи суспільства, трансформації його систем.

Врахування сутності конфлікту, з'ясування джерел природи та ступеня конфліктності суспільства, специфіки соціологічного підходу до аналізу конфліктів, мотивації конфліктів, взаємозв'язку конфліктів на мікро- та макрорівнях допоможе силам сектору безпеки держави здійснювати ефективний контроль, впливати на своєчасне упередження та максимально правильне вирішення конфліктних ситуацій, які виникають сьогодні на теренах нашої держави.

Стан конфлікту органічно вплетений в життя кожного соціального суб'єкта на певних етапах його розвитку, тому конфлікт певною мірою можна розглядати як привід для розв'язання соціальних суперечностей. Тільки важливо враховувати гостроту та тривалість конфлікту, оскільки гострота конфлікту дає підстави спрогнозувати час, який необхідно буде витратити на подолання конфліктної ситуації або спрогнозувати тривалість конфлікту. Необхідно також звернути увагу на те, що часові виміри існування конфлікту залежать від цілей протидіючих сторін, гостроти проблеми, соціальної культури, ресурсів управління конфліктом.

Силам сектору безпеки держави при вирішенні конфліктних ситуацій треба мати на увазі, що фахівці у галузі соціології конфлікту розглядають соціальний конфлікт, з однієї сторони, як позитивне явище, а з іншої – як негативне. Це обумовлено тим, що закладено в природу конфлікту – конструктивні чи деструктивні тенденції.

Позитивними можуть бути тенденції, які не потребують активного втручання та застосування сил сектору безпеки держави, до їх вирішення повинні застосовуватись місцеві органи соціального управління, регіонального самоврядування. Оскільки врахування сигналів про осередки соціальної напруги дають змогу не тільки з'ясувати невирішені проблеми, а і зрозуміти позиції та інтереси конфліктуючих сторін; допомагають розвитку суспільства завдяки трансформації сталих форм; інтенсифікують, динамізують взаємодію людей; нейтралізують психологічну напругу між учасниками соціального конфлікту, виступають стимулом до пошуку компромісів.

Негативні тенденції соціального конфлікту повинні бути полем постійного моніторингу з боку сил безпеки держави. Це обумовлено тим, що конфлікт містить у собі певну загрозу стабільності соціальної системи, нормальному функціонуванню суспільства. Дестабілізуюча та дезінтегруюча дія соціального конфлікту проявляється в порушенні соціального клімату, єдності, стабільності суспільства; спричиняє послаблення соціальних зв'язків у суспільстві, роз'єднаність, віддаленість його сфер, ускладнення пошуку компромісів тощо. Тому при розв'язанні таких типів конфліктів необхідно враховувати не тільки особливості конфлікту, характеристики та інтереси конфліктуючих сторін, а і причини, що його спровокували.

Амплітуда найважливіших причин соціальних конфліктів дуже різноманітна. Вона включає в себе протилежні орієнтації сторін, які ґрунтуються на різноспрямованості інтересів, що призводить до безкомпромисної боротьби за певне спрямування політичного, соціально-економічного розвитку держави, стосуючись таких проблем як власність або релігійних, соціокультурних, соціально-психологічних та морально-етичних питань, різновекторності соціально-економічних орієнтацій, суперечностей між елементами соціальної структури. За формами прояву такі конфлікти отримують статус соціально-економічних, етнічних, міжнаціональних, політичних, ідеологічних, релігійних, сімейних, військових, юридичних та інших типів конфліктів.

Для сектору сил безпеки держави актуальними постають питання, що пов'язані зі зіткненням національно-державних інтересів, оскільки вони є основою міждержавних конфліктів. Такі конфлікти є продовженням зовнішньої та внутрішньої політики держав-учасниць, вони несуть загрозу масової загибелі, локально та глобально впливають на міжнародні відносини. Головна особливість таких конфліктів полягає в тому, що часто вони реалізуються у формі війни.

Необхідно враховувати, що конфлікт є невід'ємним елементом суспільного життя, певним різновидом соціальної взаємодії, яку треба постійно досліджувати та регулювати нею. Силам сектору безпеки держави необхідно постійно здійснювати моніторинг конфліктних ситуацій, які вже існують та які потенційно можуть спровокувати соціальні зіткнення. До такого виду робіт необхідно залучати, з одного боку, і військових спеціалістів, і правоохоронців, а з іншого – фахівців у галузі соціології, політології, релігієзнавства, соціальної психології тощо. Їх рекомендації повинні стати основою прийняття рішень силами сектору безпеки держави при управлінні соціальними конфліктами, що дасть змогу подолати кризові явища у сучасному соціальному просторі.

УДК 342.922

Кравченко Н. М., старший офіцер навчально-методичного відділення Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах сучасної геополітичної обстановки, різкого зростання загроз воєнного характеру, з метою подальшого забезпечення безпеки держави, та її готовності до відбиття збройної агресії неабиякого значення набуло реформування та розвиток сил сектору безпеки держави.

Основним стратегічним напрямом реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони визнано зосередження всіх зусиль для розвитку сил сектору безпеки держави як основи державної безпеки.

В першу чергу, слід зазначити, що сектор безпеки та оборони – це сукупність органів державної влади, що діють під єдиним началом і відповідають за захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз. Їхня діяльність регулюється Конституцією та законами України.

Звідси, основною метою сектору безпеки і оборони є спільне забезпечення національної безпеки і оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, а також готовність до відбиття збройної агресії.

Зробивши аналіз нормативно-правових документів та наукових праць провідних вчених з даного питання, можна зробити висновок, що формування національних безпекових та оборонних спроможностей можна досягнути шляхом: створення ефективної системи управління сектором безпеки і оборони як цілісною функціональною системою; об'єднання оперативних спроможностей складових сектору безпеки і оборони для забезпечення

своєчасного і адекватного реагування на кризові ситуації, які загрожують національній безпеці; постійного підтримання визначених сил безпеки і оборони в готовності до виконання завдань за призначенням; удосконалення системи планування у секторі безпеки та оборони, забезпечення раціонального використання державних ресурсів.

На основі реформ, які проводяться в країні, слід згадати про позитивні характеристики сил сектору держави у забезпеченні державної безпеки, до яких зокрема відносять: закріплення захисту людини і громадянина у якості мети державної політики у сферах національної безпеки і оборони; якості основного принципу у сфері безпеки і оборони визначається дотримання міжнародно-правових зобов'язань України; забезпечення верховенства права як одне із завдань, що виокремлюється в контексті поняття «демократичний цивільний контроль» в якості механізму нагляду за діяльністю органів у секторі безпеки і оборони, безперечно, є позитивним з точки зору захисту прав людини; сектор безпеки і оборони, розглядається як сукупність взаємопов'язаних між собою елементів, зокрема: сили безпеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки.

Разом з тим, мають місце нерозв'язані проблеми сектору безпеки і оборони і основними з них залишаються наступні: неефективність механізму запобігання та нейтралізації сучасних загроз національній безпеці України; довготривале фінансове та матеріальне забезпечення складових сектору безпеки і оборони за залишковим принципом, недосконалість процесу формування, координації та взаємодії складових сектору безпеки і оборони під час вирішення спільних завдань із забезпечення національної безпеки; незавершеність процесу побудови ефективної системи управління ресурсами у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці; недосконала система планування та спільного застосування військ (сил) та засобів, їх підготовки та забезпечення; недосконала і неефективна взаємодія між центральними та місцевими органами державної влади, насамперед з питань запобігання і боротьби з тероризмом; недостатня ефективність діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони України у протидії кіберзагрозам воєнного, розвідувального, кримінального, терористичного та іншого характеру; невідповідність сучасним викликам єдиної державної системи цивільного захисту і сил цивільного захисту та їх технічного оснащення.

Виходячи з вищезазначеного, важливу роль у розвитку сил безпеки держави відіграють наступні напрямки, а саме: завдання складових сил безпеки і оборони за визначеними сценаріями; необхідні оперативні (бойові) можливості військ (сил); стан системи управління, кадрової політики, роботи з особовим складом; військової освіти; оснащення озброєнням і військовою технікою; підготовки військ (сил) та матеріально-технічного і медичного забезпечення; військової інфраструктури; фінансування та іншого ресурсного забезпечення; оснащення сучасними системами (зразками) озброєння, спеціальної і військової техніки; запровадження новітніх технологій, міжнародне співробітництво, забезпечення ресурсами тощо; удосконалення нормативно-правової бази та стратегічного планування; оцінювання ризиків та управління ними. Для досягнення високих результатів необхідно відпрацьовувати відповідні інформаційно-аналітичні матеріали, які в свою чергу повинні узагальнювати результати комплексного огляду і використовуватися під час прийняття рішень щодо подальшого забезпечення воєнної безпеки і оборони держави.

Таким чином, можна зробити висновок, що вирішення проблем всебічного забезпечення ефективної реалізації виконання функцій силами сектору безпеки держави передбачається шляхом цілеспрямованого реформування та розвитку сектору безпеки і оборони із запровадженням уніфікованої системи планування та управління ресурсами на основі сучасних європейських та євроатлантичних підходів, що дасть змогу підвищити його інституційну та структурну збалансованість і створити ефективний комплексний та багатofункціональний державний інструментарій забезпечення національної безпеки.

УДК 623

Кужелович В. І., старший викладач кафедри експлуатації та ремонту автомобілів та бойових машин Національної академії Національної гвардії України, службовець

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДВОЗУ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ В ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Одним із головних завдань в Операції об'єднаних сил (далі-ООС) є підвезення матеріальних засобів (далі-МЗ), що здійснюється з метою поповнення їх витрат і втрат, а також створення встановлених запасів цих засобів.

Організація підвезення МЗ включає:

- планування;
- підготовку транспортних засобів;
- підготовку матеріальних засобів до перевезення;
- організацію вантажно-розвантажувальних робіт;
- виконання перевезень та управління ними.

Досвід воєнного конфлікту вказує на те, що в сучасних умовах результат ведення бойових дій значною мірою залежить від якісного своєчасного та повного їх матеріального забезпечення.

Розглядаючи ланки підвозу вантажів з позицій організації та управління військовими автомобільними перевезеннями, можна помітити, що будь-яка ланка, яких би вона не була розмірів, являє собою сукупність засобів і шляхів сполучення, а також навантажувальних і розвантажувальних пунктів, підрозділів аналізу, планування і управління процесами підготовки і доставки МЗ.

Нинішня ООС на Донбасі в цьому плані дуже яскраво і переконливо демонструє, що українські силовіки (і держава в цілому) живуть поняттям XXI-го, століття, йдучи шляхом централізованого постачання МЗ.

Закладаючи в систему постачання принципи централізації і максимальної спрощеності, що зараз є таким актуальним в процесі проведення ООС. Наші силовіки зараз отримали унікальну можливість обкатувати нові принципи і методи постачання в реальних бойових умовах. При цьому ми бачимо, що існуюча система постачання потребує відповідної моделі опису.

Однією із найбільш прогресивних систем організації перевезень є централізовані перевезення МЗ, що забезпечують:

- раціональне використання автомобільного транспорту;
- підвищення експлуатаційних і виробничих показників роботи автомобільного транспорту;
- скорочення термінів доставки МЗ військовим частинам, що обслуговуються;
- можливість широкого застосування пакетів і контейнерів;
- використання порожнього пробігу військової автомобільної техніки для перевезення в попутному напрямку вантажів інших військових частин гарнізонів;
- скорочення кількості особового складу й автомобільного транспорту, що залучаються для виконання військових автомобільних перевезень.

Сутність централізованих перевезень полягає в тому, що автомобільний транспорт використовується за єдиним планом в інтересах усіх військових частин угруповання згідно із затвердженими командувачем графіком та схемою.

Формулювання завдання побудови моделі функціонування системи централізованого підвезення вантажу проводиться таким чином.

Є система доставки МЗ з одним центральним і безліччю периферійних пунктів, з'єднаних між собою транспортною мережею. На постах навантаження зосереджений транспортно-однорідний вантаж. Щодня в систему надходять заявки на перевезення такого вантажу. В залежності від ситуації, або проектованої організації перевезень конфігурація гілок системи відповідає радіальним транспортним схемам помашинних відправок.

Основна мета реалізації моделі функціонування централізованого підвезення полягає в тому, щоб здійснити доставку МЗ в заданий інтервал часу раціональною кількістю транспортних засобів.

Для досягнення поставленої мети на кожному етапі реалізації розрахунків по моделі необхідно вирішення локальних завдань, визначення черговості виконання завдань (оборотів) по гілках системи таким чином, щоб здійснити доставку МЗ раціональною кількістю транспортних засобів з мінімальними простоями учасників транспортного процесу в очікуванні виконання операцій.

Скоротити непродуктивні простой як постів навантаження (розвантаження), так і автомобілів можна шляхом організації відправок в такій послідовності, яка забезпечила б їх рівномірне повернення в центральний пункт системи і рівномірний розподіл відправок, які направляються на адресу одного і того ж периферійного пункту, за часом роботи системи, з урахуванням всіх обмежень.

Наприклад, при призначенні відправки автомобілю може віддаватися пріоритет відправці з найбільшою кількістю невивезеного вантажу або з найбільшою тривалістю виконання (інтегрованим показником даних пріоритетів є величина виконуваної по кожній гілці транспортної роботи). Іншими словами, при розрахунках на моделі повинна бути передбачена система пріоритетів вибору відправок для розгляду можливості їхнього включення в загальний план перевезень. При цьому повинні дотримуватися умови незайнятості обслуговуючих постів вантажних пунктів системи, виконання режиму роботи і технологічних перерв, наявність в даний момент готового до завантаження автомобіля відповідного типу.

Процес перевезення МЗ в системі необхідно розглядати в динаміці як конвеєр, що володіє певною ритмічністю, в якому беруть участь три основних ланки: периферійний пункт; рухомий склад; центральний пункт. Конвеєр за добу планується у вигляді розкладу з таким

розрахунком, щоб від кожного периферійного пункту МЗ були доставлені обов'язково в певному інтервалі часу. Відправлення автомобілів від центрального пункту на периферію повинна плануватися в послідовності, що забезпечує їх повернення назад не раніше ніж через інтервал часу розвантаження одного автомобіля.

Завдання складання розкладу для описуваної системи відноситься до класу комбінаторних задач. Розмірність реального завдання не дозволяє вирішувати її точними методами. Очевидно, існує незліченна безліч варіантів розкладів, а трудомісткість обчислень значно перевищує продуктивність сучасних електронно-обчислювальних машин. Вирішувати такі завдання в прийнятне для оперативного планування час можна тільки з використанням евристичних алгоритмів.

Огляд виконаних раніше в цій галузі робіт показав, що в наявному арсеналі обчислювальних засобів відсутні розробки, призначені для побудови математичної моделі функціонування даної системи доставки МЗ, які б враховували дискретність і дійсні закономірності протікання транспортного процесу. Тому виникає необхідність розробки спеціального евристичного алгоритму для вирішення зазначеного завдання.

УДК 355.133.4

Лазутський А. Ф., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

Писарєв А. В., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З КУРСАНТАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Термін "виховання" є похідним від слова "ховати", "вирощувати". В українській народній педагогіці воно вживалося у значенні "оберігати", ховати від зла, шкідливого впливу. Поняття "виховувати" і "навчати" у сучасних умовах - це два самостійних поняття, хоча і взаємопов'язаних між собою. Навчання - частина виховання.

К.Д.Ушинський підкреслював: "Виховання бере людину всю, якою вона є, з усіма її народними і поодинокими особливостями, - її тіло, душу, розум"¹.

Ототожнювати ці поняття не можна. Ототожнення свого часу привело до дублювання понять "освіченість" і "вихованість".

В.М. Бехтерєв писав: "Якщо освіта спрямована на примноження людських знань і, отже, на збільшення ерудиції, то виховання розвиває розум людини, привчає її до синтезу і аналізу, воно слугує облагородженню душевних по-чуттів і зміцненню її волі". Тому і методика виховання - це окрема галузь, яка має свою логіку.

Призначенням виховання як соціально-особистісного феномена є забезпечення взаємодії між поколіннями, сприяння становленню індивідуума суб'єктом конкретно-історичного процесу, що передбачає безболісне входження та адаптацію підростаючих поколінь до життя в певних соціально-економічних реаліях.

Тому інтенсивні процеси державотворення в умовах соціальної трансформації суспільних відносин неможливі без теоретичного обґрунтування і реалізації в освітньо-виховних закладах нової та удосконалення існуючих парадигм виховання.

При всій різноманітності пошуків, що ведуться в світі, нині, на нашу думку, слід зупинитися на чотирьох напрямках у дослідженнях проблем виховання.

Перший із них визначається як раціоналістичний. Він може мати авторитарний чи ліберальний характер, але обов'язково з наданням переваги науковій раціональності. Сутність цього напрямку в абсолютизації наукових знань («знаннецентризм»). Нині він характеризується як прогресивними, так і реакційними тенденціями. Біля витоків цього напрямку стояли К.Д. Ушинський та М.І. Пирогов, які підкреслювали важливу роль виховання у формуванні людської особистості. У педагогічній творчості цих та інших педагогів подальше обґрунтування знайшов принцип єдності навчання і виховання.

Другий напрям досліджень визначається як культуроцентричний, де культура розглядається як підґрунтя виховання й освіти. Це більш сучасний погляд на виховання, який розвивається в руслі процесів демократизації. Він не обмежується школою, передбачає гуманний соціум, який здатний гармонізувати відносини людини і суспільства.

Культуроцентрична парадигма забезпечує тріаду — «Істину», «Добро» і «Красу», навчає протистояти «Неправді», «Злу», «Потуранню».

У наукових колах формується і третій напрям у новій парадигмі виховання, однак його сутність і зміст чітко ще не визначені. Деякі вчені, зокрема А.П. Валецька, розглядають його як «культуротворчий», висхідним принципом якого вважають «цілісність картини світу і людини в ній». На наш погляд, культуротворчий напрям є лише аспектом більш широкого культуроцентричного.

На особливу увагу, на наш погляд, у культуро-творчому напрямі заслуговує культуротрадицієзнавчий аспект. Традиції мають національно-культурний, високоморальний характер.

М.Грушевський стверджував, що український народ «у творах свого духу заложив пророчисті свідчення своїх визначних культурних прикмет, багатих здібностей і здобутків довгого історичного життя».

Результати успішної виховної роботи з курсантами Національної академії Національної гвардії України можуть бути досягнуті наступними шляхами:

– виховання майбутніх офіцерів Національної гвардії України авторитетними, високоосвіченими людьми, носіями високої загальної світоглядної, політичної, професійної, правової, інтелектуальної, соціально-психологічної, емоційної, естетичної, фізичної та екологічної культури;

– створення необхідних умов для вільного розвитку особистості курсанта, його мислення і загальної культури, шляхом залучення до різноманітних видів творчої діяльності (науково-дослідної, технічної, культурно-просвітницької, правоохоронної та ін.);

– збагачення естетичного досвіду курсантів академії шляхом участі їх у відродженні забутих та створенні нових національно-культурних традицій регіону, міста, вищого навчального закладу;

– формування « Я » - концепції людини творця на основі самоосвіти, само-розвитку, самовиховання, самовдосконалення, моральної самозавершеності;

– пропаганду здорового способу життя, запобігання вживанню курсантами алкоголю, наркотиків, викорінення шкідливих звичок.

УДК 355.535

Лисенко О. В., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, службовець

Карпенко С. І., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

РОЗВІДКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МАСОВИХ ЗАХОДІВ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Розвідка – вид розвідки Національної гвардії України, що організовується командирами і штабами для добування розвідувальних відомостей про оперативну обстановку, учасників, місцевість в районі проведення масових заходів (виконання завдань за призначенням) необхідних для успішної підготовки та виконання функцій покладених на Національну гвардію України.

Найбільш важливими (першочерговими) об'єктами розвідки Національної гвардії України є:

- антигромадські особи (сили);
- організатори провокацій та масових безладь;
- озброєні злочинці та злочинні угруповання;
- терористи, терористичні організації та їх інфраструктура;

Розвідка організовується і проводиться з наступними цілями:

забезпечення виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, припинення терористичної діяльності, діяльності терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій;

забезпечення командирів всіх рівнів даними для прийняття найбільш оптимального та своєчасного рішення на застосування своїх підрозділів в ході виконання ними службових завдань;

отримання достовірної інформації про місцезнаходження, можливості та дії терористичних (злочинних груп, злочинних організацій) і особливостей умов місцевості;

виключення раптовості дій антигромадських елементів (сил), особливо провокаторів, небезпечних озброєних злочинців та інших терористичних (злочинних) груп при охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки під час проведення масових заходів.

Основними завданнями розвідки є:

вивчення та прогнозування змін в оперативній обстановці в районах (зонах) відповідальності підрозділів та частин;

своєчасне виявлення терористичних (злочинних) проявів, намірів і можливого характеру дій.

Це досягається шляхом успішного виконання завдань з добування (збору), обробки та доведенням розвідувальних даних до зацікавлених інстанцій.

Основні зусилля розвідки зосереджуються на:

забезпеченні виконання завдань повсякденної діяльності військових частин Національної гвардії України;

вивченні та прогнозуванні змін в оперативній обстановці у районах (зонах) відповідальності за звичайних умов та особливо за умов її загострення (ускладнення);

своєчасне виявлення терористичних проявів, озброєння, намірів і можливого характеру дій.

Розвідка організовується та ведеться постійно, і основним її призначенням є забезпечення необхідною і своєчасною інформацією командирів для прийняття рішення на застосування своїх підрозділів.

Ведення розвідки – здійснення заходів і виконання дій, безпосередньо пов'язаних з добуванням розвідувальної інформації.

Розвідка під час виконання завдань із забезпечення громадської безпеки при проведенні масових заходів ведеться штатними або тимчасово створеними підрозділами (групами).

Першочергове завдання розвідки полягає у виявленні осіб що мають на меті терористичні прояви під час проведення масових заходів. На рішення цього завдання спрямовуватимуться її основні зусилля.

УДК 62.192

Маренко Г. М., доцент кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

УПРАВЛІННЯ АВТОТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЧАСТИН НГУ ПРИ ПЕРЕСУВАННІ

Із аналізу виконання завдань в зоні АТО, особливо гостро стоїть проблема підтримки надійної роботи автомобільної техніки (АТ) при здійсненні пересування на велику відстань з наступним виконанням завдань.

Головною метою автотехнічного забезпечення на марші є підтримка готовності АТ до виконання завдань, як в ході пересування, так і після виходу в призначений район без тривалої підготовки.

Організація експлуатації. Потреби в технічному обслуговуванні і інших заходах по підтримці надійної роботи АТ визначаються інтенсивністю їх використання як безпосередньо в ході пересування, так і при виконанні наступних завдань.

Проблема підтримки надійної роботи АТ полягає в протиріччі між наростаючою витратою ресурсу з одного боку і можливостями по відновленню запасу ресурсу в ході пересування з іншою. Виходячи з цього при підготовці до пересування має бути створений максимальний запас ресурсу до чергового номерного технічного обслуговування. Підготовка автомобільної техніки, як правило, повинна проводитися в об'ємі, що забезпечує їх надійну роботу в ході маршу. В ході пересування для підтримки надійної роботи АТ слід

використовувати усі планові зупинки для проведення обслуговування Підготовка особового складу має бути спрямована на досягнення високих швидкостей руху на марші, забезпечення надійної і безаварійної експлуатації машин, повного і якісного їх обслуговування в ході маршу.

Організація відновлення АТ. Основна проблема організації відновлення при пересуванні полягає в протиріччі між послідовною розосередженою появою несправної техніки по усій глибині пересування і можливостями системи відновлення по її послідовному охопленню з урахуванням необхідності своєчасного прибуття ремонтно-відновлювальних органів в призначені райони.

Шляхи вирішення проблеми : 1) ешелонування ремонтно- відновлювальних органів полку (бригади) для роботи безпосередньо на маршрутах, в районах відпочинку і на місцях масових втрат; 2) раціональний розподіл завдань між елементами системи відновлення.

Замикання колон створюються для відновлення АТ на маршрутах руху. До їх складу виділяються ремонтні і евакуаційні сили і засоби, автомобілі з необхідними запасами ВТМ та ПММ, медичні і інші засоби

Організація забезпечення ВТМ. Проблема забезпечення ВТМ на марші полягає в протиріччі між номенклатурою табельних запасів ВТМ, і номенклатурою ВТМ, що вимагається для усунення несправностей, що виникають в ході маршу.

Шляхи вирішення проблеми Створення додаткових запасів ВТМ з урахуванням відмов, властивих для тривалої напруженої роботи АТ на марші.

Організація захисту, охорони і оборони. Потреба в захисті, охороні і обороні органів автотехнічного забезпечення полку на марші визначаються можливими нападами диверсійних груп, банд-формувань, а також дією різних засобів поразки противника. Особовий склад ЗПК має бути навчений прийомам захисту, охорони і оборони при автономних діях у відриві від своїх підрозділів.

Організація управління автотехнічним забезпеченням.

Особливістю роботи НАС по управлінню автотехнічним забезпеченням полку в ході маршу є збір, аналіз і узагальнення даних обстановки, ухвалення рішення і постановка завдань,що повинні здійснюватись в районах відпочинку. У цих же районах прийматиметься детальне рішення і буде здійснюватися постановка завдань на наступний добовий перехід.

УДК 699.85

Молодцов В. А., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

Писарєв А. В., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

БІОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА – ОСНОВА БОРОТЬБИ З БІОТЕРОРИЗМОМ

На даний час навмисне використання терористами небезпечних біологічних засобів (БЗ) для ураження людей, тварин, рослин та інших об'єктів, тобто - біотероризм є найбільшою потенційною загрозою національній безпеці для будь-якої країни. Непередбачуваність біотерористичних атак за часом, об'єктам, мотивами і використовуваному вражаючому агенту,

масштабам наслідків висувають дану проблему сьогодні на перший план . Біологічний тероризм і його потенційні можливості в якості засобу масового ураження є зараз предметом все зростаючої стурбованості світової спільноти. З одного боку , це пов'язано зі зміною ролі і місця тероризму в системі глобальних загроз , а з іншого - з бурхливим розвитком біологічних наук , розширюючих число новітніх технологій , які можуть бути використані терористичними організаціями і тоталітарними режимами. Сьогодні недооцінка можливостей нових технологій в галузі прикладної мікробіології та генної інженерії може призвести до сумного результату , зокрема до виникнення великомасштабних епідемій та епізоотій , викликаних терористичними атаками.

Перевага біотероризму перед іншими видами тероризму пояснюється:

- вільною доступністю багатьох з перерахованих вище біологічних агентів , які сьогодні можна дістати в будь-якому НДІ , маючи до цього певний «меркантильний інтерес»;
- не виключається і вільний продаж через Інтернет;
- недостатньою ефективністю системи ББ до протидії та захисту від актів біологічного тероризму;

- високою скритністю акта біологічного тероризму , затримкою в часі прояву симптомів зараження та визначення виду інфекції (факт виділення і впливу мікробів відбувається абсолютно непомітно - беззвучно , невидимо , без запаху і смаку; наявність обов'язкового інкубаційного періоду при будь-якій інфекції ; на визначення конкретного збудника захворювання потрібно час до появи перших типових випадків інфекцій, що дозволяє терористам безперешкодно покинути місце теракту і знищити докази його проведення . Проходить значний час (тиждень - два) на установку факту , що застосування БЗ обумовлено саме терористичним актом;

- більш серйозними наслідками від теракту з використання БЗ ніж при веденні війни із застосуванням біологічної зброї збройними силами , оскільки завдання терористів не захоплення території і об'єктів , а нанесення максимально можливої шкоди для демонстрації своєї сили , залякування населення та владних структур. Тому ними будуть застосовуватися найбільш небезпечні види БЗ , що викликають максимальні людські втрати.

Саме через ці особливості біотероризму більшість аналітиків світової спільноти називають біотероризм найменш контрольованою і небезпечною загрозою людству. Загроза біотероризму призводить до руйнування соціальної моралі , економічної і політичної нестабільності , наносить і буде наносити величезну шкоду економіці , охороні здоров'я і сільському господарству. Тому, для посилення боротьби з тероризмом необхідно підвищувати рівень ББ.

Основні напрямки підвищення рівня ББ:

1. Створення державної вертикально інтегрованої системи ББ країни.
2. Удосконалення законодавчої бази в галузі забезпечення біобезпеки та її гармонізація з міжнародними аналогами.
3. Недопущення відставання в пріоритетних напрямках сучасної біологічної науки та біотехнології.
4. Підвищення інформованості населення країни у сфері ББ.
5. Реалізація комплексу науково-технічних і виробничих програм забезпечення біобезпеки.

6. Розробка та впровадження інформаційних прогнозно-аналітичних систем забезпечення біобезпеки.

7. Створення сучасних засобів виявлення і захисту від небезпечних БЗ.

8. Інвентаризація біологічно небезпечних об'єктів і територій.

9. Дотримання міжнародних договірних зобов'язань в області ББ та участь у міжнародних програмах нерозповсюдження зброї масового ураження і боротьби з тероризмом.

Підвищуючи готовність до відбиття біотерористичного нападу за рахунок підвищення рівня ББ, можна зберегти життя людей і змусити терористів відмовитися від їхніх намірів.

УДК 355.65

Павленко С. О., заступник начальника кафедри технічного та тилового забезпечення, Національна академія Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник
Папета М. А., начальник служби забезпечення пально-мастильними матеріалами, військова частина 3017, підполковник

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАЛЬНО-МАСТИЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ ЗІ ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Незаконні збройні формування (НЗФ) - уже далеко не нове явище у світі. Це підтверджують події під час арабо-ізраїльських конфліктів, війни в Афганістані, у Придністров'ї, Таджикистані, Югославії, Косові, Грузії, Російській Федерації тощо.

Внутрішньополітичні протиріччя та геополітична конфронтація між конфліктуєчими державами сприяють виникненню, за певних умов, збройного опору легітимній владі. Поряд із цим, як переконує досвід, якщо того вимагатимуть певні інтереси, деструктивні сили у таких країнах з метою дестабілізації внутрішньополітичної обстановки, зміни політичної орієнтації або політичного ладу не виключатимуть й можливості ініціювання збройного опору чинній владі з боку певної частки їх населення.

Національна гвардія України відповідно до свого призначення та функцій, визначених у Законі України Про Національну гвардію України, залучається до припинення діяльності НЗФ. Однією із функцій НГ України є участь у спеціальних операціях (СПО) із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом НЗФ, організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Виконання поставлених завдань за призначенням частинами (підрозділами) НГ, відповідно до задуму військового командування, реалізується виконанням службово-бойової діяльності (СБД). Базовою умовою виконання СБД частинами (підрозділами) НГ є залучення достатньої кількості боєздатного, професійно навченого (підготовленого) особового складу всебічно забезпеченого, в тому числі у тиловому відношенні. Враховуючи аналіз та досвід виконання СБЗ одним із найважливіших питань є своєчасне та стійке забезпечення паливно-мастильними матеріалами.

Процес забезпечення підрозділів НГ паливно-мастильними матеріалами під час проведення спеціальної операції зі знешкодження незаконних збройних формувань, пов'язаний із впливом багатьох факторів. Деякі з цих факторів значимі і потребують урахування під час прийняття рішень, а деякі – не здійснюють вагомого впливу на результат і за певних обставин їх можливо не враховувати.

Тому, виникає необхідність у розробленні інструмента, за допомогою якого, начальник служби забезпечення пально-мастильними матеріалами зможе визначити та оцінити кожний з факторів (використовуючи наукові методи дослідження) що впливають на забезпечення підрозділів НГ паливно-мастильними матеріалами під час проведення спеціальної операції зі знешкодження незаконних збройних формувань.

УДК 796.89

Пономарьов В. О., старший викладач, Інститут підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник

Меленті Є. О., завідувач кафедри, Інститут підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат технічних наук, майор

Гарбузов О. А., старший викладач, Інститут підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВАЖЛИВІСТЬ ВЕДЕННЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗУ ЖИТТЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ СПІВРОБІТНИКАМИ СИЛОВИХ СТРУКТУР

Основу оптимального рухливого режиму складають систематичні заняття фізичними вправами і спортом, що ефективно вирішують завдання по укріпленню здоров'я та розвитку фізичних здібностей людини, збереження здоров'я та рухливих навичок.

Деякі фактори, що негативно впливають на організм, людина змінити не може (країна мешкання та екологія, ресурс здоров'я даний від народження). Але деякі з факторів людина може контролювати та вирішувати: чи мати їм місце в її житті (наявність шкідливих звичок та неналежний догляд за своїм тілом та органами).

Сучасний труд призводить до перевантаження одних функціональних систем організму та недовантаження інших, що несприятливо відображається на загальній дієздатності людини. Щоб корегувати ці психофізичні «перекося», проводяться заходи в системі організації труда, в числі яких і спрямоване застосування спеціально підібраних фізичних вправ. Використання засобів фізичної культури і спорту з метою підтримання та підвищення загальної та професійної дієздатності людини в теорії й практиці фізичної культури отримало назву виробничої фізичної культури.

Ефективність багатьох типів професійної роботи значно залежить від спеціальної готовності, набутої раніше шляхом систематичних занять, що відповідають вимогам професійної діяльності, враховуючи функціональні можливості організму. Досвід практичного застосування цих отриманих навичок формує спеціальний вид фізичного виховання – професійно-прикладну фізичну підготовку.

Але ж навіть співробітники третьої категорії фізичної підготовленості (військовослужбовці, професійна діяльність яких не вимагає високого рівня розвитку фізичних якостей, а фізична підготовка призначена для зміцнення здоров'я, підтримання високої працездатності) повинні підтримувати фізичний стан на належному рівні не тільки для складання нормативів з фізичної підготовки, а й для виконання інших службових обов'язків (несення служби у добовому наряді, виконання службових обов'язків у зоні проведення спеціальної операції тощо). Та на думку багатьох фахівців, для підтримання набутого рівня спортивних навичок мінімально достатня кількість тренувань на тиждень – 3 рази, для розвитку – більше 3, не враховуючи інтенсивності та якості тренувань. Тому обумовлені нормативними вимогами 2 рази на тиждень недостатні для підтримання рівня, не говорячи про те, що й не завжди вдається використати навіть ці, закладені системою на тренування, години. Тут позитивну динаміку розвитку руху виробничої фізичної культури можуть допомогти завдати керівники організацій.

Отже, для збереження здоров'я необхідно усвідомлене відношення до трудового режиму. Здоровий образ життя для співробітника є такою ж необумовленою складовою як й виконання функціональних обов'язків.

Якщо у людини є бажання подовжити свій працездатний вік, необхідно зробити турботу про здоров'я та організм своєю “шкідливою” звичкою.

УДК 355.133.4

Приходько І. І., начальник науково-дослідного центру – начальник науково-дослідного центру Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, доктор психологічних наук, полковник

Волошко С. А., заступник начальника командно-штабного факультету по роботі з особовим складом, Національна академія Національної гвардії України, полковник

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Службово-бойова діяльність (СБД) військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) пов'язана з виконанням завдань підвищеної небезпеки та складності, вона відбувається, переважно, в складних та екстремальних умовах і вимагає від особового складу: успішного виконання професійних функцій, налаштованості на перемогу, на переборення тягот, незгод, труднощів різноманітного характеру, змобілізованості, мужності, рішучості, психологічної готовності та витривалості, миттєвого реагування на небезпеку тощо. Однак унаслідок впливу професійного стресу, фізичних і психічних навантажень, хронічної перевтоми, ненормованого робочого дня військовослужбовці НГУ часто перебувають у пригніченому морально-психологічному стані (МПС), який знижує або унеможливорює результативність вирішення ними службово-бойових завдань (СБЗ).

Подібні умови виконання СБЗ характеризуються негативним впливом на психіку людини широкого спектра несприятливих, дискомфортних і загрожуючих факторів, що утворюють високий рівень професійного стресу. Отже, військовослужбовці НГУ, які виконують СБЗ,

піддаються не тільки фізичній загрозі (особистому здоров'ю, життю), а також і значному ризику виникнення стресових станів, нервово-психічних розладів і психічній дезадаптації. Останні нерідко стають безпосередньою причиною зривів у професійній діяльності, втрати або значного зниження працездатності, міжособистісних конфліктів, порушень дисципліни, зловживання алкоголем та інших негативних явищ.

Таким чином, стабільний позитивний МПС військовослужбовців є запорукою успішності виконання СБЗ. Отже, оцінювання морально-психологічного стану особового складу НГУ при виконанні СБЗ в складних або екстремальних умовах є актуальним.

Проведений аналіз наукових джерел показав, що на сьогодні в ЗСУ не існує єдиної методики оцінювання МПС особового складу військ (сил) під час бойових дій.

Визначимо, що СБД військовослужбовців НГУ суттєво відрізняється від діяльності ЗСУ та потребує врахування зазначеної специфіки у методиках оцінки МПС. Тому сьогодні назріла нагальна проблема у проведенні дослідження щодо комплексного вирішення зазначених вище проблем.

Без оцінки МПС військ не можна успішно керувати соціальними процесами в повсякденній діяльності військових колективів, досягати моральної переваги перед супротивником, правильно вести управління бойовими діями частин і підрозділів, прогнозувати ймовірний результат виконання СБЗ.

Відомо, що бойовий потенціал військ визначається двома взаємопов'язаними чинниками: якістю і кількістю зброї та бойовими спроможностями особового складу людей, а останні у вирішальній мірі залежать від його МПС.

С березня 2014 р. по теперішній час військовослужбовці ЗСУ та НГУ приймають безпосередню участь у бойових діях на сході України. Тому гостро виникло питання оцінки МПС особового складу та підрозділів сил безпеки та оборони України.

Проведений аналіз закордонних наукових досліджень показав, що на сьогодні зарубіжні фахівці приділяють значну увагу психологічному супроводу виконання СБЗ військовослужбовцями в екстремальних (бойових) умовах. Однак підходи оцінювання МПС особового складу в закордонній літературі нами не виявлено.

Висновки

1. На сьогодні у формуваннях сил безпеки і оборони України існує змістовне науковообґрунтоване теоретико-методологічне підґрунтя, яке, в цілому, дозволяє оцінювати МПС військовослужбовців і військових колективів, що, безумовно, відіграє суттєву роль у зміцненні боєздатності й боєготовності армії.

2. Разом з тим відзначимо, що в ЗСУ та НГУ немає жодної методики оцінювання МПС особового складу та військових підрозділів, які визначені нормативно-правовими документами. Тому існує нагальна потреба у розробці та впровадженні такої методики в практичну діяльність військ.

3. Структурними компонентами методики оцінювання МПС особового складу та підрозділів НГУ, на нашу думку, мають бути: оцінка індивідуально-психологічних якостей військовослужбовців, рівні їх мотивації та психологічної готовності до виконання поставлених СБЗ; рівень впливу суспільно-політичної обстановки на МПС особового складу (групові порушення громадського порядку, масові заворушення, надзвичайний стан, особливий період, бойові дії тощо); рівень довіри особового складу до командування підрозділу, військової

частини на та їх впливу на виконання поставлених завдань; стан матеріально-технічного забезпечення; рівень професійної готовності до виконання конкретного СБЗ; прогнозування виникнення негативних психічних реакцій і станів в особового складу при виконанні СБЗ в екстремальних умовах; рівень виникнення психогенних втрат під час виконання СБЗ; рівень спроможності органів військового управління для вжиття невідкладних заходів щодо покращення, зміцнення і стабілізації МПС особового складу та військових колективів.

УДК 699.85

Радченко І. О., завідувач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

Молодцов В. А., доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ЗАГРОЗУ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Прийняття світовою спільнотою основоположних базисних правових документів таких , як Конвенція про заборону біологічної (токсичної) зброї (1972 р.) і Конвенція про біологічне різноманіття (1992 р.) здавалося б , повинні були покласти край , хоча б міжнародним і глобальним загрозам біологічної безпеки (ББ) . Однак на рубежі нового тисячоліття перед Україною висунулися ряд проблем ББ , що становлять загрозу національній безпеці держави. Основні з них:

- небезпечне зростання інфекційних захворювань серед населення та погіршення демографічних показників . Загальновізнано , що прогнози на повну ліквідацію низки соціально - значущих інфекцій до кінця ХХ століття не виправдалися. На загальну думку багатьох вчених досягнення в галузі науки, техніки , медицини не сприяють зменшенню або зникненню інфекційних захворювань. Крім того , зростання числа так званих емерджентних інфекцій (раптових і створюючих напружену ситуацію) . випереджає і буде випереджати можливості сучасної медицини. Особливу небезпеку представляє група інфекцій вірусної природи , проти яких відсутні ефективні терапевтичні засоби все зростаюча різновидність патогенних мікроорганізмів вимагає розширення діагностичних тест - систем і різних імунобіологічних препаратів , що тягне за собою не тільки величезні матеріальні витрати на їх розробку , виробництво та придбання, але й містять проблему їх раціонального застосування;

- нерозумна діяльність людини, що містить небезпеку поширення штучно модифікованих організмів і реально зростаючу загрозу біозлочинності . Постійно зростаюче біотехнологічне виробництво може становити небезпеку для людини і екосистем, так як навіть ненавмисний вихід в робоче і навколишнє середовище небезпечних біологічних засобів (БЗ) при аваріях , використання їх у біозлочинах може призвести до виникнення біолого- соціальних надзвичайних ситуацій ;

- із - за недооцінки важливості вирішення проблем біобезпеки в Україні продовжують посилюватися наступні дестабілізуючі фактори :

- погіршення екологічної та санітарно-епідемічної обстановки;

- невідповідність централізованої державної системи забезпечення біобезпеки сучасним вимогам;
- недостатня кількість і якість фундаментальних і прикладних біологічних досліджень;
- наростаюче відставання від світового рівня в темпах розвитку наукового та промислового секторів забезпечення біобезпеки ;
- недостатня забезпеченість населення країни лікарськими та діагностичними препаратами ;
- навмисне використання терористами небезпечних БЗ для ураження людей , тварин , рослин та інших об'єктів тобто - біотероризм , який є найбільшою потенційною загрозою національній безпеці для будь-якої країни.

Існуючі біологічні загрози (біозлочини , біокатастрофи , біотероризм) призводять до руйнування соціальної моралі , економічної і політичної нестабільності , наносять і будуть наносити величезну шкоду економіці , охороні здоров'я і сільському господарству. Тому, виходячи з окреслених вище проблем , для підвищення рівня ББ для України необхідне проведення першочергових заходів політичного , організаційного , правового , наукового, економічного , медичного , інформаційного , прогностичного та освітнього характеру.

Прийняті в 2013 році законодавчі акти (ПКМУ № 620 від 01.04.2013 р., якою затверджена Державна цільова програма біобезпеки та біологічного захисту на 2015 - 2020 роки; Указ Президента України № 230 / 2013 від 25.04.2013 р. «Про концепцію боротьби з тероризмом » ; ПКМУ № 547 -р від 11.07.2013 р., якою затверджено План заходів щодо реалізації Концепції боротьби з тероризмом на 2013 - 2020 роки) взаємопов'язано розглядають проблеми боротьби з тероризмом і проблеми біологічної безпеки, вказані конкретні шляхи , способи і заходи розв'язування проблем боротьби з тероризмом і ББ з урахуванням сучасної обстановки в Україні та світі.

УДК 358.31

Самойленко В. М., викладач кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Мартинов І. В., викладач кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

НОВІТНІ (АЛЬТЕРНАТИВНІ) ПРИСТРОЇ ЖИВЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОЗБРОЄННЯ

Аналіз найбільш відомих воєнних конфліктів, а також існуючий на сьогодні досвід проведення операції об'єднаних сил (ООС), антитерористичної операції (АТО) йде неухильне зростання застосування мобільних і спеціальних військ і сил. Це ще раз підтверджує думку про те, що в майбутньому бойові дії будуть вестись добре оснащеними та професійно підготовленими мобільними силами.

Відомо, що успіх дій будь-якого підрозділу повністю залежить від рівня професійної підготовленості, особистих якостей, а також безвідмовної роботи всіх наявних технічних засобів озброєння при виконанні бойової задачі далі - (БЗ).

Для функціонування елементної бази сучасних і перспективних технічних засобів озброєння потрібні надійні й довговічні джерела енергозабезпечення.

Тому виникає задача енергетичного забезпечення технічних засобів у польових умовах для успішного виконання БЗ.

Одним із перспективних, альтернативних джерел живлення, що використовується в якості зарядного пристрою на сьогоднішній день є фотоелектрична сонячна батарея (ФЕСБ), яка є набором з'єднаних за певною електричною схемою фотоелектричних перетворювачів, що зібрані в герметичний корпус з прозорою робочою поверхнею. Принцип дії (ФЕСБ) оснований на безпосередньому перетворенні енергії сонячного випромінювання в електричну енергію. Використання (ФЕСБ) при виконання БЗ у зоні проведення ООС (АТО) Збройними Силами України можуть задовольнити енергозабезпечення більшості технічних засобів, що потребують підзарядки акумуляторних батарей у польових умовах та в місцях, відрізаних від стаціонарних джерел живлення.

Таким чином, зараз існує задача забезпечення ЗСУ зарядними пристроями для зарядки акумуляторних батарей, якими оснащені існуючі технічні засоби. Тому створення конструкції зарядного пристрою на основі фотоелектричних перетворювачів сонячної енергії, що відповідатиме всім технічним вимогам до альтернативних джерел енергозабезпечення у зоні проведення (ООС), є актуальною технічною та науковою задачею.

УДК.351.74(477)

Циркуленко А. М., слухач магістратури факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, лейтенант поліції

Циркуленко С. С., слідчий слідчого відділу Северодонецького відділу поліції Головного управління Національної поліції в Луганській області, старший лейтенант поліції

ВПЛИВ СТАНУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НА БОЙОВУ ЗДАТНІСТЬ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ВОГНЕВОГО КОНТАКТУ

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію», Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Тому поліцейські уповноважені у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю.

Професійна діяльність поліцейських та їх психічні стани є дуже важливим об'єктом дослідження, у зв'язку зі специфікою умов служби, складності виконання службово-бойових завдань, професійного рівня, фізичних та психологічних здібностей особи.

Саме тому актуальністю цієї теми є необхідність враховувати усі чинники, які характеризують боєздатність підрозділів під час проведення завдань, є вміння особового складу справлятися з негативним психоемоційним станом та використовувати тактичні навички, в даних умовах. При проведенні спеціальних завдань різного рівня небезпеки, психологічний чинник інтенсивно впливає на психіку працівника, викликаючи патологічні зміни в його поведінці. Успіх бойового завдання базується на двох основних компонентах: рівні професійної

підготовки й обсягу оперативної інформації. Враховуючи данні чинники тактична підготовка працівників до дій в особливих та екстремальних умовах має тісно переплітатися з психологічною. Особливості вогняного контакту працівників поліції

- Відстань вогняного контакту у більшості випадків 5 – 10 метрів;
- Право першого пострілу завжди має правопорушник;
- Наявність сторонніх осіб в небезпечній зоні;
- Найбільш вірогідна кількість злочинів – 1;
- Більш вірогідна фронтальна небезпека.

Застосування вогнепальної зброї породжує у поліцейського певні психологічні проблеми, що негативно впливають на виконання поставлених задач. Всі негативні фактори, які впливають на поліцейського в умовах ведення вогневого контакту, можна поділити на дві групи:

- Зовнішні (метеорологічні умови, освітленість, шум, будівлі та конструкції, шкідливі речовини, одяг, зброя тощо)
- Внутрішні (паніка, заціпеніння, страх за своє життя, тривога, відсутність відчуття простору тощо).

Всі вище перераховані фактори, на жаль, ведуть за собою травмування та загибель поліцейських, які не здатні в екстремальних ситуаціях правильно діяти. Наприклад, в 2016 році у селищі Княжичі 5 правоохоронців загинуло у нічний час у вогняному контакті між собою, намагаючись затримати грабіжників.

Основна проблема вогневої підготовки особового складу полягає в тому, що вона проходить в тирі в спокійному середовищі, де є поліцейський який стріляє – зброя – мішень. Тобто йому ніхто не заважає, єдине ,що на нього впливає – це стрільба своїх колег та команди керівника стрільб. Це все не є активним подразнюючим фактором, бо вони є постійними та привичними.

І це є не достатнім для підготовки особового складу, оскільки коли працівник поліції відкритій місцевості, приміщенні будинку тощо. То всі фактори навколо нього впливають на поліцейського, а саме покриття на якому він стоїть/сидить/лежить, відсутність взаємодії з напарниками, самі дії напарників, недостатність освітлення та його наявність, активна протидія правопорушника. Все це унеможлиблює, адекватну оцінку ситуацію поліцейським та реакцію на отриману команду, оцінку погрози та вибір пріоритетних цілей. В результаті ми отримуємо сильний стрес, наслідком якого він може відмовитись від виконання завдань в майбутньому чи у поганому варіанті буде поранений поліцейський чи загинути.

Ускладнюватись це все може за умов недостатньої освітленості, що вона пов'язане зі складністю виявленням цілей. Коли рівень освітленості падає при якому мушка зброї стає не видною на навколишньому фоні,то потрібно опиратися на придбанні м'язами рефлекторну пам'ять,а також використовувати сучасні інфрачервоні технічні засоби.

Методика виконання службових функцій в даних умовах, а це в свою чергу є екстремальною ситуацією. Ці умови завжди є складними для людини, тому потрібно максимально комфортно себе почувати в даній ситуації, щоб ефективність виконання поставлених задач зроста.

Для того щоб мінімізувати отримання стресу у працівника поліції потрібно організувати процес вогневої підготовки не тільки у спокійній обстановці та при денному

освітленні, а й в умовах коли є недостатність освітлення. Нами визначені способи вогневого контакту в умовах недостатньої освітленості.

Проводити данні заняття по мірі зростання та ускладнення поставлених завдань. Для того щоб він отримував певні навички та відбулась первинна адаптація до цих умов.

УДК: 355/359.07(075.8)

Чердиченко О. Ю., професор кафедри «Правові засади державної безпеки» Інституту підготовки юридичних кадрів для СБ України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, докторант кафедри «Економіка і управління виробничим і комерційним бізнесом» Українського державного університету залізничного транспорту, кандидат економічних наук, доцент, полковник

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОРОННОГО МЕНЕДЖМЕНТУ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СЕКТОРУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ ЄВРОВЕСЬКОГО СОЮЗУ

Минуло не більше як півстоліття з часу, коли західні країни ввели поняття оборонного менеджменту у процес вирішення таких питань, як виділення фінансових, матеріальних чи людських ресурсів, вирішення стратегічних та оперативних проблем в рамках комплексного підходу або використання притаманних бізнесу інструментів для управління в оборонному секторі. Тоді виникло розуміння, що уряд може забезпечити оборону більш ефективним чином, якщо запровадить менеджерські підходи в оборонному секторі. Обумовлено це було кардинальними змінами в економічній, політичній, соціальній складовій розвитку західних країн, тісної кооперації та інтеграції як бізнес структур так і державних інституцій. Проблеми, що потребують менеджерських рішень, однакові в усьому євроатлантичному просторі, незалежно від статусу кожної окремо взятої держави, чи це член Організації Північноатлантичного договору (НАТО), чи партнер.

Оборонний менеджмент, як інституційний процес, знаходиться між поняттями формуванням оборонної політики та фактичним командуванням збройними силами (управлінням військами). Він має охоплювати такі сфери діяльності, як менеджмент оборонних ресурсів, кадровий менеджмент, менеджмент закупівель, логістичний менеджмент.

На нашу думку, доцільно відрізнити стратегічний та оперативний оборонний менеджмент. Стратегічний оборонний менеджмент є середовищем, де вирішуються стратегічні проблеми і аналізуються, формуються та реалізуються стратегічні рішення. Оперативний менеджмент займається проблемами оборонної діяльності, як на рівні видів збройних сил, так і на загальному рівні також. Наприклад, це стосується персоналу або логістики. Звичайно існує і оборонний менеджмент, що вирішує повсякденні проблеми на поточному рівні у будь-якій команді або підрозділі оборонного відомства. Оборонний менеджмент, чи то орієнтований на загальну ефективність, чи більш орієнтований на вирішення конкретних проблем, вимагає певних умов, пов'язаних з існуючими рамками для систем прийняття та виконання рішень. Серед цих умов: контроль, підзвітність, відкритість, законність, мораль і т.ін.

Модернізація оборонного сектору держави передбачає невідкладне проведення реформ

усіх складових життєдіяльності суспільства та держави. Вони можуть бути реалізовані тільки консолідованими зусиллями державних інститутів України. Ключова роль у консолідації дій влади, спрямованих на виконання стратегії, належить Президенту України як Главі держави, Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил та Голові Ради національної безпеки і оборони України. Забезпечення виконання стратегії відповідно до чинного законодавства покладене на Кабінет Міністрів України, який, зокрема, має щорічно затверджувати плай заходів, спрямованих на її виконання.

В сучасних умовах розвитку суспільства виникає потреба щодо розподілу функцій між цивільним і військовим керівництвом та їх підлеглими, заміни негнучкової і бюрократичної форми роботи на більш гнучкий і підзвітний менеджмент публічного сектору. Реалізація цих цілей, потребує ефективного управління на основі системного підходу.

УДК 629.113

Шаша І. К., професор кафедри автобронетанкової техніки, Національна академія Національної гвардії України, доктор технічних наук, професор

МЕТОД НОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПАЛЬНОГО АВТОБРОНЕТАНКОВОЮ ТЕХНІКОЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Норми витрат пального і мастильних матеріалів для військових частин Національної гвардії України (НГУ) призначені для планування потреби у паливно-мастильних матеріалах при виконанні завдань силами сектору безпеки держави і контролю за їх витратами, ведення звітності, запровадження режиму економії і раціонального розроблення питомих норм витрат пального.

Нормування витрат пального - це встановлення допустимої міри його споживання в певних умовах експлуатації автомобілів, для чого застосовуються тимчасові індивідуальні базові лінійні норми, встановлені по моделях (модифікаціях) автомобілів, та система нормативів і коригуючих коефіцієнтів, які дозволяють враховувати виконану транспортну роботу, кліматичні, дорожні та інші умови експлуатації відповідно до наказу МВС України № 575 від 17.07.2019 р.

При розробці базової лінійної норми використовують математичну модель витрати пального для усталеного режиму руху автомобіля при середніх навантаженнях .

Ці норми можуть бути істотно знижені за рахунок зменшення сумарного дорожнього опору, підвищення коефіцієнта корисної дії двигуна, ретельного регулювання систем живлення і запалювання, підтримання ходової частини автомобіля в технічно справному стані і застосування палив відповідних марок і якості.

Автором пропонується аналітичний метод нормування витрат пального, який принципово відрізняється від існуючого тим, що базується на удосконаленій математичній моделі. Метод передбачає використання нової класифікації умов експлуатації автобронетанкової техніки (АБТ) НГУ, в якій дорожні і транспортні умови кількісно оцінюються середньої технічної швидкістю, а атмосферно-кліматичні - температурою навколишнього повітря і висотою над рівнем моря. Важливою перевагою методу є можливість

індивідуального нормування витрат пального військовими частинами НГУ за допомогою обчислювальної техніки за фактичними середньодобовим швидкостям руху, температурі повітря і висоті над рівнем моря.

Під зовнішнім середовищем (у контексті умов експлуатації техніки) слід розуміти дорожні, транспортні, атмосферно-кліматичні умови та культуру експлуатації. Кожен з цих факторів повинен розглядатися як окремий елемент загальної системи.

Дорожні умови поділяються на постійні (тип, конструкція покриття, повздовжній профіль дороги, ширина проїзної частини, перетинання з іншими дорогами) та перемінні (коефіцієнт опору коченню ступінь рівності покриття, зчеплення коліс з дорогою). Залежно від дорожніх умов змінюються середня швидкість руху (продуктивність, собівартість), передаточні числа, плавність ходу, безпека руху, витрата палива, довговічність агрегатів та вузлів машини тощо.

Під транспортними умовами слід розуміти види та об'єми перевезень, збереженість вантажу, відстань перевезень, частота зупинок, час простою під навантаження-розвантаженням, інтенсивність та щільність руху, режим руху, час доби та інше. Транспортні умови здійснюють вплив на продуктивність і собівартість перевезень, середню технічну швидкість, безпеку руху та інше.

Атмосферно-кліматичні умови характеризуються температурою, тиском, та вологістю повітря, наявністю опадів, туману, вітру, пилу, сонячної радіації та загазованістю атмосфери відпрацьованими газами. При зміні атмосферно-кліматичних умов змінюються середні технічні швидкості, безпека руху, паливна економічність, надійність і довготривалість агрегатів і вузлів, втомлюваність водія.

В останній час до умов експлуатації АБТ відносять культуру експлуатації, розуміючи під цим загальний рівень організації перевезень вантажів та особового складу, технічного обслуговування та ремонту, зберігання рухомого складу, кваліфікацію та моральні якості водіїв, ремонтно-обслуговуючого та інженерно-технічного персоналу військових частин, сприятливий психологічний клімат в колективі тощо. Висока культура праці є важливим резервом підвищення ефективності експлуатації АБТ. Культура праці достатньо продуктивна не тільки в соціальному, а й в індивідуальному сенсі. Для її підвищення багато слід зробити, але це завжди ефективно. Начальник автомобільної служби, вимагаючи від підлеглих високу культуру експлуатації, значно підвищує основні техніко-економічні показники роботи. В основному ефект досягається за рахунок збільшення добової тривалості експлуатації АБТ, підвищення коефіцієнта оперативної готовності техніки, оптимального використання вантажопідйомності та пробігу автомобілів.

Ефективність експлуатації техніки полягає у виконанні поставлених завдань у реальних умовах експлуатації з необхідною якістю. На даний час якість виконання поставлених на транспорт військових частин завдань підлягає критиці через недосконалу систему управління ним. Тому для підвищення ефективності експлуатації техніки, на нашу думку, слід удосконалити існуючу систему управління технічним станом зразків техніки у підрозділах НГУ МВС України.

Основним завданням з удосконалення системи управління є розробка і впровадження наукових методів нормування витрати пального.

Виходячи з виконаних досліджень можна зробити висновок, що загальним критерієм оцінки дорожніх і транспортних умов може бути середня технічна швидкість руху АБТ. З теоретичних досліджень виходить, що в різних умовах швидкість змінюється в межах 4 – 65 км/год., тобто швидкість може змінюватися в декілька разів, а різниці швидкостей складає 61 км/год. Це свідчить про значну критичність обраного критерію по відношенню до дорожніх та транспортних умов експлуатації АБТ.

Перспектива подальших досліджень полягає у здійсненні аналізу економічних величин між собою та розташування їх у визначеному порядку.

УДК 351.78

Шевченко Т. В., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, капітан поліції

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РАДІОЗВ'ЯЗКУ ПРАВООХОРОНЦЯМИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

В реаліях сьогодення використання радіозв'язку в правоохоронних органах України вже давно стало невід'ємною частиною службово-бойової діяльності. Сучасний стан матеріально-технічної бази правоохоронних органів дозволяє, при певній необхідності, забезпечити кожного бійця підрозділу портативними засобами радіозв'язку. У свою чергу, рівень доступності та ефективності зразків виробів радіозв'язку та їх технічних можливостей дозволяє ефективно використовувати зв'язок під час несення служби та за умови ведення усіх видів вогневого контакту. Варто також зазначити, що робота з підготовки спеціалістів із обслуговування та організації радіозв'язку ведеться на достатньому рівні та з кожним роком лише покращується. Також, кількість навчально-методичних матеріалів та посібників, а також їх якість з кожним роком також покращується.

Однак, слід зауважити, що при усіх зазначених позитивних факторах рівень якості та використання радіозв'язку правоохоронцями не завжди є таким, що забезпечує ефективне використання покладених на правоохоронців обов'язків. Не рідко навпаки – використання радіозв'язку в екстремальних ситуаціях не рідко є негативним, стресовим і, як наслідок, таким фактором, що негативно впливає на правоохоронця та, нажалі не рідко, безпосередньо чи опосередковано, призводить до травмування чи загибелі правоохоронця під час дій в екстремальних умовах.

Нами було проведено дослідження, метою якого було визначення основних проблем ефективності комунікації з використанням радіозв'язку правоохоронцями в екстремальних умовах та пошук раціональних методів вирішення даних питань.

Варто зауважити, що під час підготовки правоохоронця будь-якого правоохоронного органу, велику кількість часу приділяється саме теоретичній частині (фізичних основ радіозв'язку, вивчення ТТХ радіостанцій, вивчення схем організації зв'язку у підрозділах різних рівнів, порядку радіообміну, та інше). Значно меншу кількість часу приділяється практичній частині використання радіозв'язку, а використанню радіозв'язку у екстремальних умовах, нажалі, не рідко взагалі не приділяється увага. В такому випадку, в екстремальних умовах,

спроба правоохоронця скористатися радіозв'язком, застосувати таким чином теоретичні знання є вкрай проблематичною.

Серед основних проблем виділяються:

1. Складності у застосуванні радіозв'язку у цілому. В екстремальних умовах правоохоронці забувають, що мають засоби радіозв'язку або ігнорують їх з різних причин.

2. Складності у швидкому використанні технічних елементів радіостанцій. В екстремальних умовах дається взнаки дефіцит часу і, як наслідок, правоохоронець не може в необхідній мірі застосувати технічний засіб.

3. Складності у формулюванні чітких та зрозумілих фраз та висловлювань при використанні радіообміну.

4. Складності при координації дій під час використання радіозв'язку. В екстремальних умовах отримання або передача радіосигналу (або сам факт радіообміну) не рідко стає не допоміжним, а навпаки – додатковим стресовим фактором.

Наведені та інші фактори в екстремальних умовах здатні перетворити, начебто, незаперечну перевагу використання радіозв'язку навпаки, у причину зниження ефективності та навіть у причину травмування та загибелі правоохоронця.

За результатами дослідження із забезпечення ефективності використання радіозв'язку правоохоронцями в екстремальних умовах нами зроблені наступні висновки та рекомендації, зокрема:

1. Необхідність обов'язкового впровадження у навчальному процесі занять із використання радіозв'язку в екстремальних умовах з метою адаптації правоохоронця до екстремальних ситуацій.

2. Необхідність розробки та впровадження системи чітких та лаконічних команд та повідомлень, які, у першу чергу унеможливають двояке трактування.

3. Відпрацювання та чітке розділення інформації на таку, що повинна бути передана шляхом радіозв'язку та таку, що може бути передана іншим шляхом.

4. Відпрацювання питань ергономічності розміщення елементів радіозв'язку, радіостанцій та гарнітур на екіпіровці правоохоронці з метою досягнення максимальної ефективності радіозв'язку.

УДК 355.541.2

Шерстюк А. Д., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Малахов В. В., курсант 216 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, старший солдат

ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОПЕРАТИВНУ ОБСТАНОВКУ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ.

Однією з основних функцій, що покладені на Національну гвардію України є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку. Прийняття обґрунтованого рішення командирами з'єднань та частин НГУ та здійснення ефективного управління силами і

засобами неможливо без повного знання оперативної обстановки, яка в умовах масових заходів і масових заворушень різко змінюється, тобто проводити розвідувальну діяльність. Невідповідність полягає в тому, що НГУ не є суб'єктом розвідувальної та оперативно-розшукової діяльності, про що свідчать Закони України «Про розвідувальні органи України» та «Про оперативно-розшукову діяльність». Зважаючи на це необхідно розробити способи отримання інформації (ведення розвідки), які не суперечать законодавству України.

Прикладом такої діяльності представлено розвідку на основі аналізу відкритих джерел інформації Open source intelligence (OSINT), її регламентація та організація як компонента інформаційної роботи розвідувальних служб США. Розвідка на основі аналізу відкритих джерел інформації - одна з форм процесу організації та управління збором розвідувальних даних, що включає їх пошук і відбір із публічних загальнодоступних джерел, добування та аналіз інформації, формування розвідувального документу для прийняття відповідного рішення. За твердженнями аналітика ЦРУ Шермана Кента можна отримати з відкритих джерел до 80 відсотків інформації, необхідної їм для прийняття рішень у мирний час.

Особливо актуальним моніторинг відкритих джерел інформації може бути при вивченні передумов появи масової активності громадян. З відкритих джерел та соціальних мереж можна отримувати та відслідковувати інформацію про наявність у суспільстві приводів для агресії, розповсюдження в регіоні агітаційних матеріалів радикально налаштованої й агресивної спрямованості, планування різноманітних масових заходів та акцій, спрямованість масових заходів, можливу участь радикальних й екстремістських партій та рухів і іншої подібної інформації. Наявність такої інформації дозволить вірно оцінювати можливі зміни оперативної обстановки і приймати своєчасні рішення в інтересах забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку.

ЗМІСТ

СЛУЖБОВО-БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Андрєєва А. О. Формула Штайнмайера як один із напрямків деокупації та реінтеграції окремих районів Донецької і Луганської області	3
Бацамут В. М. До питання створення оперативних угруповань Національної гвардії України для нейтралізації загроз громадській безпеці	4
Бейкун А. Л. Проблематика визначення змістових ознак інформаційного тероризму як виду протиправного діяння в інформаційній сфері	6
Бєлашов Ю. О., Тробюк Д. В. Організація взаємодії зі Збройними Силами України з припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань	8
Бутузов В. Ю., Чухлатий А. В. Методика прийняття рішення командиром військової частини оперативного призначення на участь у підтриманні режиму надзвичайного стану в регіоні за умов виникнення масових терористичних актів	9
Власенко І. В. Покращення боєздатності та боєготовності працівників Національної поліції України	10
Волобуєв Р. В. Особливості організації взаємодії в плановій залізничній варті в ході несення служби	12
Годлевський С. О. Рекомендації щодо уточнення статусу та збалансування спроможностей Національної гвардії України у сфері безпеки і оборони	14
Головань О. М., Прохоренков Д. В. До питання використання безпілотних літальних апаратів підрозділами Національної гвардії України під час охорони громадського порядку	16
Голубок М. Г., Щербак В. Я. Розроблення способу дій підрозділу охорони в межах санітарно-захисної зони ядерної установки	16
Гончар Р. О., Основні принципи протидії тероризму	18
Городнов В. П., Суконько С. М. Модель протидії безпілотним літальним апаратам силами та засобами військової частини з охорони атомної електростанції	19
Дорофєєв А. С. Організація командиром бригади по охороні громадського порядку нгу дій з охорони громадського порядку під час участі у стабілізаційних діях	20
Дручек О. В. Правопорядок у парадигмі Національної безпеки	22
Євсєєв В. О. До питання актуальності дослідження передового зарубіжного досвіду щодо захисту ядерних установок і матеріалів та подальшого впровадження отриманих результатів у службово-бойову діяльність Національної гвардії України	24
Колянда В. В. Модель дій формувань Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконного збройного формування з урахуванням впливу чинників раптовості	25
Кулешов О. П. Особливості виконання завдань з екстрадиції в сучасних умовах	26
Луньов О. Ю., Споришев К. О. Проблемні питання застосування безпілотних літальних апаратів мультикоптерного типу НГУ та шляхи їх подолання	27
Меленті Є. О. Роль служби безпеки України в розбудові загальнодержавної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури	28
Минько О. В. Перспективні напрямки дослідження способів застосування підрозділів цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України під час врегулювання збройних конфліктів	29
Нєроба В. Р. Визначення принципів формування вимог до ВТЗР БПЛА	30

Овчаренко В. В. Метод математичного моделювання і оцінки ефективності та можливостей підрозділів, частин і з'єднань Національної гвардії України з ведення службово-бойових та бойових дій	32
Олещенко А. А., Горєлишев С. А., Башкатов Є. Г. Шляхи формування складу та структури системи управління військового командування в умовах введення надзвичайного стану	33
Онопрієнко О. С. Проблемні питання нормативно-правового застосування угруповання НГУ при виникненні надзвичайної ситуації техногенного або природнього характеру	35
Перепічка В. М. О пропозиції щодо покращення засобів захисту та активної оборони у Національній гвардії України під час масових заходів (масових заворушень)	36
Петік А. В. Особливості організації в проведенні спеціальної операції з ліквідації акції масової непокори в установах виконання покарань	37
Поліщук О. В. Ефективні способи виявлення правопорушника в будівлі перед початком проведення операцій	38
Пташка С. Д. Тактика груп функціонального призначення Національної гвардії України під час дії з припинення масових заворушень	39
Радіонов Г. О., Забула О. Є. Порівняльний аналіз процесу прийняття військових рішень за стандартами НАТО та загальними положеннями системи військового управління ЗСУ	40
Романюк В. І. Напрями вдосконалення застосування частин (з'єднань) Національної гвардії України для виконання завдань з охорони громадського порядку при проведенні масових заходів та в умовах складної оперативної обстановки	41
Росляков О. В., Тихончук О. С. Огляд нормативно-правової бази що регламентує порядок застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії під час виконання службових завдань	42
Савін А. А. Тактика дій поліцейських миротворчих підрозділів під час виконання міжнародних миротворчих завдань	43
Сідельников Б. С. Аналіз бойових шиків малих тактичних груп	44
Трішун Р. М., Гончаров Є. І. Робота командира з підготовки сил і засобів до виконання бойових та спеціальних завдань	46
Халеп В. В., Саморок М. Г. Завдання Національної гвардії України і способи їх дій у розв'язанні міжетнічного конфлікту	47
Чухлатий А. В. Аналіз правової діяльності сил поліції та жандармерії іноземних держав у статусі військової установи при виконанні завдань із забезпечення громадської безпеки, адаптація зарубіжного досвіду в організацію виконання завдань в припиненні масових заворушень	48
ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПРИ СПІЛЬНОМУ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ	
Ковальов І. В., Кириленко І. В. Порядок організації взаємодії при забезпеченні проведення заходів за масовою участю громадян	50
Панченко В. Ю., Ковальов І. В. Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення громадської безпеки	50
Неклонський І. М. Формалізований підхід до постановки задачі вибору раціонального варіанту відновлення взаємодії військ (сил)	51
Полтавський Е. М., Топчій В. Л. Вдосконалення взаємодії між складовими сектору безпеки держави у кризових ситуаціях військового характеру	53
Троцький Р. С. Взаємодія сил сектору безпеки держави під час виконання службово-бойових завдань	54

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Василенко М. М. Актуальні питання фізичної підготовки особового складу сил сектору безпеки держави	56
Дияк В. В., Тушко К. Ю. Основні організаційно-педагогічні умови соціально-економічної підготовки курсантів та слухачів у процесі безперервної освіти в НАДПСУ	58
Євтушок В. А., Тактико-спеціальна підготовка: НГУ та НПУ	59
Молодцов В. А., Малько О. Д. Ідентифікація інновацій в освітній діяльності	61
Панова О. О. Особливості підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (для потреб сил сектору безпеки держави)	63
Посмітна В. В. Напрями формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців сектору безпеки	64
Романюк В. А., Стародубцев С. О. Вдосконалення професійної підготовки курсантів військових навчальних закладів з управління повсякденною діяльністю підрозділів	66
Смітюх Р. С. Порядок здійснення відбору та підготовки військовослужбовців Національної гвардії України для участі у міжнародних миротворчих операціях з підтримання миру і безпеки	67
Супрун Д. М. Перспективи запровадження іншомовного аспекту в процесі професійної підготовки кадрів для потреб сил сектору безпеки держави	69
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Бородавка В. А., Іванченко О. В. Бойова екіпіровка військовослужбовця, як елемент системи службового виживання	71
Єманов В. В. Проблемні питання відновлення озброєння і військової техніки у ході проведення ООС (АТО)	72
Іванченко А. О., Іванченко О. В., Мартьянов Є. О. Підтримання надійності техніки інженерних підрозділів	73
Коба М. М., Коба О. В. Поняття правової культури у юриспруденції	74
Кондратюк-Антонова Т. В. Соціологія конфлікту як невід’ємна складова діяльності сил сектору безпеки держави	75
Кравченко Н. М. Актуальні питання сил сектору безпеки держави у забезпеченні державної безпеки	77
Кужелович В. І. Оптимізація процесу підвозу матеріальних засобів в операції об’єднаних сил	79
Лазутський А. Ф., Писарєв А. В. Сучасні напрямки удосконалення виховної роботи з курсантами Національної академії Національної гвардії України	81
Лисенко О. В., Карпенко С. І. Розвідка під час виконання завдань із забезпечення громадської безпеки при проведенні масових заходів та її основні завдання	83
Маренко Г. М. Управління автотехнічним забезпеченням частин НГУ при пересуванні	84
Молодцов В. А., Писарєв А. В. Біологічна безпека – основа боротьби з біотероризмом	85
Павленко С. О., Папета М. А. Аналіз факторів що впливають на організацію забезпечення пально-мастильними матеріалами підрозділів Національної гвардії України у спеціальній операції зі знешкодження незаконних збройних формувань	87

Пономарьов В. О., Меленті Є. О., Гарбузов О. А. Важливість ведення здорового образу життя для ефективного виконання службових завдань співробітниками силових структур	88
Приходько І. І., Волошко С. А. Теоретичні аспекти оцінювання морально-психологічного стану військовослужбовців Національної гвардії України	89
Радченко І. О., Молодцов В. А. Основні проблеми біологічної безпеки, що становлять загрозу національній безпеці держави	91
Самойленко В. М., Мартинов І. В. Новітні (альтернативні) пристрої живлення технічних засобів озброєння	92
Циркуленко А. М., Циркуленко С. С. Вплив стану поліцейського на бойову здатність в умовах ведення вогневого контакту	93
Чередниченко О. Ю. Актуальність впровадження оборонного менеджменту, як ключовий елемент модернізації сектору оборони України відповідно до стандартів європейського союзу	95
Шаша І. К. Метод нормування витрат пального автобронетанковою технікою Національної гвардії України	96
Шевченко Т. В. Дослідження ефективності використання радіозв'язку правоохоронцями в екстремальних умовах	98
Шерстюк А. Д., Малахов В. В. Особливості отримання інформації про оперативну обстановку підрозділами Національної гвардії України під час масових заходів	99

Для нотаток

I Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави:
сучасний стан, проблеми та перспективи»**

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *В.Ю. Панченко*

Комп'ютерна верстка: *І.В. Ковальов*

Формат паперу 60x84/16. Ум. друк. арк. 5,58. Тираж 50 прим.

Редакційно-видавничий відділ Національної академії НГУ
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 4794 від 24.11.2014 р.
61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3

**I Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України
17 жовтня 2019 року м. Харків**